

FINLANDS BANKS

ÅRSBERÄTTELSE
2001

FINLANDS
BANKS

ÅRSBERÄTTELSE
2001

FINLANDS BANKS

ÅRSBERÄTTELSE
2001

FINLANDS BANK

Grundad 1811

Besöksadress

Snellmansplatsen, Helsingfors

Postadress

PB 160, 00101 Helsingfors

Telefon

nationellt nummer 09-1831

internationellt nummer +358 9 1831

Fax

09-174 872

SWIFT

SPFB FI HH

E-post

info@bof.fi

Förnamn.Efternamn@bof.fi

Finlands Banks webbplats

www.bof.fi

Avdelningskontor

Kuopio

Puutarhakatu 4, PB 123

70101 Kuopio

tfn (017) 305 111

Tammerfors

Hämeenkatu 13, PB 325

33101 Tammerfors

tfn (03) 2486 111

Uleåborg

Kajaaninkatu 8, PB 103

90101 Uleåborg

tfn (08) 3108 800

Åbo

Slottsgatan 20, PB 373

20101 Åbo

tfn (02) 2326 066

Siffrorna i årsberättelsen baserar sig på de uppgifter som fanns tillgängliga i februari 2002.

ISSN 1239-9337 (tryckt)
ISSN 1456-5781 (nätversion)
Vammalan Kirjapaino Oy
Vammala 2002

Innehåll

Chefdirektörens översikt	9
Penningpolitik, ekonomisk utveckling och penningpolitiska operationer i euroområdet	13
Ökningstakten i konsumentpriserna avtog från och med sommaren 2001	13
Den ekonomiska tillväxten avmattades under första halvåret	
medan inflationen tilltog	13
ECB började sänka styrräntan i maj	15
Terrorattackerna kastade sin skugga över utvecklingen under slutet av året	16
Penningmängdstillväxten tilltog mot slutet av året	16
Skillnaden mellan korta och långa räntor ökade	17
Euron stabiliserades	18
De offentliga finanserna försvagades	19
Eurosystemets penningpolitiska operationer	20
Penningpolitiska instrument och förfaranden	20
Underbud fick dagslåneräntan att fluktuera	20
Oron på penningmarknaderna till följd av terrorattackerna skingrades snabbt	22
Övergången till euro inget likviditetsproblem för kreditinstituten	22
Finländska kreditinstituts deltagande i Eurosystemets penningpolitiska operationer	23
Oförändrat system för belåning av värdepapper i Eurosystemet	23
Effekterna av utgivningen av euror på belåningen av värdepapper i Finland	24
Belåning av värdepapper i euroområdet och Finland	24
Den ekonomiska utvecklingen i Finland	26
Inflationen dämpades när oljepriset sjönk	26
Utlåningstillväxten fortsatt snabb	27
Exportnedgången bromsade upp den ekonomiska tillväxten	28
Industriproduktionen var fortsatt stor trots den långsamma tillväxten	30
Investeringsverksamheten försvagades, men konsumtionen förblev måttlig	30
Sysselsättningen slutade att öka	32
Skatteintäkterna minskade	32
Överskottet i bytesbalansen krympte men var fortsättningsvis betydande	34
Finansmarknaden	35
Finlands Banks finansmarknadsuppgifter	35
Utvecklingen på den internationella finansmarknaden 2001	36
Bankerna	37
Strukturella förändringar i bankverksamheten	37
Bankernas lönsamhet	38
Värdepappersmarknaden	39
Utveckling av reglering och tillsyn	41
Internationell reglering och tillsyn	41
Regleringen och tillsynen i Finland	42
Betalnings- och avvecklingssystemen	43
Förändringarna i omvärlden 2001	43
Allmän övervakning	44
Allmän övervakning av betalningssystemen	45
Allmän övervakning av systemen för värdepappersavveckling	45
Betalningssystemen	45
Checkkontosystemet och TARGET	45
Andra inhemska betalningssystem	47
Privata system för stora betalningar i euroområdet och avvecklingen av valutatransaktioner	48
Förmedling av massbetalningar i EU- och euroområdet	48
Systemen för värdepappersavveckling	49
Värdepapperscentralerna i euroområdet och förbindelserna mellan dem	49
Finländska system för avveckling av värdepapper och derivatkontrakt	49
Den internationella utvecklingen	50
Finlands Banks samarbete med myndigheter och marknadsaktörer	51
Internationella rekommendationer, EU-direktiv och nationell lagstiftning 2001	52

Betalningsmedelsförsörjningen och kontantutbytet	54
Penningförsörjningssystemet omorganiserades	54
Beloppet utelöpande sedlar och mynt minskade	55
Sedelströmmarna minskade	56
Myntbeställningarna minskade, inlämningarna ökade betydligt	58
De gemensamma ramarna för kontantutbytet preciserades	58
Förberedelserna för kontantutbytet i Finland slutfördes	59
Tillverkningen och förhandstilldelningen av eurosedlar och euromynt gick plan enligt	60
Införandet av eurosedlar och euromynt lyckades utmärkt, inlämningen av sedlar och mynt i mark gick plan enligt	61
Förvaltningen av valutareserven	62
Europeiska centralbankens valutareserv	62
Finlands Banks valutareserv	62
Internationell verksamhet	65
Finlands Bank som en del av Europeiska centralbankssystemet	65
Övrig EU-verksamhet	67
Internationella valutafonden	68
Övrig internationell verksamhet	70
Ekonomisk analys och forskning	71
Statistik	74
Statistiksamarbetet inom ECBS	74
Övrigt internationellt och inhemskt statistiksamarbete	75
Sammanställning och publicering av statistik	75
Information och publikationer	77
Organisation och personal	79
Organisation	79
Strategisk planering och verksamhetsplanering	79
Verksamhetskostnader och budget	79
Personal	81
Personalutveckling och utbildning	82
Informationsteknik	83
Bokslut	86
Balansräkning	86
Resultaträkning	88
Bokslutsbilagor	89
Kommentarer till bokslutet	91
Bokförings- och bokslutspraxis	91
Redovisningsprinciper för resultaträkningen	91
Kommentarer till balansräkningen	92
Kommentarer till resultaträkningen	93
Revisionsberättelse	95
Utlåtande	
enligt definitionen i artikel 27 i stadgan för Europeiska centralbankssystemet	96
Bilagor	97
Penningpolitiska åtgärder inom Eurosystemet	98
Viktigaste finansmarknadsåtgärder	99
Finlands Banks viktigaste remissyttranden	103
Tabeller	105
Finlands Banks publikationer	130
Finlands Banks organisation	131

Tabeller**105**

1.	Finlands Banks balansräkning månadsvis	106
2.	Eurosystemets huvudsakliga refinansieringstransaktioner	110
3.	Eurosystemets långfristiga refinansieringstransaktioner	112
4.	Andra anbudstransaktioner	112
5.	Eurosystemets viktigaste styrräntor	113
6.	Likviditetsställning för bankssystemet i euroområdet, periodgenomsnitt av dagliga balanser	114
7.	Kassakravsbas i kassakravspflichtiga kreditinstitut i euroområdet	116
8.	Kassakravsmedel i kassakravspflichtiga kreditinstitut i euroområdet	116
9.	Euroområdets penningmängdsmått M3 och motsvarande poster för finländska monetära finansinstitut (MFI)	118
10.	Viktiga marknadsräntor	118
11.	Finlands nominella konkurrenskraftsindikator och eurons effektiva växelkurs beräknad av ECB	119
12.	Harmoniserat konsumentprisindex för euroområdet och Finland	119
13.	Offentliga sektorns finansiella ställning och skuld i procent av BNP	119
14.	Oåterkalleliga omräkningskurser mot euron	119
15a.	Viktiga eurokurser	120
15b.	Viktiga markkurser	120
16a.	Andra eurokurser	122
16b.	Andra markkurser	124
17.	Utelöpande sedlar och mynt vid slutet av året	126
18.	Sedel- och myntleveranser	127
19.	Sedelsorteringen i Finlands Bank	127
20.	Transaktionerna i Finlands Banks checkkontosystem	128
21.	Bankernas checkkontolimiten under dagen	129
22.	Betalningsclearing i Finland	129

Figurer

1.	Bruttonationalprodukt	13
2.	Arbetslösheten i euroområdet	14
3.	Harmoniserat konsumentprisindex för euroområdet	14
4.	Energipriser	14
5.	Centralbanksräntor	15
6.	Penningmängds- och kreditutveckling i euroområdet	15
7.	3 mån. marknadsräntor	17
8.	10-åriga statsobligationsräntor	17
9.	Eurons externa värde och Finlands konkurrenskraftsindikator	18
10.	Eurons kurs mot dollarn och yenen	18
11.	Offentliga finanser i euroområdet	19
12.	Utnyttjade stående faciliteter i euroområdet	21
13.	Eurosystemets räntor och dagslåneränta	22
14.	Finländska kreditinstituts andelar av Eurosystemets huvudsakliga refinansieringstransaktioner och stående faciliteter	23
15.	Centralbankernas innehav av gränsöverskridande säkerheter i EU-området vid slutet av 2001	24
16.	Innehav av säkerheter i Finland 1999-2001	25
17.	Harmoniserat konsumentprisindex	27
18.	Inkomstnivå	27
19.	Av bankerna förmedlad utlåning till hushåll och företag i Finland	28
20.	Bruttonationalprodukten i Finland och euroområdet	28
21.	Efterfrågestruktur	29
22.	Industriproduktion	29
23.	Elektronikindustrin i Finlands industriproduktion	30
24.	Konsumtion och konfidensindikator för hushållen	31
25.	Bostadspriser i Finland	31
26.	Sysselsättning och arbetslöshet	32
27.	Offentliga finanser	33
28.	Handelsbalans och bytesbalans	34
29.	Finlands utländska nettoställning	34
30.	Depositionsbankernas utlåning och totalmarginal	39
31.	Aktiekursernas utveckling	39
32.	Placeringsfonder registrerade i Finland	40
33.	Börsaktier, marknadsvärde och utländskt innehav	40
34.	Emissioner av masskuldebrevslån i Finland, stockuppgifter	41
35.	TARGET	46
36.	Transaktionerna i Finlands Banks checkkontosystem	47
37.	Finländska bankers kassakravsmedel och checkkontolimiten under dagen	47
38.	Transaktionsvolym i genomsnitt per dag i olika betalningssystem inom EU	48
39.	Värdet av transaktioner som avvecklats i Finlands Värdepapperscentrals system	50
40.	Innehav av sedlar och mynt	55
41.	Utelöpande sedlar och mynt	55
42.	Värdet av utelöpande sedlar och mynt	56
43.	Sedel- och myntströmmarna via Finlands Bank 2001	57
44.	Valutareserven i vissa viktiga ekonomier	63
45.	Finlands Banks valutareserv	63
46.	Finlands Banks verksamhetskostnader och -intäkter	81

Finlands Banks direktion.

Från vänster Matti Louekoski, Matti Vanhala, Sinikka Salo och Pentti Hakkarainen, medlem av direktionen sedan 1.2.2002. I bakgrunden Lennart Segerstråles Finlandia-fresk "Finland vaknar".

Chefdirektörens översikt

Europa övergick till sedlar och mynt i euro i god ordning och snabbare än väntat. Åren av noggranna förberedelser bar frukt och befarade logistiska och tekniska problem förekom inte i nämnvärd utsträckning. Bankerna, handeln och framför allt medborgarna gjorde bra ifrån sig.

Penningpolitiskt har övergången till euro inte haft några direkta konsekvenser. Euroområdet har fört en gemensam penningpolitik i drygt tre år. Vid försäljning, köp, insättning och lån använde finländarna under dessa tre år finska mark, som de facto redan representerade euron.

Införandet av sedlar och mynt i euro är dock en historisk händelse och mer än ett symboliskt steg. Därmed konkretiseras den gemensamma valutan och blir för europeerna en del av vardagen. I och med att de tidigare sedlarna och mynten ersätts med fysiska euron understryks oåterkalleligheten i övergången till den gemensamma valutan, vilket bidrar till att stärka eurons ställning även i stort.

Även om tecken på en avmattning kunde skönjas redan mot slutet av 2000 var stämningen i världsekonomin vid början av 2001 fort-

farande optimistisk. Konjunkturerna höll på att vända i Förenta staterna, vilket hade förutspåtts redan i årtal, men den allmänna bedömningen var att det rörde sig om en ”mjuklandning” i en kortvarig recession utan alltför stora spridningseffekter på Europa. Under våren och sommaren blev det dock uppenbart att bedömningen var optimistisk i överkant. Tillväxten i Förenta staterna avtog klart snabbare än beräknat och Förenta staternas ekonomiska svårigheter fick kraftigare genomslag i Europa än väntat. Även om bedömningen av Förenta staternas betydelse för den europeiska exportefterfrågan hade visat sig riktig, hade andra spridningskanaler underskattats. Oväntat kraftigt blev genomslaget i de europeiska företagens förtroende och därigenom i investeringsbenägenheten.

Under tredje kvartalet stod det klart att recessionen skulle bli kännbar såväl i globalt som i europeiskt perspektiv. Via den integrerade ekonomins olika kanaler spreds konjunkturedgången till alla delar av världen och konjunkturerna världen över sjönk i sådan omfattning att något motsvarande inte hade upplevts sedan oljekrisen i mitten på 1970-talet. Terrorattackerna den 11 september och den åtföljande ökade osäkerheten in-

träffade i ett redan sårbart ekonomiskt läge och fördjupade den globala konjunkturedgången.

Den ekonomiska utvecklingen avmattades mest i Förenta staterna, men även i Europa måste tillväxtprognoserna klart revideras nedåt. Med de försämrade konjunkturutsikterna lättade Europeiska centralbanken (ECB) på sin penningpolitik i den mån det var möjligt med hänsyn till prisstabiliteten. Från maj till slutet av året sänkte ECB sina penningpolitiska räntor med totalt 1 ½ procentenhet. Förutsättningarna för och behovet av en lättare penningpolitik begränsades dels av att utgångsnivån redan var rätt låg, dels av att pristrycket i euroområdet reagerade så långsamt på konjunkturavmattningen. Den uppmätta konsumentprisinflationen började dock avta, men det förklaras nästan uteslutande av sjunkande energipriser. Inflationen för inhemska produkter och tjänster i euroområdet var ända till slutet av året rentav något uppåtgående. I sitt beslut att sänka räntan så kraftigt i ett läge då inflationen fortfarande klart låg över prisstabilitetsmålet stödde sig ECB på bedömningar om den framtida utvecklingen. Den ökade inflationstakten bedömdes som tillfällig och den svaga ekonomiska utvecklingen ansågs i framtiden minska också det inhemska pristrycket. Enligt nuvarande bedömningar håller förväntningarna på att infrias.

I Finland vände konjunkturerna snabbare och tvärare än genomsnittligt i euroområdet. Detta berodde till stor del på den stora vikt

de informations- och kommunikationstekniska produkterna har i den finländska exporten. Prognoserna för BNP-tillväxten 2001 måste revideras nedåt flera gånger under året, totalt med flera procentenheter. Mätt med många andra indikatorer var konjunkturvändningen mindre brant. Den svagare omvärldsutvecklingen har främst avspeglats i företagsvinsterna och statsfinanserna. På livet för den övervägande majoriteten av befolkningen har effekterna av recessionen hittills varit begränsade. Hushållens inkomstbildning har varit fortsatt god och arbetslösheten har inte ökat nämnvärt. Också förutsättningarna för en stabil utveckling för de offentliga finanserna är fortsatt hyggliga.

Trots den kraftigt minskade BNP-tillväxten präglas det ekonomiska läget inte av någon dramatik. Så bör det också vara. Konjunkturväxlingarna är en del av marknadsökonomi utan att nödvändigtvis skapa krisstämning. I viss bemärkelse upplever Finland sin första normala konjunkturedgång sedan början av 1980-talet. Det spelrum som byggdes upp under åren med stark tillväxt medger en stabil ökande konsumtion även under svagare omvärldsutveckling. Detta begränsar arbetslöshetsökningen och därmed de mer långvariga skadorna för ekonomin.

Recession bör ses som en hälsosam påminnelse om att det finns mycket att göra i den finländska ekonomin. Den ekonomiska tillväxten löser inte automatiskt alla problem och fortsatt tillväxt är ingen självklarhet. Under konjunkturuppgången föreföll man ibland

glömma att de ekonomiska strukturerna och de offentliga finanserna bör dimensioneras så att de klarar även regelbundet återkommande sämre konjukturer. Det såg ut som om den långsamt men stadigt sjunkande arbetslösheten minskade intresset för strukturella arbetsmarknads- och pensionsreformer. När statsfinanserna började visa överskott ställdes strax krav på ökade offentliga utgifter. Då sysselsättningen nu har slutat stiga och statsbudgeten riskerar att visa underskott bör de strukturella utmaningarna åter tas upp i den ekonomiska debatten.

De första tecknen på återhämtning syns redan. Risker för att den globala recessionen blir långvarig är dock inte helt över. Om den ekonomiska tillväxten tar fart förbättras förutsättningarna för ökad sysselsättning och stabilare statsfinanser. Det finns dock inte skäl att räkna med sådana tillväxttal som i slutet av 1990-talet.

För att lösa de närmaste decenniernas utmaningar kan det krävas även smärtsamma politiska beslut. Den största risken är klar för de flesta: skapas inte i tid beredskap för den åldrande befolkningen leder de åtföljande utgiftsökningarna till en skärpt beskattning som lamslår dynamiken i ekonomin. Risker kan undvikas genom en beslutsam ekonomisk politik och en fördomsfri analys av tillbudsstående medel. Delvis motstridiga behov måste passas ihop. Dels bör statens skuldsättning avsevärt minskas innan åldrandeproblemet tillspetsas, dels skulle ett oförändrat skatteunderlag kräva sysselsättningsfrämjande skatte- och bidragsreformer som gör Finland

attraktivare för företagen. För att dessa mål skall kunna förenas bör fortsatt fokus sättas på utgiftsdisciplinen i den offentliga sektorn. Reformen av pensionssystemet, utgiftsprioriteringar, social trygghet med krav på motprestationer och avgiftsbelagda offentliga tjänster kommer att höra till de viktiga frågorna. Finlands utgångsläge är i många avseenden gott, men lika mycket återstår att göra innan de redan skönjbara utmaningarna tryggt kan antas.

I och med införandet av sedlar och mynt i euro är övergångsperioderna för den gemensamma valutan nu över. Nu gäller åter normal dagordning. Den penningpolitiska integrationen behöver dock backas upp av en integrerad finansmarknad. Till den delen är processen ännu inte avslutad.

EU-ländernas finansmarknader är fortfarande mycket heterogena trots att de övergick till euron redan 1999. Europa behöver ny lagstiftning och homogenera tjänster och funktioner såväl på finansmarknaden som i värdepappershandeln och i betalningsväsendet. Den senaste marknadsutvecklingen visar klart att ett allmäneuropeiskt system behövs.

Även om utvecklingen av marknaden kräver snabba resultat bör reformerna vara väl genomtänkta så att den finansiella stabiliteten inte i något skede ifrågasätts. De svåraste frågorna i den internationella värdepappershandeln som helhet taget gäller ofta processen efter själva avsluten. Nationella system kommer att behövas även i

fortsättningen. Den lokala värdepappersmarknaden erbjuder framför allt små och medelstora företag möjlighet till marknadsbaserad finansiering utan inblandning av bankerna.

Myndigheterna har koncentrerat sig på att utveckla tillsynen av och spelreglerna för marknaden. Det är dock skäl att begrunda om de kommersiella ansträngningarna att integrera euroområdet infrastruktur räcker till eller om det behövs större satsningar från myndigheterna i den infrastrukturella utvecklingen av marknaden.

Banksektorn håller successivt på att integreras. De utländska bankernas filialer är en liten men växande del av det finansiella systemet i Finland. Också integrationen mellan olika näringsgrenar är på god väg. Finanskonglomerat, som driver både finansierings- och försäkringsrörelse, är nu verklighet även i Finland. Sannolikt alltfler tillhandahållare av finansiella tjänster hör i framtiden till internationella koncerner för vilka bankverksamhet är bara en rörelsegren bland många.

Mest konkret har integrationen av EU-ländernas finanssystem varit när det gäller systemen för stora betalningar. Dessa system är redan nu snabba och funktionssäkra. Centralbankernas TARGET-system har möjliggjort effektiv likviditetstjänst i Eurosystemet och även fungerat som förmedlingskanal för stora betalningar inom EU. För stora betalningar finns också väl fungerande system som upprättats och underhålls av den privata sektorn.

Snabbheten och avgifterna för små gränsöverskridande betalning-

ar var under hösten föremål för omfattande och tidvis också mycket livlig debatt. En förordning om gränsöverskridande betalningar i euro som utarbetats av Europeiska kommissionen trädde i kraft i december 2001. I förordningen förutsätts att avgifterna för gränsöverskridande betalningar avpassas efter de inhemska avgifterna inom en övergångsperiod. Bankerna blir nu tvungna att begrunda hur kravet kan uppfyllas då förmedlingskanalerna och bankernas kostnader för inhemska respektive utländska betalningar skiljer sig märkbart. För att fördelarna med den interna marknaden skall kunna utnyttjas krävs fortsatt integration även på detta område.

Betalningssystemen utgör den nödvändiga basstrukturen för en modern penningekonomi. Höstens händelser i Förenta staterna underströk behovet av garanterat funktionssäkra finansmarknader under olika undantagsförhållanden även i Europa.

Den tekniska utvecklingen präglar starkt finansmarknaden. Institutionerna och många vedertagna arbetssätt har till stor del utformats under en tid då tjänsterna producerades med en annan teknik än den nuvarande. På längre sikt kan den informationstekniska utvecklingen påverka de finansiella strukturerna djupare än vad man allmänt tror just nu.

Införandet av den gemensamma valutan har i viss mån förändrat Finlands Banks institutionella roll, men ansvarsområdena och de praktiska uppgifterna är i huvudsak

desamma. Som medlem av Europeiska centralbankssystemet är Finlands Bank alltså Finlands monetära myndighet som vid sidan av sina nationella uppgifter också skall delta i valutaunionens gemensamma beslutsfattande. Finlands Banks verksamhet i Europeiska centralbankssystemet omfattar medverkan på olika nivåer i utformningen och genomförandet av den gemensamma penningpolitiken. På hemmaplan svarar Finlands Bank för kontantförsörjningen, upprätthåller för sin del betalningssystem för finansmarknaden och strävar i allmänhet att säkerställa verksamhets- och utvecklingsförutsättningarna för penningekonomin i Finland. Vidare sprider banken information om Europeiska centralbankens beslut i Finland och stöder i den allmänna ekonomiska debatten en sådan ekonomisk politik som främjar

utvecklingen för Finland som en stabil och anpassningsbar ekonomi.

Under de senaste åren har Finlands Bank gradvis lyckats sanera sin balansräkning, som sedan slutet av 1980-talet hade försvagats avsevärt till följd av de penningpolitiska åtgärderna och i början av 1990-talet på grund av bankkrisen. Efter många års uppehåll blev det således 2001 möjligt att åter överföra en del av Finlands Banks resultat till staten. På framställning av direktionen fattade bankfullmäktige i fråga om resultatet för 2000 beslutet att överföra drygt 128 miljoner euro till staten. Resultatet för 2001 minskade till följd av den lägre räntenivån. Vinsten på 254 miljoner euro räcker dock till att bevara det reala värdet på eget kapital och

därför kan en del av vinsten delas ut till staten.

Hur Finlands Banks andel av Eurosystemets gemensamma monetära inkomst kommer att utvecklas påverkar avsevärt bankens resultat i framtiden. För 2001 blev andelen obetydlig, då inkomsten från sedlar, det s.k. seignioraget, inte inräknades i den fördelbara monetära inkomsten. Seigniorageinkomsten fördelas gradvis först 2003–2007 och den beräknas förbättra resultatet för Finlands Bank. Dess inverkan på bankens resultat beror dock väsentligt på hur eurosedelstocken utvecklas, och resultatet kan därför rentav försvagas. Om inkomsterna för Finlands Bank i övrigt inte förändras markant och inkomstbildningen och inkomstfördelningen i valutaunionen fungerar som väntat lär förutsättningarna för vinstutdelning till staten vara goda även i framtiden.

Penningpolitik, ekonomisk utveckling och penningpolitiska operationer i euroområdet

Ökningstakten i konsumentpriserna avtog från och med sommaren 2001

Den ekonomiska tillväxten
avmattades
under första halvåret
medan inflationen tilltog

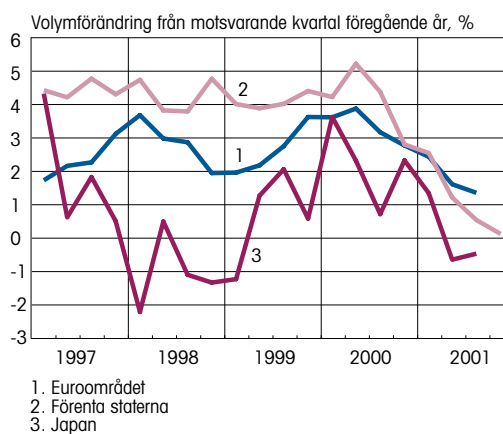
De världsekonomiska utsikterna försvagades klart under första hälften av 2001. Tillväxten avtog samtidigt i Förenta staterna, euroområdet och Japan. Mätt i bruttonationalprodukt var tillväxten i euroområdet ca 1 ½ %, och av dessa världsekonomin tre huvudområden

hade euroområdet därmed den snabbaste tillväxten (figur 1).

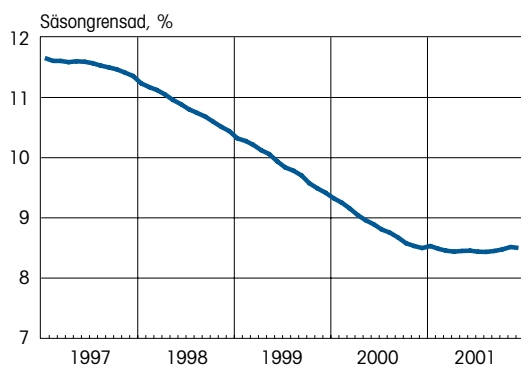
Förenta staternas långvariga kraftiga tillväxt vände i en recession, och problemen för informations- och kommunikationstekniken (IKT) blev allt större i många länder. Tecken på att konjunkturer-na höll på att vända i Förenta staterna syntes redan hösten 2000 och läget försämrades mot slutet av året. Den amerikanska centralbanken sänkte styrräntan med 0,5 procentenheter i början av januari 2001 och med 0,5 procentenheter igen i slutet av januari.

Effekterna av den ekonomiska avmattningen i Förenta staterna

Figur 1.
Bruttonationalprodukt

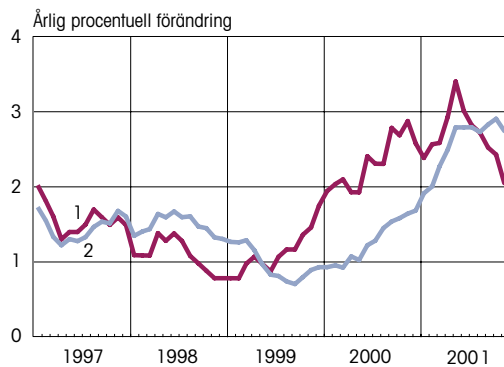

Figur 2.
Arbetslösheten i euroområdet

Källa: Eurostat.

Figur 3.
Harmoniserat konsumentprisindex för euroområdet

1. Totalindex
2. Totalindex exkl. energi

Källa: Eurostat.

avspeglades direkt i flera av Asiens tillväxtekonomier, som är starkt beroende av den amerikanska efterfrågan. Konjunkturutsikterna för dessa länder fördröjades framför allt av den minskade efterfrågan på IKT-produkter. Också tillväxten i Japan avtog. Detta förklarades inte bara av externa faktorer utan också av en lägre inhemsk efterfrågan då företagen var mindre benägna att

investera och hushållen var fortsatt försiktiga. De deflationistiska dragen i den japanska ekonomin förstärktes av att nödvändiga strukturreformer sköts på framtiden.

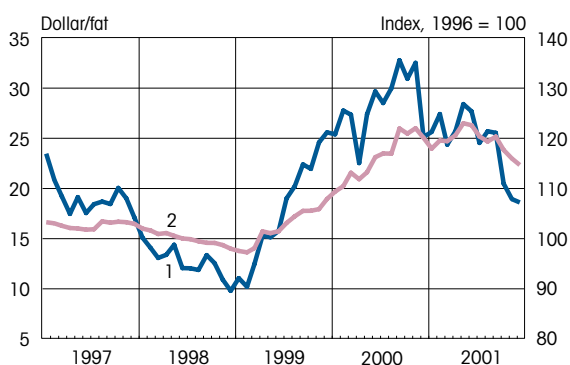
Den ekonomiska tillväxten i euroområdet började avmattas redan under senare hälften av 2000 då ökningstakten i den inhemska efterfrågan minskade bland annat till följd av en svagare realinkomst-

utveckling på grund av tillfälligt stigande inflation. Under början av 2001 avtog tillväxten ytterligare då avmattningen i resten av världen dämpade exporten till länder utanför euroområdet. Också investeringarna och lagren krympte. Där emot fortsatte den privata konsumtionen att öka, delvis som en följd av skattelättnaderna. Avmattningen ledde till att arbetslösheten, som redan länge varit på väg nedåt, slutade minska (figur 2).

Av de stora euroländerna hade Tyskland en tillväxt som dämpades kännbart under början av 2001. I Frankrike, Italien och Spanien avtog tillväxten däremot endast något. I de mindre länderna minskade tillväxten klart i Nederländerna och Finland.

Vid början av 2001 var konsumentprisökningen i euroområdet 2,4 % mätt som årlig förändring i det harmoniserade konsumentprisindexet (figur 3). Inflationen accelererade under de första månaderna

Figur 4.
Energipriser

1. Råoljepris, Nordsjöolja Brent (vänster skala)
2. Energipris i euroområdet (höger skala)

Källor: Bloomberg och Eurostat.

2001 till följd av kraftigt stigande livsmedelspriser. Mul- och klövsjukan och galna ko-sjukan fick priset på kött och många andra livsmedel att stiga. Också ökningstakten i priserna på industriprodukter och tjänster accelererade något. Inflationen dämpades dock av att energipriset slutade gå upp (figur 4).

ECB började sänka styrräntan i maj

Med prisstabilitet, som är målet för penningpolitiken i euroområdet, avses en årlig ökning av det harmoniserade konsumentprisindexet för euroområdet på mindre än 2 %. ECB-rådet bevakar prisstabiliteten på medellång sikt.

I maj beslutade ECB-rådet att sänka den lägsta anbudsräntan på Eurosystemets huvudsakliga refinansieringstransaktioner med 0,25 procentenheter till 4,50 % (figur 5). Styrräntan hade dessförinnan höjts flera gånger sedan slutet av 1999. Beslutet om räntesänkningen byggde på en bedömning av de två s.k. pelarna i den penningpolitiska strategin.

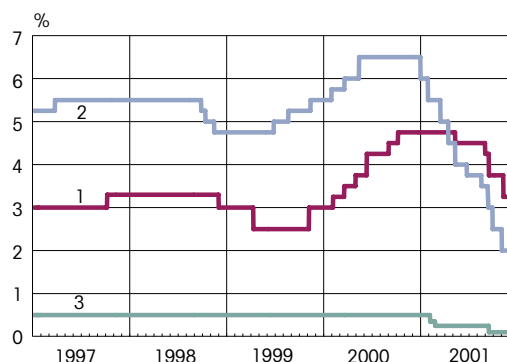
För det första hade den årliga tillväxttakten i det breda penningmängdsmåttet M3 avtagit sedan våren 2000 i takt med de tidigare höjningarna av ECB:s styrräntor (figur 6). Vidare pekade den inkommande informationen då på att den statistiska tillväxten i penningmängden hade varit högre än den faktiska. Detta berodde på det ökade innehavet av omsättbara instrument hos investerare utanför euroområdet. Utlåningen däremot växte fortfarande klart snabbare än penningmängden. Framför allt ökade

banklånen till den privata sektorn kraftigt, men tecken på en avmattning syntes redan. Den årliga tillväxttakten i kreditgivningen till den privata sektorn hölls delvis uppe av finansieringsarrangemanget för den föregående höstens fusioner, företagsköp och licenser för tredje generationens mobiltelefonisystem (UMTS). Den ekonomiska avmattningen och minskat företagsförtroende fick lånebenägenheten att avta.

För det andra hade inflationstrycket i euroområdet på medellång sikt något minskat till följd av den ekonomiska avmattningen och en fortsatt återhållsam löneutveckling. På kort sikt bedömde ECB-rådet det dock som möjligt att inflationen bland annat på grund av utvecklingen i livsmedelspriserna blir högre än den maximnivå som definierats för prisstabiliteten.

Inflationsutsikterna för euroområdet förbättrades ytterligare

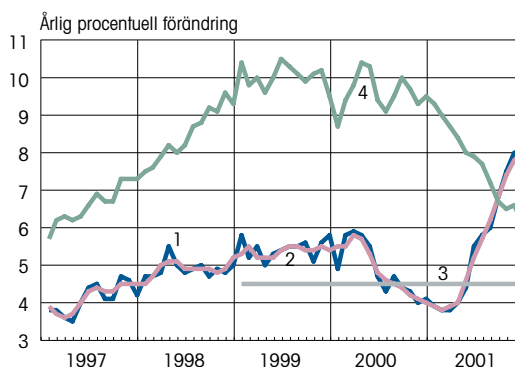
Figur 5.
Centralbanksräntor

1. Rönta på Eurosystemets huvudsakliga refinansieringstransaktioner/lägsta anbudsränta (Tysklands reporänta före 1999)
2. USA, Federal funds målränta
3. Japan, diskonto

Källor: Europeiska centralbanken och Reuters.

Figur 6.
Penningmängds- och kreditutveckling i euroområdet

1. M3¹
2. M3: 3 mån. glidande medeltal¹
3. Referensvärde för M3-tillväxt
4. Monetära finansinstituts utlåning till den privata sektorn

¹ Säsongrensat, korrigerat för kalendereffekter och exkl. omsättbara instrument som innehas av staten och hermahörande utanför euroområdet.

Källa: Europeiska centralbanken.

kring halvårsskiftet. I juni började ökningstakten i konsumentpriserna avta, och maj blev därmed månaden med den högsta inflationen 2001. De förbättrade inflationsutsikterna och dämpade inflationsförväntningarna berodde delvis på att priserna på energi och oförädlade livsmedel nu steg allt långsammare och euron förstärktes något. Också den avtagande ekonomiska tillväxten bidrog till att minska inflationstrycket. ECB-rådet beslutade därför igen i augusti att sänka styrräntan med 0,25 procentenheter.

Terrorattackerna kastade sin skugga över utvecklingen under slutet av året

Det världsekonomiska läget fördyrades kännbart under andra halvåret 2001 när tillväxtutsikterna i Förenta staterna försämrades alltmer till följd av terrorattackerna i september. Den japanska ekonomin som hade börjat avmattas under våren försvagades ytterligare. Många utvecklade ekonomier fick det allt svårare. I Latinamerika hamnade framför allt Argentina i stora svårigheter.

Också tillväxten i euroområdet fortsatte att avta under senare hälften av 2001. Avmattningen speglade den avtagande tillväxten i exporten och framför allt i investeringarna. Ökningstakten i den privata konsumtionen var däremot fortfarande rätt hög, bland annat till följd av lättare penning- och finanspolitik, sjunkande energipriser och hushållens gynnsamma inkomstutveckling. Konsumtionsmöjligheterna ökade också av att

konsumenterna i euroområdet inte var särskilt högt skuldsatta.

De tyngsta industriländernas centralbanker sänkte sina styrräntor strax efter terrorattackerna i september. Räntesänkningarna syftade till att motverka risken för recession och öka konsumenternas och industrins förtroende. En bidragande orsak var också den minskade inflationsrisken. ECB-rådet sänkte styrräntan med 0,50 procentenheter. Direkt efter terrordåden vidtog flera centralbanker åtgärder för att stödja finansmarknaderna. Eurosystemet genomförde flera likvidiserande finjusterande transaktioner i euroområdet. För att täcka kreditinstitutens likviditetsbehov av dollar i euroområdet träffade ECB vidare ett swapavtal med den amerikanska centralbanken.

Då inflationsutsikterna på medellång sikt ytterligare förbättrades under hösten i takt med den ekonomiska avmattningen beslutade ECB-rådet åter i november att sänka räntan på de huvudsakliga refinansieringstransaktionerna med 0,50 procentenheter till 3,25 %. I de makroekonomiska framtidsbedömningar gjorda av Eurosystemets experter som publicerades i december 2001 beräknades ökningstakten i det harmoniserade konsumentprisindexet för euroområdet 2002 sjunka till 1,1–2,1 %. Under 2001 sänktes styrräntan med totalt 1,50 procentenheter.

Inflationstakten i euroområdet fortsatte att avta under slutet av året. Den årliga ökningstakten i det harmoniserade konsumentprisindexet var i december 2,1 %. Inflationen dämpades framför allt av sjunkande energipriser. Priset på råolja (Nordsjö Brent) sjönk under

hösten till omkring 20 US-dollar per fat mot att under första halvåret ha legat på 25–30 dollar. Exklusive energi var inflationstakten fortfarande omkring 3 %.

Penningmängdstillväxten tilltog mot slutet av året

Tillväxttakten i utlåningen till den privata sektorn avtog kännbart från och med våren 2001. I det breda penningmängdsmåttet M3 började tillväxttakten däremot öka i euroområdet. Orsaken till detta var åtminstone till en del oron på aktie- och räntemarknaderna och räntesänkningarna, vilka bägge bidrog till att avis-tainlåningen hos bankerna ökade. M3-tillväxten accelererade ytterligare mot slutet av året, vilket delvis förklarades av den stora osäkerheten på finansmarknaderna till följd av terrorattackerna i september. Utelöpande sedlar och mynt, som minskat under året, fortsatte att minska i en allt snabbare takt under andra halvåret på grund av förberedelserna för övergången till euro.

Beräkningsmetoderna för statistiken över M3 och dess komponenter ändrades från och med december 2001. M3 justerades för omsättbara instrument som innehades av investerare utanför euroområdet, såsom andelar i penningmarknadsfonder, penningmarknadsinstrument och skuldförbindelser upp till två år. Justerad på detta sätt var M3-tillväxten för december 8,0 % men hade utan justering varit ca 1 procentenhet snabbare.¹

¹ Redan från och med maj 2001 hade M3 justerats för penningmarknadsfundsandelar som innehades av investerare utanför euroområdet.

I december 2001 beslutade ECB-rådet vid sin årliga översyn att hålla referensvärdet för den årliga tillväxten i den breda penningmängden M3 oförändrat. Beslutet utgick från att det fortfarande fanns stöd för antagandena i december 1998 då referensvärdet fastställdes till 4 ½ %, där det också åren därpå fick ligga. Antagandena gällde den trendmässiga potentiella produktionsökningen på medellång sikt och omloppshastigheten i M3 i euroområdet. En årlig penningmängdstillväxt på 4 ½ % bedöms på medellång sikt vara förenlig med prisstabilitet.

Skillnaden mellan korta och långa räntor ökade

Euroområdets penningmarknadsräntor, som mot slutet av 2000 hade börjat sjunka, gick under 2001 ned ytterligare. Tre månaders euribor sjönk under året med 1,5 procentenheter och låg vid slutet av 2001 på 3,3 % (figur 7). Penningmarknadsräntorna föll allt snabbare under hösten på grund av sjunkande styrräntor och förväntningar om nya räntesänkningar.

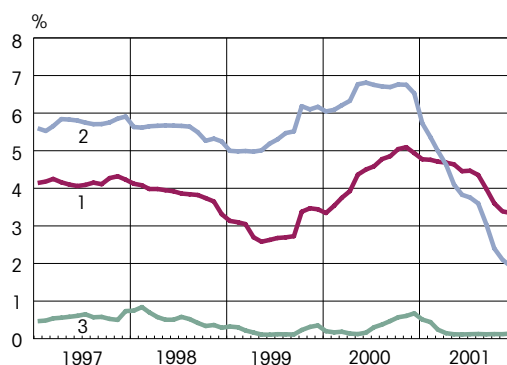
De långa räntorna var fortsatt rätt stabila i euroområdet och trenden var nedåtgående nästan hela året (figur 8). Detta speglade förtroendet för bibehållen prisstabilitet i euroområdet på medellång sikt. Tysklands tioåriga statsobligationsränta låg under årets första månader kring 5 %, dvs. nära motsvarande amerikanska ränta. Den långvariga skillnaden mellan dessa räntor hade under 2000 reducerats till nästan ingenting. Under andra kvartalet 2001 gick de långa rän-

torna i euroområdet och Förenta staterna upp en aning, framför allt som en följd av investerarnas stigande inflationsförväntningar och osäkerheten om den framtida inflationen.

De långa räntorna i euroområdet sjönk från halvårsskiftet till mitten av november då de i de amerikanska långa räntornas köl-

vatten klart började stiga. Räntepågången hade sina skäl: aktiemarknaden hade stärkts och det fanns en ökad optimism om att konjunkturerna snabbt skulle börja stiga och penningpolitiken därmed stramas åt på medellång sikt. I Förenta staterna bidrog också de försvagade utsikterna för de offentliga finanserna till följd av de

Figur 7.
3 mån. marknadsräntor

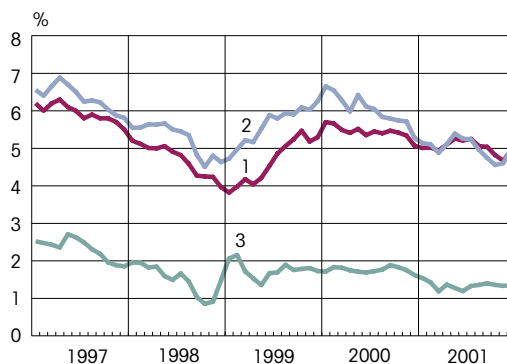

1. Euroområdet¹
2. Förenta staterna
3. Japan

¹ Fr. o.m. januari 1999 euribor. T.o.m. december 1998 beräknad som medelvärde av BNP-vägda nationella räntor.

Källor: Europeiska centralbanken och Reuters.

Figur 8.
10-åriga statsobligationsräntor

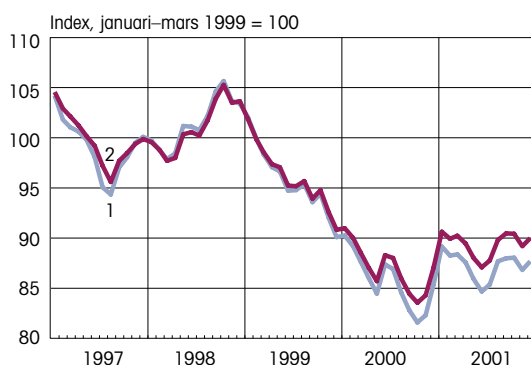

1. Euroområdet¹
2. Förenta staterna
3. Japan

¹ Fr. o.m. januari 1999 vägda med utestående nominella belopp. T.o.m. december 1998 beräknad på BNP-vägda harmoniserade statsobligationsräntor.

Källor: Europeiska centralbanken och Reuters.

Figur 9.
Eurons externa värde och Finlands konkurrenskraftsindikator

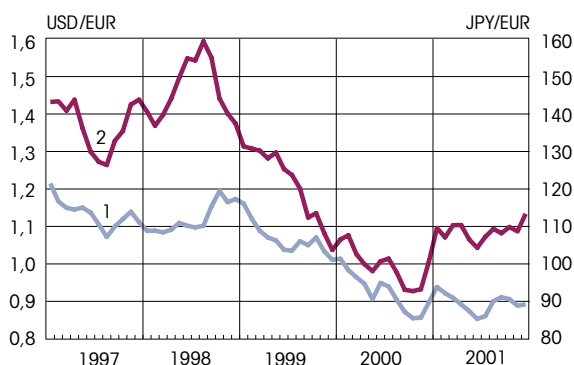
Stigande kurva = euron stärks och Finlands priskonkurrenskraft försvagas.

1. Effektiv växelkurs för euron, snäv ländergrupp¹
2. Snäv konkurrenskraftsindikator

¹ Före 1999 handelsvägt index för euroländernas valutor.

Källor: Europeiska centralbanken och Finlands Bank.

Figur 10.
Eurons kurs mot dollarn och yenen

Stigande kurva = euron stärks. Ecu t.o.m. 31.12.1998.

1. Eurons värde i US-dollar (vänster skala)
2. Eurons värde i japanska yen (höger skala)

Källa: Reuters.

vid början av året mätt med det handelsvägda valutaindexet (figur 9). Jämfört med värdet under tidigare år var euron under 2001 rätt stabil mot den japanska yenen och det brittiska pundet (figur 10). Euron apprecierade däremot mot den svenska kronan, medan den deprecierade mot den schweiziska francen.

Mätt med det handelsvägda indexet hade eurons externa värde stigit under de sista månaderna 2000 då tecknen på en avmattning i Förenta staterna hade blivit allt tydligare. Under första halvåret 2001 försvagades euron dock till följd av den ökade osäkerheten om tillväxtutsikterna även för euroområdet. Eurons depreciering särskilt mot US-dollar speglade den fortsatta omkanaliseringen av investeringsflödena till den amerikanska marknaden. Betalningsbalansen för euroområdet uppvisade under de första månaderna 2001 ett fortsatt nettoutflöde av direkt- och portföljinvesteringar.

I juni stabiliserades eurons externa värde och började mot slutet av sommaren stiga något i och med den fortsatta osäkerheten om de världsekonomiska utsikterna och de allt instabilare finansmarknaderna i flera tillväxtekonomier. Från och med september fluktuerade kurserna för de viktigaste valutorna rätt litet, och terrorattackerna i september hade endast tillfälliga effekter på de internationella valutamarknaderna.

Kursen för den danska kronan, som deltar i valutakursmekanismen ERM II, fluktuerade mot euron under hela 2001 i ett mycket smalt band under sin centalkurs. Den grekiska drakman lämnade ERM II

finanspolitiska stimulansåtgärderna till att driva upp de långa räntorna.

I början av året hade skillnaden mellan de korta och de långa räntorna i euroområdet så gott som planat ut i takt med de minskade förväntningarna om stigande inflation och stramare penningpolitik.

Under andra halvåret ökade skillnaden igen märkbart.

Euron stabiliserades

Eurons externa värde var vid slutet av 2001 i stort sett detsamma som

då Grekland införde euron den 1 januari 2001.

De offentliga finanserna försvagades

Enligt Europeiska kommissionens prognos hösten 2001 utgjorde det offentliga budgetunderskottet 2001 i genomsnitt 1,1 % av BNP. Siffran var knappt ½ procentenhet högre än 2000 (figur 11). För jämförbarheten redovisas siffrorna exklusive engångsintäkterna från försäljningen av UMTS-licenser. Dessa intäkter blev exceptionellt höga 2000 men obetydliga 2001.

Kommissionen bedömde att ränteutgifterna i procent av BNP genomsnittligt sjönk med 0,2 procentenheter i euroområdet under 2001. Medan det primära överskottet i procent av BNP samtidigt beräknas ha minskat med 0,5 procentenheter i genomsnitt, ökade euroområdets budgetunderskott i procent av BNP (underskottskvot) för första gången sedan 1993. Med

primärt saldo avses de offentliga finanserna exklusive ränteutgifterna för den offentliga skulden.

I likhet med föregående år visade de offentliga finanserna 2001 överskott i Irland, Luxemburg, Nederländerna och Finland och uppnådde balans i Spanien och Österrike. I Italien däremot verkade utvecklingen mot en balanserad budget att vara långsam och i Tyskland, Frankrike och Portugal växte underskottskvoterna (tabell 13).

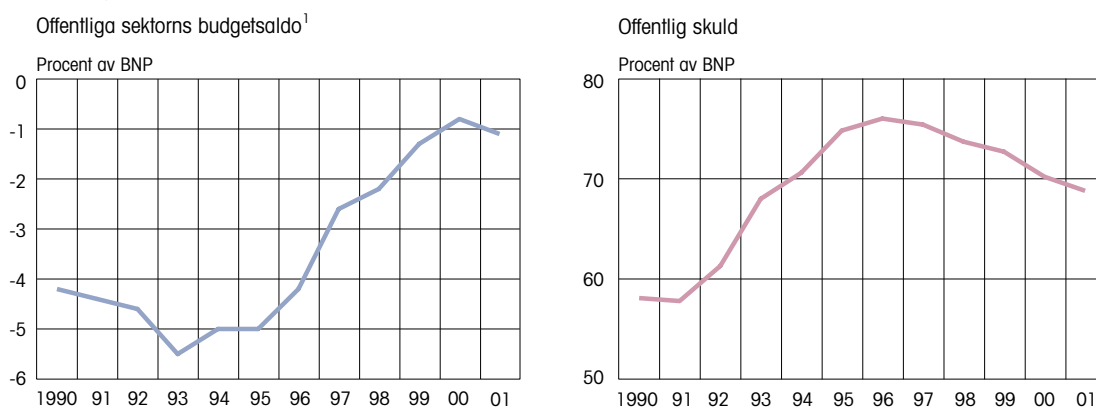
Minskningen i det primära överskottet i euroområdet uttryckt i procent av BNP beräknas till knappt hälften bero på finanspolitiska lättnader och till drygt hälften på konjunkturella faktorer. Tack vare det rätt stabila sysselsättningsläget och ökade löntagarinkomster fick den ekonomiska avmattningen inte fullt genomslag i skatteutfallet. På grund av de osedvanligt stora vinsterna och kapitalinkomsterna för 2000 ökade också utfallet av direkta skatter 2001 till följd av de influtna kompletteringsskatterna. Även om arbetslösheten och relate-

rade utgifter fortsatte att minska, ökade övriga offentliga utgifter och framför allt hälsovårdsutgifterna, vilket gjorde att de primära utgifterna räknat i procent av BNP låg kvar på föregående års nivå. De åtgärder som vidtogs i euroländerna till följd av terrorattackerna i september finansierades i huvudsak genom utgiftsprioriteringar och i vissa länder även genom skattehöjningar.

Skattelättnader och sänkta socialförsäkringsavgifter i flera euroländer låg i huvudsak bakom den lättare finanspolitiken. Kommissionen beräknade skatte- och avgiftssänkningarna till ca 0,6 % av euroområdets BNP 2001.

I de reviderade stabilitetsprogrammen vid årsskiftet 2000/01 satte Tyskland, Frankrike och Portugal som mål att uppnå offentliga finanser som är i balans senast 2004 och Italien senast 2003. I de allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken som antogs av EU-ländernas finansministrar för 2001 uppmanades länderna hålla

Figur 11.
Offentliga finanser i euroområdet

¹ Exkl. intäkter från försäljning av UMTS-licenser 2000–2001.

Källa: Europeiska kommissionen.

fast vid dessa mål. En viktig mål-indikator vid bedömningen av ändamålsenligheten och uppfyllelsen av de medelfristiga målen för medlemsländernas offentliga finanser är det offentliga budgetsaldot i procent av BNP rensat för konjunkturreffekter. Med konjunktur-rensad budgetsaldo avses de offentliga finanserna exklusive inkomster och utgifter som fluktuerar automatiskt över konjunkturcykeln. Enligt kommissionens beräkningar låg det konjunkturrensade budgetsaldot 2001 långt ifrån balans i Tyskland, Frankrike, Italien och Portugal.

Enligt kommissionens prognos sjönk euroområdet offentliga skuld i förhållande till BNP 2001 med ca 1 ½ procentenhet från 2000, dvs. till ca 69 % (figur 11). Krympande primärt överskott, avtagande BNP-tillväxt och lägre engångsinkomster fick skuldkvoten att minska långsammare än 2000, trots att till exempel i Tyskland en stor del av intäkterna från försäljningen av UMTS-licenser 2000 användes först 2001 till amortering av statsskulden. I likhet med tidigare år minskade skuldkvoten genomsnittligt mest i länder med en hög skuldkvot och dessutom i Irland och Nederländerna.

Eurosystemets penningpolitiska operationer

Penningpolitiska instrument och förfaranden

ECB:s penningpolitik genomfördes 2001 precis som under de två föregående åren med hjälp av Euro-

systemets penningpolitiska styrsystem, som består av tre element: marknadsoperationer, stående faciliteter och kassakrav. Bland marknadsoperationerna har den veckovisa huvudsakliga refinansieringstransaktionen bibehållit sin roll som viktigaste penningpolitiska instrument. Under hela 2001 genomfördes de huvudsakliga refinansieringstransaktionerna med två veckors löptid enligt anbudsförandet med rörlig ränta. Den lägsta anbudsräntan för huvudsakliga refinansieringstransaktioner med rörlig ränta var även 2001 ECB:s viktigaste penningpolitiska signaleringsinstrument. Eurosystemet genomförde under året också två finjusterande transaktioner och för första gången två extra transaktioner med en löptid på en vecka.

Kassakravet för kreditinstituten i euroområdet var den största bidragande faktorn till det ökade likviditetsbehovet 2001. Kassakravet uppgick i genomsnitt till 124 miljarder euro och hade därmed ökat med 12 miljarder euro från året innan. Kassakravsbasen för kreditinstituten i euroområdet växte bland annat till följd av den ökade inlåningen från investerare utanför euroområdet. Eurosystemets s.k. autonoma faktorer² bidrog för sin del till att öka kreditinstitutens likviditetsbehov med i genomsnitt 98 miljarder euro, vilket var 4 miljarder euro mindre än 2000.

Kreditinstituten i Eurosystemet fick via marknadsoperationerna 5 miljarder euro mer i centralbanksfinansiering än 2000. Genom de huvudsakliga refinansieringstransaktionerna tillfördes Eurosystemet under 2001 likviditet för 161 miljarder euro i genomsnitt per dag

och genom de månatliga långfristiga refinansieringstransaktionerna för 57 miljarder euro i genomsnitt per dag. Genom finjusterande och strukturella transaktioner tillfördes likviditet för 3 miljarder euro i genomsnitt per dag.

I fråga om de stående faciliteterna låg inlåningen över natten i euroområdet på ungefär samma nivå som året innan. Utnyttjandet av utlåningsfaciliteten däremot mer än fördubblades från föregående år och uppgick till 0,8 miljarder euro. Utnyttjandet var som högst i februari, april och oktober (figur 12), då alltför små bud från kreditinstituten vid de huvudsakliga refinansieringstransaktionerna gjorde att likviditetsläget stramades åt. Av samma orsak var dagsutnyttjandet i februari (33 miljarder euro) som störst under hela Eurosystemets existens.

Underbud fick dagslåneräntan att fluktuera

Med sjunkande korta räntor blev läget i de huvudsakliga refinansieringstransaktionerna med rörlig ränta tidvis problematiskt då kreditinstituten lämnade in mindre anbud än vad som krävdes för en neutral tilldelning³ för att uppfylla kassakraven. Kreditinstituten räk-

² Med autonoma faktorer avses faktorer som bidrar till Eurosystemets likviditet men inte har något att göra med penningpolitiska operationer. De viktigaste är utelöpande sedlar, inlåning från staten hos Eurosystemet och centralbankernas utländska tillgångar (valutareserver).

³ När det gäller uppfyllandet av kassakrav avses med neutral tilldelning sådan tilldelad likviditet som gör att kreditinstituten som helhet sett inte i någon större utsträckning behöver utnyttja de stående faciliteterna under uppfyllandeperioden.

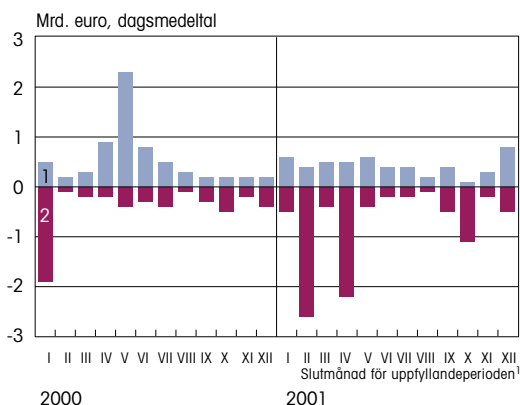
nade med att ECB skulle sänka räntan och lämnade i början av uppfyllandeperioden in låga anbud för att i slutet av uppfyllandeperioden efter en eventuell räntesänkning kunna få centralbanksfinansiering till lägre ränta. Detta s.k. underbudsproblem förekom första gången i februari, andra gången i april, tredje gången i oktober och fjärde gången i november.

Underbudsproblemet avspeglades främst som fluktuationer i dagslåneräntan. När likviditetsläget på grund av underbudsproblemet stramades åt mot slutet av uppfyllandeperioden gick dagslåneräntan kraftigt upp i tre av de fyra underbudsfallen⁴ (figur 13) och närmade sig varje gång räntan på utlåningsfaciliteten. Kreditinstituten blev under 2001 ovanligt ofta tvungna att utnyttja utlåningsfaciliteten för att uppfylla sina kassakrav i det strama likviditetsläget till följd av underbudsproblemet, då penningmarknaden inte längre tillhanda höll likviditet billigare än centralbanken. Underbudsproblemet återspeglas i utnyttjad utlåningsfacilitet därigenom att över 65 % av lånen upptogs vid slutet av de fyra uppfyllandeperioder då underbud förekom.

Underbudsproblemet ledde också till en ovanligt stor skillnad i storlek mellan två samtidigt löpan- de huvudsakliga refinansierings- transaktioner. Som störst var skillnaden i april då den låg på 167 miljarder euro, mot genomsnittliga 37 miljarder euro under året. Att

⁴ I det fjärde fallet bidrog den oväntat svaga likviditetsdränerande effekten av de autonoma faktorerna vid slutet av uppfyllandeperioden till att dagslåneräntan inte fluktuerade så kraftigt.

Figur 12.
Utnyttjade stående faciliteter i euroområdet

¹ Uppfyllandeperioden börjar den 24 kalenderdagen i månaden och slutar den 23 kalenderdagen påföljande månad.

- 1. Inlåningsfacilitet
- 2. Utlåningsfacilitet

Källa: Europeiska centralbanken.

skillnaden i storleken på transaktionerna är så stor begränsar ECB:s förmåga att genom huvudsakliga refinansieringstransaktioner tilldela likviditet i en omfattning som är neutral för kreditinstitutens kassakravsuppfyllande, då möjligheterna att vid behov dra in likviditet minskar vid avvecklingen av den mindre transaktionen. Den stora storleksskillnaden skapar också osäkerhet för kreditinstituten i budgivningen, då det blir allt svårare för dem att förutsäga storleken på tilldelningarna från ECB och att lägga sina egna bud.

På grund av underbudsproblemen under den föregående uppfyllandeperioden uppstod vid slutet av april för första gången en situation där en neutral likviditetstilldelning vid den huvudsakliga refinansieringstransaktionen hade inneburit att ECB vid avvecklingen av den mindre transaktionen tvingats dra

in likviditet från marknaden i stället för att tillföra likviditet. För att jämna ut skillnaden genomförde ECB som sin sista marknadsoperation i april ett likvidiserande standardiserat anbudsförfarande med en löptid på en vecka vid sidan av den normala huvudsakliga refinansieringstransaktionen på två veckor. Också detta anbudsförfarande genomfördes med rörlig ränta och den lägsta anbudsräntan var densamma som för den huvudsakliga refinansieringstransaktionen. Vid slutet av november var ECB för andra gången tvungen att ta till en motsvarande transaktion. ECB-rådet beslutade i november att i regel fatta de penningpolitiska besluten endast vid månadens första sammanträde. Därigenom minskade möjligheterna till spekulation med underbud.

Oron på penningmarknaderna till följd av terrorattackerna skingrades snabbt

Terrorattackerna den 11 september skapade oro om funktionssäkerheten vid avvecklingen av betalningar och värdepapper och om tillgången på likviditet i det internationella finanssystemet. Detta avspeglades i hög grad också på penningmarknaderna i euroområdet. Handeln dagarna efter terrordåden var obetydlig och dagslåneräntan fluktuerade mer än vanligt. För att lugna marknaderna tillförde ECB, i likhet med andra stora centralbanker, likviditet genom två finjusterande transaktioner den 12 och den 13 september. Genom dessa transaktioner fick kreditinstitutet likviditet över natten till den fasta räntan 4,25 %. Alla inlämnade anbud godkändes och genom dessa två transaktioner tilldelades totalt ca

110 miljarder euro. Transaktionerna hade som väntat en marknadsstabiliserande effekt, och i ljuset av det goda likviditetsläget sjönk dagslåneräntan i slutet av september till en nivå nära räntan på inlåningsfaciliteten.

Terrorattackerna orsakade störningar även i fördelningen av likviditet i US-dollar. För att täcka kreditinstitutens likviditetsbehov av dollar i euroområdet träffade ECB därför ett swapavtal med den amerikanska centralbanken. Enligt avtalet hade ECB fram till den 13 oktober möjlighet att få högst 50 miljarder dollar från den amerikanska centralbanken mot en motsvarande insättning i euro. Kreditinstitutet i euroområdet fick tillgång till detta dollarbelopp via de nationella centralbankerna. Swapavtalet utnyttjades tre gånger (12–14 september) och därigenom fick kreditinstitutet i euroområdet finansie-

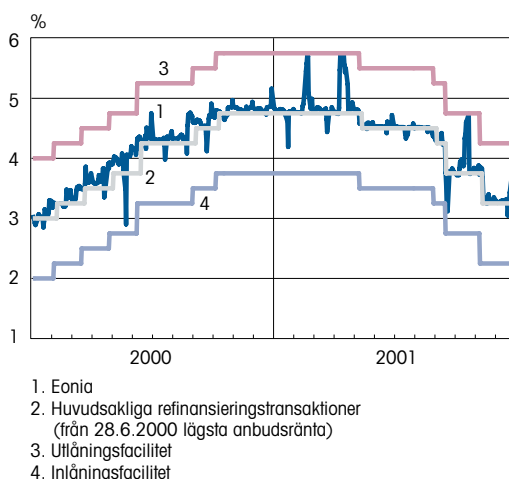
ring för totalt ca 23 miljarder dollar.

Med undantag av de kraftiga marknadsreaktionerna till följd av underbudsproblemet och terrordåden var fluktuationerna i dagslåneräntan mindre 2001 än året innan. Även om trenden var nedåtgående på grund av de svagare konjunkturen för euroområdet och de därav föranledda förväntningarna om sänkta ECB-räntor fanns det under året rätt långa perioder (t.ex. från mitten av maj till slutet av augusti) då dagslåneräntan var mycket stabil (figur 13). Kreditinstitutens allmänt taget goda likviditet bidrog också till att dagslåneräntan för det mesta låg nära den lägsta anbudsräntan för huvudsakliga refinansieringstransaktioner.

Övergången till euro inget likviditetsproblem för kreditinstitutet

Förberedelserna för övergången till euro 2002 var ur likviditetssynpunkt inget problem för kreditinstitutet. I väntan på att sedlar och mynt i euro skulle sättas i omlopp minskade den nationella utelöpande sedelstocken successivt under 2001 och i en allt högre takt mot slutet av året. Via minskade autonoma faktorer bidrog den krympande sedelstocken till att underlätta likviditetsläget för kreditinstitutet. Likviditeten stramades åt något under årets sista dagar då kreditinstitutet ställde kontanter som säkerhet för de förhandstilldelade eurorna. Vid slutet av året säkerställde ECB likviditeten för kreditinstitutet genom att tillhandahålla tillräckligt med likviditet i de hu-

Figur 13.
Eurosystemets räntor och dagslåneränta

Källa: Europeiska centralbanken.

vudsakliga refinansieringstransaktionerna före årsskiftet. Förhandstildelningen av euror stramade åt likviditeten i januari 2002, då kreditinstituten debiterades för eurorna i tre omgångar. Under de första dagarna 2002 skärptes likviditetsläget när den utelöpande sedelstocken blev större än väntat. ECB genomförde därför vid början av 2002 två finjusterande transaktioner där kreditinstituten tillfördes likviditet över en natt för totalt 65 miljarder euro.

Finländska kreditinstituts deltagande i Eurosystemets penningpolitiska operationer

De finländska kreditinstituten hade även 2001 rätt god likviditet, även om de deltog i Eurosystemets penningpolitiska transaktioner något flitigare än föregående år. Av det totala belopp som tilldelades via huvudsakliga refinansieringstransaktioner med rörlig ränta fick de finländska kreditinstituten 0,4 % 2001, mot 0,2 % året innan (figur 14). Av Finlands Banks tio penningmarknadsmotparter deltog sex i de huvudsakliga refinansieringstransaktionerna 2001. I de långfristiga refinansieringstransaktionerna deltog endast tre finländska kreditinstitut, och av den likviditet som tilldelades euroområdet fick de i genomsnitt 0,7 % (0,1 % 2000).

Kassakravet för de finländska kreditinstituten 2001 var i genomsnitt 1,4 % av kassakravet för hela euroområdet, dvs. samma som 2000. I proportion till detta hade de finländska kreditinstituten under 2001 ett rätt litet behov att utnyttja

utlåningsfaciliteten (i genomsnitt 0,5 % av totalt utnyttjad utlåningsfacilitet i euroområdet). Av den totala inlåningen över natten i euroområdet kom 1,4 % från de finländska kreditinstituten. Det var 2,1 procentenheter mindre än föregående år. Att de finländska kreditinstituten även under perioderna med underbud behövde utnyttja utlåningsfaciliteten i mindre grad än andra kreditinstitut i euroområdet återspeglar deras goda likviditet också under svåra marknadsförhållanden. Under 50 % av lånen upptogs under de fyra uppfyllandeperioder då underbudsproblem förekom.

Oförändrat system för belåning av värdepapper i Eurosystemet

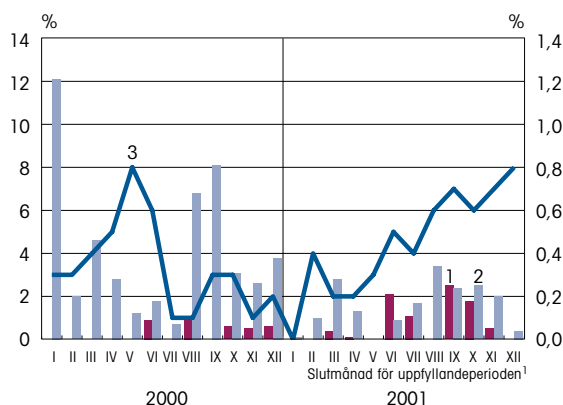
Systemet för belåning av värdepapper i Eurosystemet var oförändrat

under 2001. Det enhetliga systemet för förvaltning av säkerheter skapat av ECB förändrades inte till sin struktur från året innan.

Värdepapperen indelas i två grupper: grupp ett och grupp två. Grupp ett består av skuldförbindelser som är avsedda för handel och som uppfyller ECB:s harmoniserade urvalskriterier. Av den totala stocken belåningsbara värdepapper i Eurosystemet var 95 % fortfarande grupp ett-värdepapper. Grupp två består av värdepapper som är särskilt viktiga för nationella finansmarknader och banksystem. Urvalskriterierna för grupp två-värdepapper fastställs av de nationella centralbankerna enligt vissa minimikrav från ECB. Också grupp två består till största delen av värdepapper avsedda för handel.

Det sammanlagda nominella värdet av värdepapperen i ECB:s register ökade med 5 % och uppgick vid slutet av året till ca 6 600

Figur 14.
Finländska kreditinstituts andelar av Eurosystemets huvudsakliga refinansieringstransaktioner och stående faciliteter

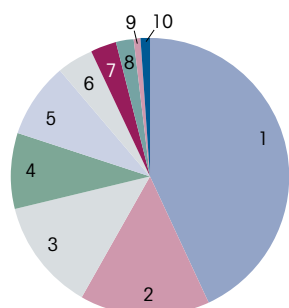
1. Utlåningsfacilitet (vänster skala)
2. Inlåningsfacilitet (vänster skala)
3. Huvudsakliga refinansieringstransaktioner (höger skala)

¹ Uppfyllandeperioden börjar den 24 kalenderdagen i månaden och slutar den 23 kalenderdagen påföljande månad.

Källa: Finlands Bank.

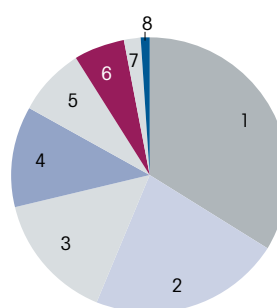
Figur 15.
Centralbankernas innehav av gränsöverskridande säkerheter i EU-området vid slutet av 2001

Länderfördelning av inlämnade utländska säkerheter

1. Tyskland 43 %
2. Storbritannien 15 %
3. Nederländerna 13 %
4. Irland 9 %
5. Luxemburg 9 %
6. Övriga 4 %
7. Spanien 3 %
8. Frankrike 2 %
9. Belgien 1 %
10. Finland 1 %

Länderfördelning av utländska säkerheter förvarade för andra centralbankers räkning

1. Italien 34 %
2. Luxemburg 22 %
3. Belgien 15 %
4. Tyskland 12 %
5. Övriga 8 %
6. Spanien 6 %
7. Nederländerna 2 %
8. Finland 1 %

Källa: Europeiska centralbanken.

miljarder euro. I detta ingick värdepapper utgivna i Finland och förvaltade av Finlands Värdepapperscentral till ett nominellt värde av 52 miljarder euro, vilket var knappt 3 % mindre än föregående år. Förändringen gällde grupp två-värdepapper, som minskade från 14 miljarder euro till 10 miljarder euro.

I Finland ökade andelen grupp ett-värdepapper från tre fjärdedelar året innan till ca 80 %. Finlands Banks grupp ett-lista består i huvudsak av statsobligationer och statsskuldförbindelser. Masskuldebrev emitterade av företag och företagscertifikat utgjorde 850 miljoner euro eller 1,6 % av denna grupp. Också andra länders centralbanker har upptagit finländska emittenters värdepapper på sina grupp ett-listor. Dessa uppgick vid årsskiftet till 5,5 miljarder euro. Finlands Banks grupp två-lista består av bankcertifikat.

Utöver korrespondentcentralbanksmodellen för överföring av belåningsbara värdepapper utgivna i ett annat EU-land godkänner Eurosystemet även förbindelser mellan värdepapperscentraler för leverans av värdepapper ställda som säkerhet för centralbankslån. Antalet godkända förbindelser i euroområdet ökade under 2001 till 66.

Effekterna av utgivningen av euron på belåningen av värdepapper i Finland

Euron har varit officiell valuta i Eurosystemet från och med 1999. Införandet av euron som kontantvaluta vid början av 2002 ställde ökade krav på säkerheter från de banker som deltog i distributionen av eurosedlarna och euromynten. Som säkerhet för de förhands- och vidareutdelade eurna godtog

ECB samma värdepapper som för sina penningpolitiska operationer. Som säkerhet godtog också kontantinsättningar, på vilka betalades samma ränta som på kassakravsmedel.

Behovet av säkerheter i Finland till följd av eurodistributionen ökade under banksystemets sista öppettid den 28 december 2001 med drygt 2 miljarder euro. De deltagande instituten beredde sig för det ökade behovet av säkerheter främst med inhemska och i mindre grad med utländska värdepapper. Användningen av kontanter som säkerhet var obetydlig och uppgick till 265 miljoner euro.

Belåning av värdepapper i euroområdet och Finland

Av de ställda säkerheterna i euroområdet utgjorde nära 80 % fortfarande inhemska grupp ett-värdepapper, även om de proportionellt

stadigt minskat från Eurosystemets början samtidigt som andelen utländska värdepapper har ökat. I Finland skiljer sig belåningen av värdepapper från praxisen i andra länder såtillvida att knappt 60 % av de värdepapper som vid slutet av året fanns pantsatta hos Finlands Bank som säkerhet för centralbanksfinansiering och intradagskredit var inhemska grupp ett-värdepapper.

De gränsöverskridande säkerheter som överförts via korrespondentcentralbanksmodellen i euroområdet totalt bestod till 34 % av värdepapper utgivna i Italien och till 22 % av värdepapper emitterade i Luxemburg (figur 15). Värdepapper utgivna i Finland användes i samma utsträckning som året innan, dvs. de utgjorde knappt 1 %.

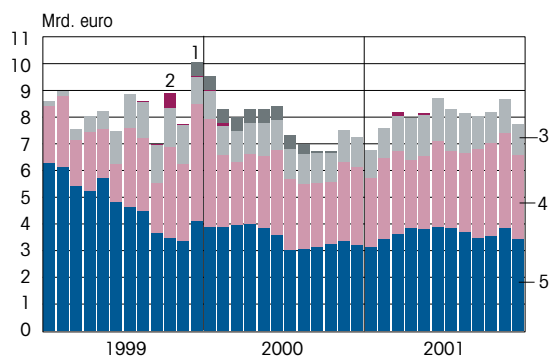
Bankerna i Finland täckte cirka 12 % av sitt behov av säkerheter med utländska värdepapper överförda via korrespondentcentralbanksmodellen. Bankerna i Finland använde ca 1 % av de gränsöverskridande säkerheterna i Eurosystemet, medan till exempel

bankerna i Tyskland stod för 43 % (figur 16). S.k. outs-värdepapper som godkänts av centralbanker i EU-länder utanför euroområdet använde bankerna i Finland endast marginellt.

Det sammanlagda värdet av värdepapper som pantsatts hos Finlands Bank uppgick vid slutet

av 2001 till 7,8 miljarder euro. Värdet av de värdepapper som Finlands Bank förvaltade för andra centralbankers räkning uppgick vid utgången av 2001 till drygt 600 miljoner euro.

Figur 16.
Innehav av säkerheter i Finland 1999–2001

1. Säkerheter överförda via godkända förbindelser mellan värdepapperscentraler
2. Säkerheter från EU-länder utanför euroområdet
3. Säkerheter från euroländer
4. Inhemska säkerheter, grupp två
5. Inhemska säkerheter, grupp ett

Källa: Finlands Bank.

Den ekonomiska utvecklingen i Finland

Den flera år långa snabba tillväxten i totalproduktionen i Finland bröts 2001. Orsaken var minskad exportefterfrågan på grund av den globala lågkonjunkturen och IT- och telekommunikationssektorns svårigheter världen över. Den svaga exportefterfrågan medförde också att de privata investeringarna i Finland blev mindre än planerat. Däremot var den privata konsumtionen också 2001 rätt livlig till följd av dels skattelättnader och den gynnsamma löneutvecklingen, dels konsumenternas fortsatta framtidstro.

Trots den långsammare ekonomiska tillväxten var inflationstakten relativt hög 2001, dvs. i genomsnitt 2,6 % mätt med konsumentprisindex. I början av året drevs inflationstakten upp av stegringen i livsmedelspriserna, främst framkallad av djursjukdomar, för att mot slutet av året avta till följd av sjunkande energipriser. Inflationstakten låg i Finland i stort sett på samma nivå som genomsnittet för euroområdet.

Överskottet i Finlands offentliga finanser upphörde att öka 2001. Intäkterna av samfundsskatten minskade betydligt från året innan. Också den gynnsamma utvecklingen på arbetsmarknaden bröts 2001. Arbetslösheten och den offentliga skulden ligger trots för-

bättringen under åren med snabb tillväxt i slutet av 1990-talet fortfarande på en oroväckande hög nivå. I slutet av 1990-talet hade dessutom företagens finansiella strukturer blivit sundare och hushållens skuldsättning minskat. Företagens lönsamhet påverkades därför inte nämnvärt av konjunktursvagningen 2001. Fastän exportefterfrågan avtog visade bytesbalansen ett fortsatt stort överskott.

Inflationen dämpades när oljepriset sjönk

Mätt med det harmoniserade konsumentprisindexet (HIKP) sjönk tillväxttakten i konsumentpriserna i Finland 2001 men översteg alltså ECB-rådets prisstabilitetsmål. Enligt HIKP steg priserna 2001 med i genomsnitt 2,7 % jämfört med 3,0 % året innan (figur 17).

Inflationstakten ökade rätt snabbt under första halvåret 2001, då prisuppgången på livsmedel och industriprodukter (exklusive energi-produkter) accelererade. Stegringen i livsmedelspriserna berodde på djursjukdomar som härjade i Europa och uppenbarligen också på minskad konkurrens för vissa produktgrupper. Mot slutet av vintern steg också energipriserna temporärt. Mätt med det nationella

konsumentprisindexet accelererade inflationen dessutom på grund av högre hyror. Under andra halvåret minskade inflationstakten märkbart. Detta berodde till stor del på att oljepriset sjönk fastän priserna på oförädlade livsmedel fortsatte att stiga. Den årliga förändringen i HIKP hade i december 2001 sjunkit till 2,3 %. Enligt det nationella konsumentprisindexet bromsades inflationstakten i slutet av året av nedgången i energipriserna, räntorna och bostadspriserna, medan hyresstegringarna drev upp inflationen. Den årliga förändringen i det nationella konsumentprisindexet utgjorde 1,6 % i december 2001.

Exklusive förädlade livsmedel och energi varierade inflationstakten obetydligt 2001 och var fortsatt hög, dvs. knappt 3 %. Tjänstepriserna steg alltså snabbare i Finland än i euroområdet. Dessutom accelererade prisökningen på industriprodukter (exklusive energi) under året.

Importpriserna sjönk med 7,0 % från december 2000 till december 2001 framför allt beroende på prisnedgången för råolja och basmetaller. När rå- och insatsvarorna blev billigare föll också producentpriserna inom industrin. Exportpriserna sjönk mindre än importpriserna, dvs. med 5,8 % från december 2000 till december 2001. Priserna på eltekniska produkter, pappersprodukter och kemisk massa gick ned bland annat beroende på försvagad global efterfrågan.

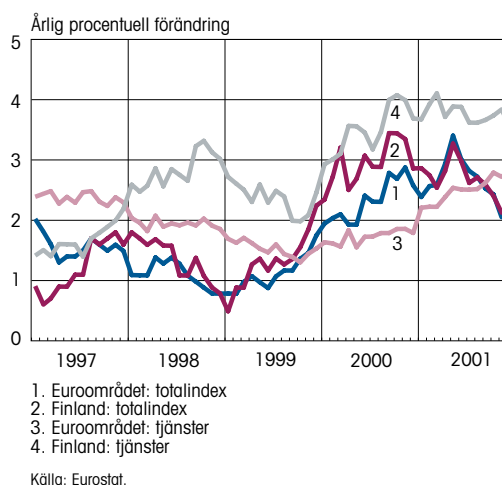
Trots den långsammare tillväxten steg löntagarnas nominella inkomstnivå fortsättningsvis snabbt 2001 (figur 18). Ökningen i inkomstnivån på ca 4,5 % bestod av

den allmänna avtalshöjningen på drygt 3 %, löneglidning och bonus som utbetalats för de goda resultaten året innan. Den betydliga uppgången i inkomstnivån 2001 innebar tillsammans med stagnationen i arbetsproduktivitetsstillväxten att enhetsarbetskostnaderna ökade kännbart från året innan.

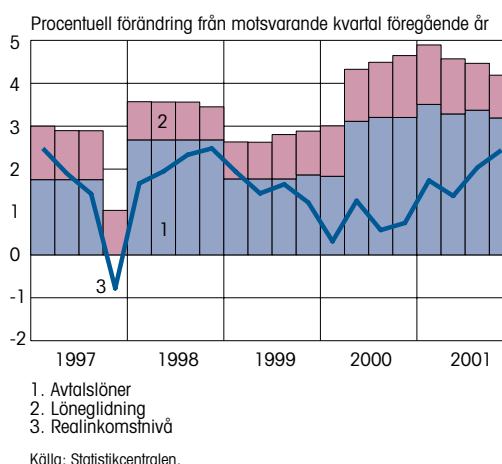
Utlåningstillväxten var fortsatt snabb

För de finländska komponenterna i M3 för euroområdet var tillväxten under 2001, utom alldeles i slutet av året, avsevärt långsammare än för M3 för hela euroområdet. För de finländska komponenterna var

Figur 17.
Harmoniserat konsumentprisindex

Figur 18.
Inkomstnivå

12-månaderstillväxten i december 5,8 % jämfört med 7,7 % för hela euroområdet. Också för de finländska komponenterna i de snävare penningmängdsmåtten M1 och M2 var tillväxttakten under första halvåret 2001 långsammare än för M1 och M2 för euroområdet som helhet för att under andra halvåret ta fart och bli högre än för M1 och M2 för hela euroområdet.

I de finländska komponenterna i M3 gjordes motsvarande statistiska korrigeringar som i M3 för hela euroområdet. Efter korrigeringarna innehåller M3 för Finland och M3 för euroområdet inte längre sådana andelar i penningmarknadsfonder, penningmarknadsinstrument och skuldförbindelser med en löptid upp till två år som innehas av investerare utanför euroområdet. Från M3 för Finland avräknades dessutom statens innehav av penningmarknadsinstrument. Efter korrigeringarna blev tillväxttakten något jämnare för de enskilda fin-

ländska komponenterna i M3 för euroområdet.

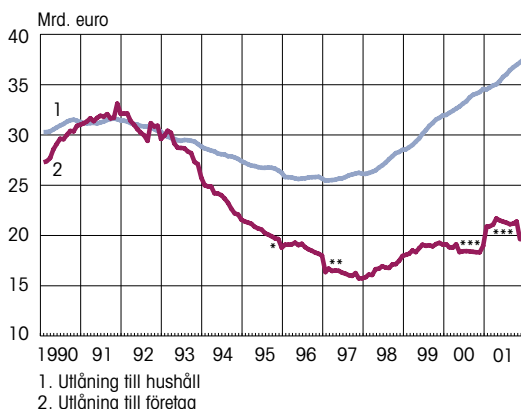
Bankernas utlåning till den privata sektorn ökade i Finland långsammare än i euroområdet i genomsnitt. Likväl accelererade den årliga tillväxten i både hushålls- och företagskrediter något när räntenivån föll mot slutet av året (figur 19). Tillväxten i bostadslånestocken tog fart mot slutet av året och uppgick för hela året till 11 %. Bostadslåneräntorna följde nedgången i marknadsräntorna, och sålunda sjönk medelräntan på nya bostadslån med 1,7 procentenheter 2001. Den skärpta bankkonkurrensen ökade trycket på bankerna att sänka räntorna. Uttagen av nya bostadslån och amorteringarna på gamla var omfattande i slutet av året också därför att låntagarna övergick från primära till euribor. Bankernas räntemarginaler krympte klart under året då utlåningsräntorna sjönk mer än inlåningsräntorna.

Exportnedgången bromsade upp den ekonomiska tillväxten

Den ekonomiska tillväxten i Finland började snabbt avta till följd av den branta nedgången i exportefterfrågan (figur 20). Den kraftiga ekonomiska tillväxten i slutet av 1990-talet hade i hög grad burits upp av de betydande exportframgångarna, som i sin tur berodde på den snabba tillväxten i världsekonomin, industrins utomordentligt konkurrenskraftiga priser och IT- och telekommunikationsbranschens expansion. Avmattningen i Förenta staterna och den övriga världen fick kraftigt genomslag på den finländska exporten 2001. Den ekonomiska tillväxten blev därför 2001 enligt preliminära uppgifter endast 0,7 % mot 5,6 % året innan.

Den ekonomiska tillväxten avtog snabbast under andra kvartalet, då bruttonationalprodukten krympte med 1,8 % jämfört med föregående kvartal. Förutom att

Figur 19.
Av bankerna förmedlad utlåning till hushåll och företag i Finland (stockuppgifter)

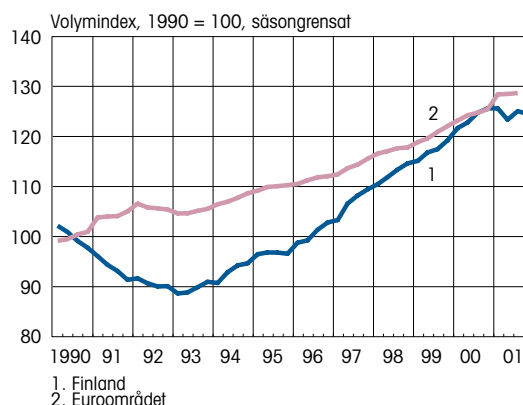
* Ca 5 mrd. mk bankkrediter överfördes i december 1995 till egendomsförvaltningsbolag.

** Efter en statistikomläggning omfattar kreditstocken inte längre
a) maskuldebrev och andra innehavarpapper som räknas till investeringsstillgångarna
b) krediter beviljade av finländska bankers filialer i utlandet.

*** Omstruktureringar inom banksektorn.

Källa: Finlands Bank.

Figur 20.
Bruttonationalprodukten i Finland och euroområdet

Källor: Eurostat och Statistikcentralen.

exporten var svag ökade den privata konsumtionen endast marginellt, och på grund av exportföretagens dystra konjunktutsikter lades produktiva investeringar på is och bostadsbyggnadsinvesteringarna upphörde att öka. Under andra halvåret började ekonomin visa tecken på återhämtning. Under sista kvartalet blev den privata konsumtionen livligare och exporten tog fart igen (figur 21).

Exportvolymen minskade 2001 med 1 % mot att året innan ha ökat med hela 18 %. Historiskt sett var exportvolymen dock stor 2001. Den var exempelvis 8 % större än 1999. Tack vare den låga eurokursen var exportindustrins priskonkurrenskraft fortsatt god 2001.

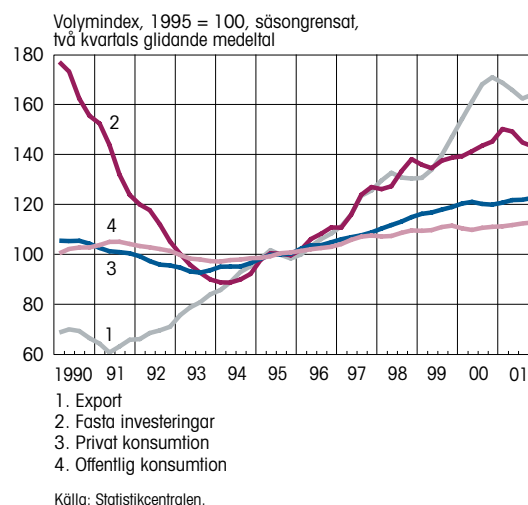
Exporttillväxten avtog framför allt inom elektronikindustrin, som står för drygt en fjärdedel av den totala exporten. Under första halvåret 2001 sjönk värdet av elektronikindustrins export med nästan en femtedel från andra halvåret 2000. I början av året minskade branschens export framför allt till euroländerna, medan exporten till Förenta staterna fortsatte att öka, om än långsammare än förut. Den avsevärda avmattningen i den ekonomiska tillväxten i Förenta staterna hade dock betydande indirekta efterfrågeeffekter på branschens export till andra länder. Under årets sista månader blev elektronikindustrins export åter livligare. För året som helhet blev branschens exportvolym dock 8 % mindre än året innan.

Värdet av skogsindustrins export minskade 2001 från föregående år beroende på avmattningen i den globala tillväxten. Genom ett stort antal driftstopp sökte pappersfabrikerna motverka prisnedgång-

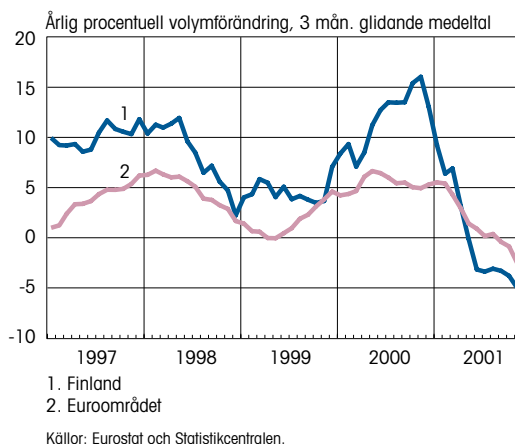
en. Sågindustrin drabbades av den minskade byggnadsverksamheten i exportländerna och sjunkande varupriser. Däremot ökade verkstadsindustrins export, vilket visade att verkstadsindustrins produktion ofta tar fart mot slutet av en högkonjunktur. För exporten av transportmedel var 2001 ett gott år

då flera stora och dyra fartyg blev färdiga. Livsmedelsindustrins export till Ryssland återhämtade sig 2001 tack vare uppsvinget i den ryska ekonomin. Också exporten till de asiatiska länder som drabbats av den ekonomiska krisen 1997–1998 växte och blev större än före krisen.

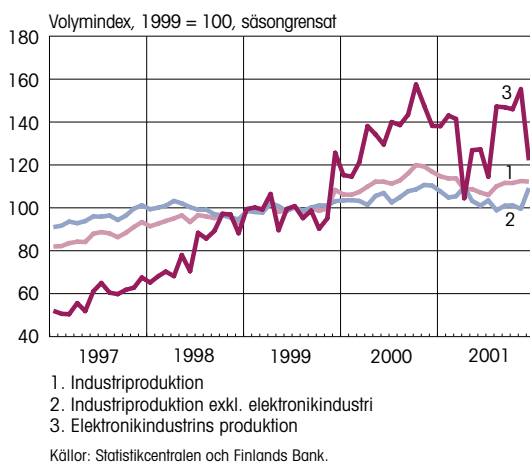
Figur 21.
Efterfrågestruktur

Figur 22.
Industriproduktion

Figur 23.
Elektronikindustrin i Finlands industriproduktion

Industriproduktionen var fortsatt stor trots den långsammare tillväxten

Avmattningen i exportefterfrågan avspeglades under första halvåret 2001 i en nedgång i industriproduktionen. Under första kvartalet föll produktionsvolymen med 2 % och under andra kvartalet med 7 % från föregående kvartal (figur 22). Industriproduktionen återhämtade sig under andra halvåret, då elektronikindustrins produktion började öka på nytt. 2001 minskade industriproduktionen dock med 1 %, medan den året innan tack vare den kraftiga exporten hade ökat med hela 11 %.

Inom elektronikindustrin förekom stora variationer i produktionsvolymen under året (figur 23). Variationerna berodde på efterfrågefaktorer och uppenbarligen också på omställningar av produktionen. Särskilt kraftigt sjönk produktionen på våren för att under andra halvåret repa sig, då bland annat nya mobiltelefonmodeller började

tillverkas. Detta fick produktionen inom branschen på hösten att återgå till toppnivåerna året innan.

Tack vare uppsvinget i slutet av året växte elektronikindustrins totalproduktion 2001 med 2 % från föregående år. Resultatet var dock anspråkslöst i jämförelse med tillväxten på 36 % 2000.

Inom den övriga metallindustrin ökade produktionen 2001 med 1 %. Särskilt gynnsamt var året för verkstadsindustrin, där ordergången både från Finland och utlandet var stor i början av året. För skogsindustrin blev året svagare än de föregående åren, eftersom nedgången i världskonjunkturerna minskade efterfrågan på papper. Pappersindustriproduktionen krympte med 7 % från 2000. Trots driftstoppen sjönk exportpriserna under året. Under hela året var sågindustrins marknadsläge besvärligt på grund av överutbudet och de höga rundvirkespriserna. Exportnedgången inom skogs- och elektronikindustrin återverkade indirekt på den kemiska industrin

som är underleverantör till branscherna och vars produktionsvolym sjönk med 3 %.

Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbunds konfidensindikator pekade på fortsatt svagt förtroende 2001 och låg under det långsiktiga genomsnittet. Enligt konjunkturbarometern för oktober var företagens framtidsutsikter alltjämt rätt svaga. Särskilt dystra var utsikterna i slutet av året för små och medelstora företag vars produktion framför allt begränsades av en minskad exportorderstock.

Investeringsverksamheten försvagades, men konsumtionen förblev måttlig

Den svagare exportefterfrågan inverkadde också på investeringarna, vars tillväxt avtog 2001 (figur 21). Uppgången i de privata investeringarna var 2 % jämfört med 7 % året innan. Industrins investeringsplaner för 2001 var ännu på våren betydande, men på grund av exportnedgången sköts många investeringsprojekt på framtiden. Där emot slutfördes en stor mängd investeringar som påbörjats under de föregående åren. Låga räntor och de senaste årens goda resultat i många företag gjorde det emellertid lockande att starta investeringsprojekt. Skogsindustrin genomförde stora ombyggnadsinvesteringar. Omkring hälften av industrins sammanlagda investeringar gjordes i utlandet.

Också byggnadsverksamheten upphörde att öka 2001. Byggnadsvolymen förblev dock ungefär lika stor som året innan. Ännu under första kvartalet uppvisade bygg-

nadsinvesteringarna en ökning. Ökningen berodde på såväl industrins byggnadsinvesteringar och byggandet av affärslokaler som bostadsbyggnadsinvesteringar.

Till följd av hushållens ökade inkomster och flyttningsrörelsen växte handelns och tjänstesektorns byggnadsinvesteringar i tillväxtcentra i början av året. Under andra halvåret avtog tillväxten i industrins byggnadsverksamhet delvis beroende på det minskade behovet av industrilokaler på grund av exportnedgången.

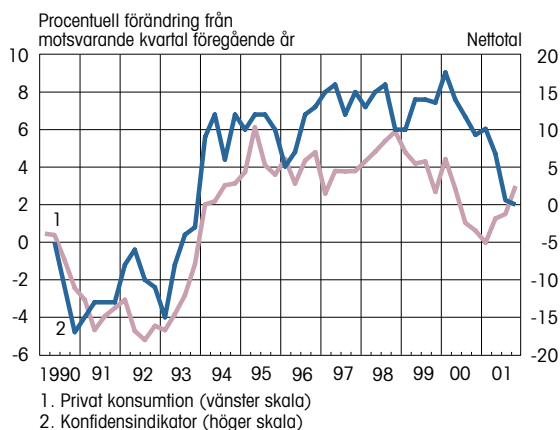
Bostadsbyggnadsinvesteringarna krympte med 7 % 2001 mot att året innan ha ökat med 3 %. Under andra halvåret inleddes färre nya bostadsbyggen än under första halvåret och antalet bostadsbyggnadstillstånd minskade betydligt från slutet av 2000. Den långsammare ekonomiska tillväxten och den allmänna osäkerheten bidrog till att många byggnadsprojekt uppsköts ytterligare. Dessutom hämmades bostadsbyggandet i flera tillväxtcentra av tomtbrist.

Den privata konsumtionens ökningstakt avtog 2001. Tack vare den låga räntenivån och den gynnsamma inkomst- och sysselsättningsutvecklingen var konsumtionen dock fortsättningsvis rätt livlig (figur 21 och 24). Inom detaljhandeln, exklusive bilhandeln, växte försäljningen i samma takt som 2000. Den svaga försäljningen inom bilhandeln berodde till stor del på förväntningar om ändringar i beskattningen. Konsumenternas tilltro till den egna ekonomin var fortsatt stark så gott som hela året, även om förtroendet för samhälls ekonomin totalt sett och sysselsättningsutvecklingen klart och tydligt

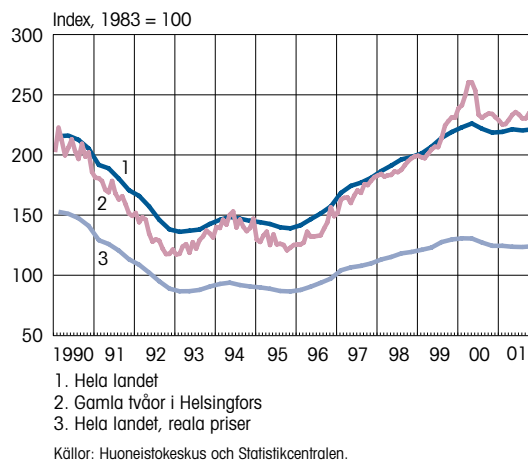
minskade under året. På grund av terrorattackerna och de dystra utsikterna för världsekonomin försvagades dock konsumenternas tro även på den egna ekonomin något alldeles i slutet av året.

Konsumenternas starka framtidstro och den låga räntenivån gjorde att bostadsmarknaden var rätt livlig 2001 (figur 25). Enligt Statistikcentralens bostadsprisstatistik steg priserna på gamla

Figur 24.
Konsumtion och konfidensindikator för hushållen

Figur 25.
Bostadspriser i Finland

höghuslägenheter en aning från slutet av 2000. Jämfört med genomsnittet för 2000 sjönk bostadspriserna 2001 dock något.

Sysselsättningen slutade att öka

Den positiva sysselsättningsutvecklingen bröts under andra halvåret 2001 (figur 26). I december 2001 var den säsongrensade sysselsättningsgraden ca 68 %, dvs. endast marginellt högre än ett år tidigare. Den säsongrensade arbetslösheten varierade i någon mån under året för att i december ligga på nästan samma nivå som i december 2000, dvs. ca 9 %.

Tack vare den gynnsamma utvecklingen i början av året ökade sysselsättningen i genomsnitt 2001 något från året innan. Mest förbättrades sysselsättningen inom tjänstesektorn. Inom tjänstesektorn ökade antalet anställda i företagstjänsteföretagen och fastighets- och städtjänsteföretagen med ca 5 %, och

inom dessa branscher var sysselsättningsutsikterna fortsatt gynnsamma också i slutet av året. Företagstjänstesektorn är den bransch inom den privata sektorn där sysselsättningen ökar snabbast. Även inom den offentliga tjänstesektorn utvecklades sysselsättningen positivt 2001.

Inom industrin och byggnadsbranschen däremot upphörde arbetstillfällena att öka under andra halvåret. Arbetstillfällena inom industrin minskade dock obetydligt i förhållande till avmattningen i produktionstillväxten. Till detta bidrog den kapitalintensiva exportindustrin. Dessutom kunde företagen tack vare sin goda finansiella ställning hålla kvar yrkesskicklig personal trots att behovet av arbetskraft minskade i det svaga konjunkturläget. Behovet att dra ned på arbetskraften inom industrin berörde främst visstidsanställda, medan antalet fastanställda förblev nästan lika stort som tidigare. Inom byggnadsbranschen minskades

arbetskraften till följd av en krympande orderstock. Också på kort sikt var sysselsättningsutsikterna inom byggnadsbranschen svaga. Under slutet av året hade byggnadsbranschen den största arbetslösheten av alla branscher.

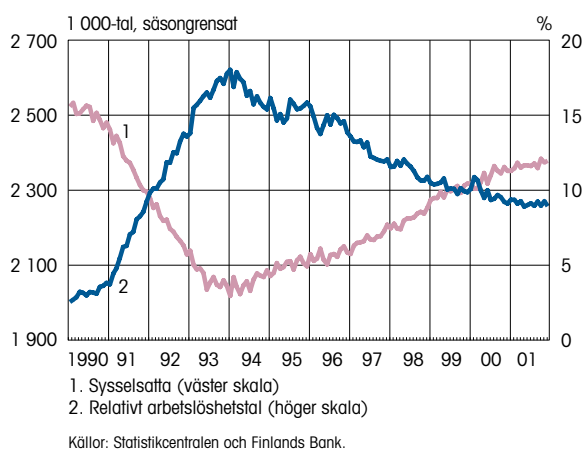
Skatteintäkterna minskade

Överskottet i de offentliga finanserna upphörde att öka 2001. För hela den offentliga sektorn krympte överskottet i förhållande till bruttonationalprodukten med drygt 2 procentenheter till 4,9 % (figur 27). Överskottet i statsfinanserna minskade med ca 1,5 procentenheter till 1,9 % av BNP. Kommunernas ekonomi gick en aning på minus, och socialskyddsfondernas överskott i procent av BNP uppgick till omkring 3 %.

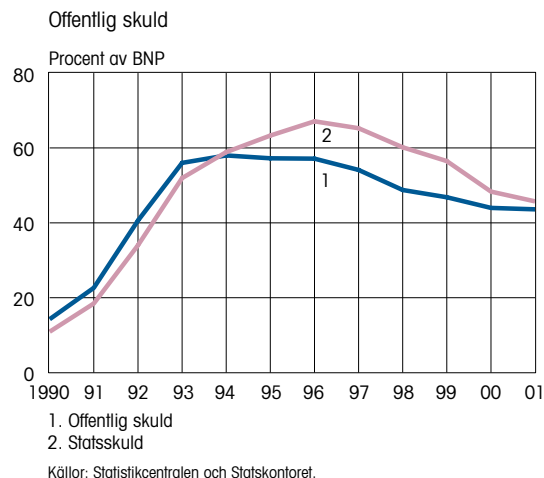
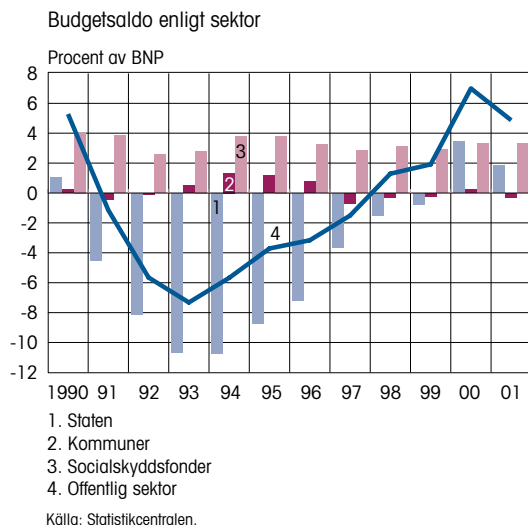
Den internationella konjunkturedgången och den försvagade exportefterfrågan gav utslag i företagens resultat samtidigt som vinsterna av företagsförsäljningar på grund av den dämpade aktiemarknaden blev mindre än året innan. Företagen och finansinstituten betalade nästan en fjärdedel mindre i skatt i Finland 2001 än året innan. Intäkterna av samfundsskatten minskade klart först i slutet av 2001.

Lågkonjunkturen invercade knappast alls på tillväxten i hushållens skattepliktiga inkomster 2001. Lönesumman växte fortfarande kraftigt, dvs. med drygt 6 %. Dessutom betalade hushållen restskatt på de exceptionellt höga överlåtelsevinsterna och optionsinkomsterna från 2000. De skattelättnader som trädde i kraft vid

Figur 26.
Sysselsättning och arbetslöshet

Figur 27.
Offentliga finanser

början av 2001 reducerade emellertid skatteintäkterna av förvärvsinkomster med 0,6 miljarder euro, dvs. 1,2 % av lönesumman. Totalt sett ökade hushållens skatter med 2,6 %. Beroende på de minskade intäkterna av samfundsskatten krympte de sammanlagda intäkterna av inkomst- och förmögenhetsbeskattningen 2001 med 5 %.

Intäkterna av produktions- och importskatterna växte fortfarande långsamt. Under de senaste åren har skatteunderlaget för såväl mervärdesskatten som övriga indirekta skatter krympt i takt med den ökade Internethandeln och framför allt den allt större skattefria alkoholimporten. Det höga oljepriset har bromsat försäljningen av bränslen och därför har tillväxten i intäkterna av bränsleaccisen tidvis saktat av. 2001 minskade också intäkterna av bilskatten till följd av den ytterst lamma bilhandeln. Totalt sett ökade intäkterna av produktions- och importskatterna klart långsammare än den privata konsumtionen.

Socialförsäkringsavgifterna ökade i något lägre takt än lönesumman 2001, eftersom grunderna för socialförsäkringsavgifterna justerades nedåt. Arbetspensionsavgiften sänktes med 0,4 procentenheter och arbetslöshetsförsäkringsavgiften med 0,6 procentenheter. Dessutom sänktes arbetsgivarnas folkpensionsavgift. Till följd av skattelättnaderna och de lägre indirekta arbetskraftskostnaderna minskade den genomsnittliga skattesatsen i ekonomin med ca 1,5 procentenheter till 45,6 %.

På grund av den låga produktionsstillväxten började de offentliga utgifternas andel av bruttonationalprodukten öka 2001. Pensionsutgifterna växte kännbart beroende på den snabba stegringen i pensionsindex och nivåhöjningen av folkpensionerna. Arbetslöshetsutgifterna minskade tack vare det något förbättrade sysselsättningsläget. Övriga socialbidrag till hushållen ökade en aning. De offentliga konsumtions- och investerings-

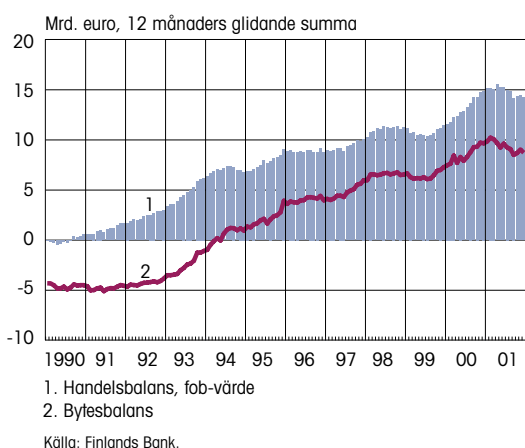
utgifterna steg reellt sett betydligt. Den offentliga sektorns ränteutgifter minskade när statskulden krympte och räntorna sjönk.

Statens basutgifter, dvs. andra utgifter än ränteutgifter, ökade 2001 med 5 %. I tilläggsbudgetarna för 2001 höjdes anslagen för bland annat statsbidrag till kommunerna och trafikinvesteringar. Också de nationella anslagen för utbetalning av EU-stöd höjdes. Staten bidrog dessutom med ca 0,5 miljarder euro till ökningen av Soneras aktiekapital hösten 2001.

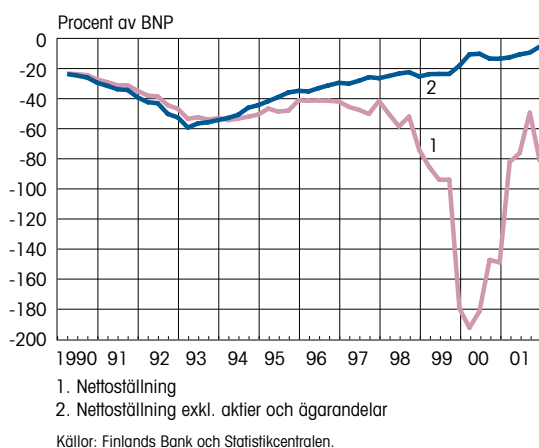
Tillväxttakten för kommunernas konsumtionsutgifter ökade en aning 2001. Löneutgifterna steg på grund av uppgången i inkomstnivån och nyrekrytering av personal. Kommunerna finansierade en större andel av sina utgifter än förut med statsbidrag då intäkterna av samfundsskatterna minskade. Kommunernas investeringar ökade avsevärt.

Statskulden minskade 2001 med ca 1,6 miljarder euro och ut-

Figur 28.
Handelsbalans och bytesbalans

Figur 29.
Finlands utländska nettoställning

gjorde 46 % av bruttonationalprodukten. Den offentliga sektorns s.k. EMU-skuld ökade, eftersom arbetspensionsanstalterna avvecklade sina placeringar i statens värdepapper i snabbare takt än vad statens skuldstock minskade. Den offentliga sektorns EMU-skuld uppgick till 44 % av BNP vid slutet av 2001.

Överskottet i bytesbalansen krympte men var fortsättningsvis betydande

Överskottet i Finlands bytesbalans minskade 2001 en aning från året innan men var i förhållande till bruttonationalprodukten fortfarande ett av de största i euroområdet, dvs. 6,4 % (figur 28). I genomsnitt

visade bytesbalansen för euroområdet ett litet underskott 2001.

Att överskottet i Finlands bytesbalans krympte 2001 berodde till stor del på att faktorinkomsterna försvagades jämfört med 2000. Mest bidrog dividendbetalningarna på utlandets innehav av finländska aktier till att underskottet i faktorinkomstbalansen ökade. Dividendbetalningarna till utlandet uppgick till ca 1,9 miljarder euro. Det större underskottet i faktorinkomsterna berodde också på att dividenderna från direktinvesteringar i utlandet och de återinvesterade vinsterna minskade från året innan. Överskottet i bytesbalansen krympte också på grund av att värdet av varuexporten sjönk mer än värdet av varuimporten.

På grund av överskottet i bytesbalansen fortsatte Finlands utländska skuld att minska 2001 (figur 29). Den räntebärande utländska nettoskuden räknad som skillnaden mellan tillgångar och skulder exklusive aktier och andra ägarandelar hade vid slutet av 2001 sjunkit till ca 7,2 miljarder euro.

Finlands samlade nettoställning mot utlandet räknad som skillnaden mellan samtliga utländska tillgångar och skulder förbättrades avsevärt 2001. Detta berodde på att utlandets innehav av finländska aktier hade minskat i värde till följd av fallet i aktiekurserna. Trots detta översteg Finlands utländska skulder de utländska tillgångarna med 110,7 miljarder euro vid slutet av 2001.

Finansmarknaden

Finlands Banks finansmarknadsuppgifter

Nästan alla centralbanker i världen deltar aktivt i tillsynen, regleringen och utvecklingen av finansmarknaderna. Skälen till detta är många. Eftersom centralbankerna upprätthåller de centrala betalningssystemen har de goda förutsättningar att följa läget inom banksektorn. När en kris hotar det finansiella systemet intar centralbanken ofta en nyckelroll som den enda tillhandahållaren av likviditet. Läget inom banksektorn är av stor betydelse för centralbankerna redan av den anledningen att de penningpolitiska åtgärderna i stor utsträckning påverkar ekonomin via banksystemet.

Finlands Bank har i lag bestämda finansmarknadsuppgifter även om ansvaret för tillsynen av bankerna och aktörerna på värdepappersmarknaden ligger hos Finansinspektionen vid Finlands Bank. Enligt lagen om Finlands Bank har banken till uppgift att för sin del sörja för betalningssystemets och det övriga finansiella systemets tillförlitlighet och effektivitet och delta i utvecklingen av systemet. En regelbunden analys av finansmarknaden är en viktig del av övervakningen av makrostabiliteten (ruta 1).

Regleringen av finansmarknaden har blivit allt mer internationell och den inhemska lagstiftningen grundar sig allt oftare på EU-direktiv och internationella avtal. Finanstillsynen sköts nationellt i EU, men dessutom har Europeiska centralbankssystemet en banktillsynskommitté med representanter från medlemsländernas centralbanker och finanstillsynsmyndigheter och ECB. Finlands Bank och Finansinspektionen har en representant var i kommittén. Banktillsynskommittén utvärderar regelbundet banksektorns stabilitet och struktur i EU.

Finlands Bank är representerad i EU-kommissionens rådgivande bankkommitté där också Finansinspektionen och finansministeriet är företrädare. Arbetet i kommittén var 2001 koncentrerat på reformen av kapitaltäckningsreglerna för kreditinstitut och värdepappersföretag.

I sin analys av det finansiella systemets stabilitet och struktur samarbetar Finlands Bank även med Internationella valutafonden, OECD, BIS och de övriga nordiska centralbankerna.

På våren 2001 genomförde Internationella valutafonden (IMF) och Världsbanken en gemensam utvärdering av den finansiella sektorn i Finland inom ramen för

Ruta 1. Makrotillsyn av finansmarknaden

Med övervakning av makrostabiliteten på finansmarknaden avses centralbankernas uppgifter särskilt i deras egenskap av övervakare av banksektorn och värdepappersmarknaden. Centralbankens makrotillsyn skiljer sig från finanstillsynsmyndigheternas tillsyn genom att den primärt gäller finansmarknaden och de finansiella systemen, inte enskilda företag. Övervakningen av makrostabiliteten fokuserar särskilt på risker som kunde äventyra det finansiella systemets funktionsförmåga. Utom på systemrisker inriktas makrotillsynen också på finansmarknadens effektivitet. Finanstillsynsmyndigheterna koncentrerar sig i sin tur i regel på enskilda företags risktagning och verksamhetens lagenlighet.

Övervakningen av makrostabiliteten hör till Europeiska centralbankssystemets (ECBS) och Finlands Banks fördrags- och lagenliga uppgifter. Enligt fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen medverkar ECBS i tillsynen över kreditinstitutens och det finansiella systemets stabilitet. I Finlands nationella lagstiftning grundar sig makrotillsynsuppgifterna på lagen om Finlands Bank.

Till centralbankens viktigaste uppgifter i makrotillsynen hör regelbunden analys av finansmarknaden och medverkan i utvecklingen av tillsynen och regleringen. Analysen inriktas på det finansiella beteendet och institutionerna inom den finansiella sektorn samt på utvecklingen av marknaden ur stabilitets- och effektivitetsperspektiv. Finlands Bank deltar i utvecklingen av finansmarknaden genom att medverka i den finländska lagberedningsprocessen, samarbeta med marknadsparterna, göra undersökningar och utredningar och sprida information om resultaten av dem till andra myndigheter och till allmänheten. Om utvecklingen på finansmarknaden upprättas flera lägesrapporter, såväl interna som offentliga. Det viktigaste i makrotillsynen är att förutse och förebygga kriser. Vid eventuella allvarliga kriser i det finansiella systemet deltar Finlands Bank i krishanteringen tillsammans med Finansinspektionen och finansministeriet.

FSAP (Financial Sector Assessment Program). Finlands Bank, Finansinspektionen, finansministeriet, Försäkringsinspektionen, social- och hälsovårdsministeriet och vissa andra myndigheter och representanter för den privata sektorn bidrog med information.

Finlands Bank gjorde bl.a. olika beräkningar för utvärderingen.

Enligt valutafondens bedömning är det finländska finansiella systemet stabilt. Den gynnsamma makroekonomiska utvecklingen under de senaste åren har förstärkt såväl hushållens som företagets

ekonomiska ställning. Dessutom har bankerna undvikit alltför stora kreditförlustrisker. Inte ens betydande förändringar i tillgångspriserna skulle äventyra det finansiella systemet. IMF publicerade en rapport om sin utvärdering, som lagts ut på valutafondens webbplats. Motsvarande utvärdering har utförts i flera andra länder.

Utvecklingen på den internationella finansmarknaden 2001

Finansmarknaden drabbades 2001 av flera allvarliga problem i olika delar av världen. Vissa av problemen orsakades av faktorer utanför ekonomin och finansmarknaden. Terrorattackerna mot Förenta staterna den 11 september fick kraftiga återverkningar särskilt på värdepappersmarknaden. New York-börsen var stängd flera dagar, och vissa för kapitalmarknaden viktiga företag förlorade hundratals anställda.

Allvarliga problem förekom också i många andra länder. Svårigheterna i Japans ekonomi och de japanska bankerna förvärrades ytterligare bl.a. på grund av de brant fallande börskurserna. Det växande antalet konkurser och de fortsatt fallande tillgångspriserna ökade bankernas oreglerade krediter. De japanska finanstillsynsmyndigheterna meddelade att övervakningen av bankernas låneportföljer skulle effektiviseras.

Det ekonomiska läget i Turkiet tillspetsades i februari 2001 då landet tvingades slopa fastkursregimen och liran deprecierade.

I Argentina nådde underskottet i bytesbalansen och statens skuld-

sättning kritiska nivåer, statens kreditvärdighet sjönk radikalt under året och förtroendet för bankerna minskade. Det förekom direkt kapitalflykt från bankerna och uttagsrestriktioner infördes för allmänheten mot slutet av året. Den ekonomiska krisen förde Argentina in i en politisk kris. I januari 2002 tillät Argentina valutan att depreciera när sedelfondssystemet övergavs.

I Finland och de övriga EU-länderna var läget på finansmarknaden relativt lugnt 2001. Exempelvis hade terrorattackerna den 11 september en förvånansvärt liten inverkan på den finländska marknaden. Den kanske viktigaste direkta effekten var att Finansinspektionen gav order om avbrytande av inlösen av andelar i sådana placeringsfonder för vilka inget värde kunde bestämmas då New Yorkbörsen var stängd. De andra problem som förekom utanför Europa märktes heller knappast alls på EU-ländernas finansmarknader. Bankerna i EU-länderna har fordringar exempelvis på Turkiet och Argentina, men riskerna i fordringarna hotar inte det finansiella systemets funktionsförmåga.

Bankerna

Strukturella förändringar i bankverksamheten

De två huvudtrenderna i bankverksamheten under de senaste åren, bildningen av multinationella finansiella koncerner och uppkomsten av allt fler finansiella konglomerat, kunde skönjas också i Finland 2001.

Sammanläggningen av den finsk-svenska Meritanordbanken, den danska Unidanmarkkoncernen och den norska Christiania Bank og Kreditkasse ledde 2001 till många koncerninterna omstruktureringar:

- Merita Fastigheter fusionerades med Merita Bank i slutet av april.
- NCF Bank, ett tidigare holdingbolag (Nordea Companies Finland) som ägt Merita Bank, svenska Nordbanken och norska Christiania Bank og Kreditkasse, beviljades i juni koncession för kreditinstitut av finansministeriet. Koncernens nordiska banker förblev dotterbolag till NCF Bank.
- Vid slutet av september fusionerades Merita Bank med sitt moderbolag NCF Bank. Bankens namn blev Merita Bank.
- I november överfördes Unibank från det danska holdingbolaget och blev ett dotterföretag till Merita Bank. Den danska banken fick namnet Nordea Bank Danmark.
- Koncernens övriga banker bytte namn i december. De nya namnen är Nordea Bank Sverige, Nordea Bank Finland och Nordea Bank Norge.

Efter ett flertal integrationsåtgärder är Nordeakoncernens bankverksamhet koncentrerad till koncernen Nordea Bank Finland. Nordea Bank Finland är en affärsbank som införts i handelsregistret i Finland och beviljats koncession av finansministeriet. Genom övertagandet av Merita Banks verksamhet har banken den klart största marknadsandelen i Finland. Den har dess-

utom tre betydande dotterbolag som bedriver bankverksamhet i de övriga nordiska länderna. Mätt med koncernens balansomslutning är Nordea Bank Finland klart större än alla övriga depositionsbanker med koncession i Finland tillsammans. Den är en del av en ännu större koncern, vars moderbolag är det svenskregistrerade holdingbolaget Nordea, som också äger stora försäkringsbolag och värdepappersföretag.

Fusionen mellan kreditinstitutskoncernen Leonia och Försäkringsbolaget Sampo hade nästan slutförts redan 2000, men omstruktureringen fortsatte under 2001.

- Majoriteten av Mandatum Banks aktieägare godkände i februari ett erbjudande om utbyte av aktier i Mandatum mot aktier i Sampo-Leonia.
- Leonia Banks namn ändrades till Sampo Bank i februari.
- I mars upphörde Sampo Bank med sin verksamhet som värdepappersförmedlare på Helsingforsbörsen och koncernens börsförmedling koncentrerades till Mandatum Fondkommission.
- I april bytte koncernens moderbolag namn från Sampo-Leonia till Sampo.
- I maj meddelade Sampo om sin avsikt att ge ett köpebud till det norska försäkringsbolaget Storebrands aktieägare. När köpet drog ut på tiden förändrades läget och anbudet fick förfalla i september.
- I oktober indelades Sampo Bank i tre juridiska enheter. Till Sampo Bank överfördes största delen av bankverksamheten, till Sampo Kredit export- och projektfinansieringen och en

del av storföretagskunderna och till Sampo Affärsfastigheter fastigheterna.

- I november kom Sampo och skadeförsäkringsbolaget If överens om att Sampo skulle överlåta sin skadeförsäkringsverksamhet till If mot såväl aktier i If som kontant vederlag. Sampos ägarandel i If blev 38,05 %. Övriga aktieägare är Ömsesidiga pensionsförsäkringsbolaget Varma-Sampo, de svenska försäkringsbolagen Skandia och Skandia Liv och det norska försäkringsbolaget Storebrand. Sampos och Varma-Samos sammanräknade andel av röstetalet är 50 %. Överenskommelsen trädde i kraft i januari 2002.
- I december fusionerades Mandatum Bank med Sampo Bank.

Sammanslutningen av andelsbanker var den enda stora finländska bankgrupp vars juridiska struktur inte ändrades väsentligt 2001. Sammanslutningen av andelsbanker, Fenniagruppen och Lokalförsäkringsgruppen ingick i december 2001 ett avtal om försäljningssamarbete enligt vilket sammanslutningens medlemsandelsbanker börjar sälja avtalsbolagens försäkringar.

En ny inhemsk affärsbank inledde sin verksamhet i Finland när finansministeriet beviljade Evli Fondkommission bankkoncession den 30 augusti. Samtidigt ändrades bolagets namn till Evli Bank.

Landesbank Schleswig-Holstein Girozentrale som erhållit auktorisation i Tyskland expanderade genom att inrätta en filial i Finland. Enligt EU:s andra banksam-

ordningsdirektiv berättigar auktorisation för kreditinstitut i ett medlemsland till att inrätta filialer i alla medlemsländer, och någon separat koncession behövdes därför inte för filialen.

Yrityspankki Skop som varit i likvidation upphörde med sin bankverksamhet när finansministeriet återkallade dess koncession den 1 januari 2001.

Kommunernas Bostadskredit och Kommunfinans gick samman genom en kombinationsfusion. Finansministeriet beviljade det nya bolaget, Kommunfinans koncession för kreditinstitut den 26 april 2001. Kommunfinans erbjuder finansiering till den kommunala sektorn och allmännyttiga bostadsamfund. Bolaget tar inte emot insättningar från allmänheten utan skaffar finansiering på kapitalmarknaden.

Under året bildades en hypoteksbank, Aktia Hypoteksbank, som erhöll koncession i november. Hypoteksbanksverksamheten är än så länge rätt blygsam i Finland. Inom branschen finns tre kreditinstitut som alla hör till depositionsbankskoncerner. Deras sammanlagda balansomslutningar uppgick i december 2001 till knappt 100 miljoner euro.

Bankernas lönsamhet

På grund av de stora strukturaffärerna, integrationen av bank- och försäkringsverksamheten och koncernernas internationalisering är det svårt att redovisa exakta sifferuppgifter om den inhemska banksektorns lönsamhet totalt sett. Generellt var bankernas lönsamhet

fortfarande god, om än något sämre än 2000. I sammanslutningen av andelsbanker, Sampo Bank-koncernen och Ålandsbanken försvagades exempelvis rörelseresultatet. Några få banker förbättrade sin lönsamhet från föregående år, men många sparbanker uppvisade 2001 ett bättre resultat än året innan (tabell 1).

Lönsamhetsutvecklingen för bankverksamheten i Nordeakoncernen är svår att följa då det på grund av den genomgripande omstruktureringen av koncernen inte är lätt att få fram jämförbara siffror för 2000 och 2001. Rörelseresultatet för hela Nordeakoncernen inklusive försäkringsverksamheten var något svagare än 2000.

Bankernas svagare lönsamhet berodde till stor del på faktorer av engångsnatur. Vissa banker hade exempelvis 2000 fått exceptionellt stora dividendintäkter och försäljningsvinster som inte förekom 2001. Den försvagade lönsamheten förklarades emellertid också av andra faktorer. I många bankgrupper ökade verksamhetskostnaderna. Den minskade värdepappers-

Tabell 1.
Vissa depositionsbankskoncerners rörelseresultat 2000 och 2001

	2000 Milj. euro	2001 Milj. euro
Nordea Bank Finland-koncernen	- 2 573,4	
Merita Bank-koncernen	936,9	-
Sammanslutningen av andelsbanker	664,5	504,1
Sampo Bank-koncernen ¹	218,9	263,2
Aktia Sparbank-koncernen	42,3	32,1
Övriga sparbanker som moderbolag	65,0	72,2
Lokalandelsbankerna som moderbolag	39,0	36,1
Ålandsbankenkoncernen	21,0	17,4

¹ Sampo Banks rörelseresultat för 2001 är taget från en sammanställd resultaträkning över bolag i dåvarande Sampokoncernen. Rörelsevinsterna för 2000 och 2001 är inte fullständigt jämförbara på grund av omstruktureringar.

handeln drog ned provisionsintäkterna.

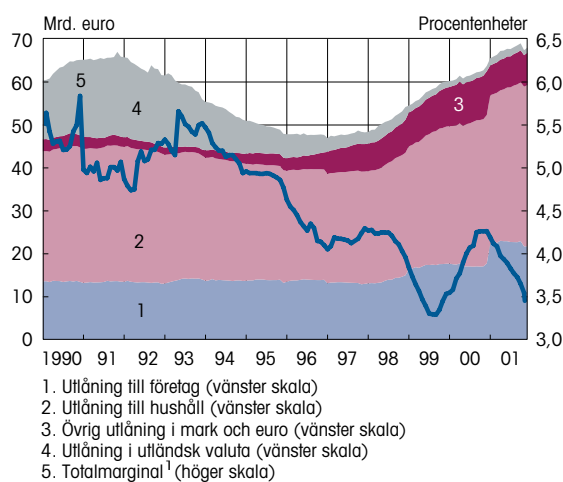
De flesta bankers finansnetto var större än 2000. In- och utlåningsstockarna ökade, men räntemarginalen mellan in- och utlåningsräntorna minskade från 4,3 procentenheter vid utgången av 2000 till 3,5 procentenheter vid utgången av 2001 (figur 30). Nedgången i räntenivån var en viktig orsak till att räntemarginalen krympte, då en stor del av utlåningen är bunden till olika referensräntor, medan inlåningen till största delen har fast ränta. Trots det jämfört med föregående år klart dystrare konjunkturläget förblev kredit- och garantiförlusterna relativt små.

De finansiella kriserna på olika håll i världen hade rätt liten inverkan på de finländska bankernas verksamhet. Även finländska banker hade fordringar exempelvis på Turkiet, men en betydande del av dem var lågriskposter bl.a. på grund av statsgarantier. Japans och Argentinas problem syntes i relativt liten utsträckning och huvudsakligen indirekt i de finländska bankernas verksamhet.

Värdepappersmarknaden

Aktiekurserna som börjat falla 2000 fortsatte nedåt under största delen av året. I EU-länderna och Tokyo var börskurserna som lägst under några dagar efter terrorattackerna och i New York strax efter att börsen öppnat på nytt. Exempelvis Dow Jones breda index Euro Stoxx nådde den 21 september sitt lägsta värde som låg 39,7 % under värdet vid utgången av 2000.

Figur 30.
Depositionsbankernas utlåning och totalmarginal

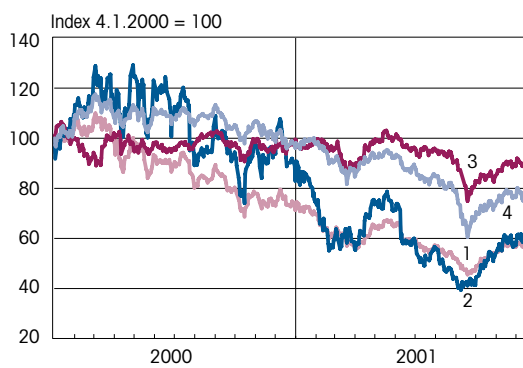

1. Utlåning till företag (vänster skala)
2. Utlåning till hushåll (vänster skala)
3. Övrig utlåning i mark och euro (vänster skala)
4. Utlåning i utländsk valuta (vänster skala)
5. Totalmarginal¹ (höger skala)

¹ Skillnaden mellan medelräntorna på utlåning och inlåning i mark. Fr.o.m. 1999 utlåning och inlåning i euro.

Källa: Finlands Bank.

Figur 31.
Aktiekursernas utveckling

1. HEX-portföljindex
2. HEX-generalindex
3. Dow Jones industriaktieindex på New York-börsen
4. Dow Jones Euro Stoxx-index

Källor: Helsingfors Börs och Bloomberg.

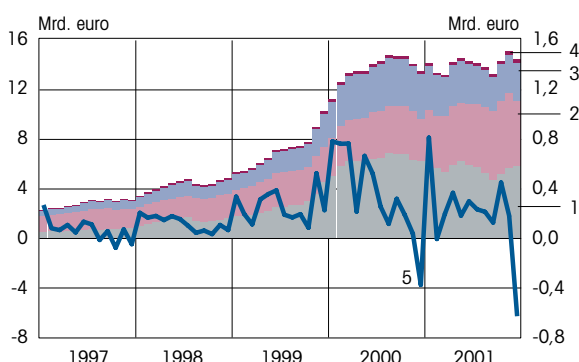
Kurserna hann inte före årets slut återgå till nivån ett år tidigare. Sammanlagt sjönk det breda Euro Stoxx-indexet under året med 20,2 % (figur 31).

Kursutvecklingen var rätt oenhetlig i olika branscher. I början av året bibehöll aktierna i bolag inom de traditionella branscherna sitt värde relativt väl, medan IT-bolagens aktier drabbades av kursfall.

I slutet av året var kursuppgången däremot kraftigast inom informations- och kommunikationsteknik.

Aktieomsättningen på Helsingforsbörsen var fortsatt livlig. Den uppgick till sammanlagt 203 miljarder euro. Detta var något mindre än 2000 (227 miljarder euro), men klart mer än 1999 (105 miljarder euro). Nokiaaktiens andel av den totala aktieomsättningen under året

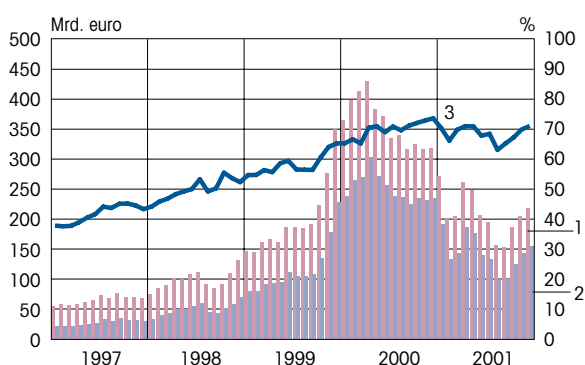
Figur 32.
Placeringsfonder registrerade i Finland

1. Aktiefonder (vänster skala)
2. Räntefonder (vänster skala)
3. Blandfonder (vänster skala)
4. Hedgefonder (vänster skala)
5. Nettoteckningar i samtliga fonder (höger skala)

Källa: Helsingfors Börs.

Figur 33.
Börsaktier, marknadsvärde och utländskt innehav

1. Börsaktiernas marknadsvärde på Helsingfors Börs (vänster skala)
2. Marknadsvärdet av börsaktier i utländsk ägo (vänster skala)
3. Utländsk andel av marknadsvärdet, % (höger skala)

Källor: Helsingfors Börs och Finlands Värdepapperscentral.

var cirka 77 %. År 2000 hade andelen varit omkring 10 procentenheter mindre. Terrorattackerna i Förenta staterna den 11 september ökade handeln med Nokiaaktien på Helsingforsbörsen, eftersom köp- och säljuppgdragen överfördes till Helsingfors när New York-börsen var stängd.

Överföringen av handeln med Nokiaaktier till Helsingfors efter terrorattackerna i september under-

lättades av det stora antalet fjärrmedlemmar på börsen. Fjärrmedlemmarna är finansiella företag som från utlandet deltar i handeln på Helsingforsbörsen. Fjärrmedlemmarna stod 2001 för 31 % av omsättningen på Helsingforsbörsen mot endast 14 % året innan. I december 2001 var fjärrmedlemmarernas andel av omsättningen redan närmare 40 %. Vid årets slut var 20 av börsens 38 förmedlare fjärrmed-

lemmar. De flesta fjärrmedlemmar opererade antingen från Stockholm eller från London.

Trots den livliga omsättningen sjönk aktiekurserna 2001. När HEX-generalindex var som lägst i september var det 57 % lägre än vid slutet av 2000 och HEX-portföljindex, där Nokias inverkan har begränsats till 10 procent, 39 % lägre än vid slutet av 2000. I slutet av året steg kurserna men inte till nivåerna vid utgången av 2000. Totalt sjönk HEX-generalindex 2001 med 32 % och HEX-portföljindex med 22 %. Kursutvecklingen följde således i stort sett den globala kursutvecklingen.

De finskregistrerade placeringsfonderna växte endast något 2001, dvs. med omkring en miljard euro till 14,5 miljarder euro. Aktier tecknades till ett klart lägre nettobelopp än året innan. Dessutom reducerades fondkapitalet av nedgången i aktiekurserna med krympande aktie- och blandfonder som följt. Korträntefonderna som var specialiserade på ränteinstrument med kort maturitet ökade relativt sett kraftigast. Deras fondkapital nästan fördubblades till omkring 3 miljarder euro, vilket var ungefär en femtedel av samtliga placeringsfonder (figur 32).

Det utländska innehavet i Finlands värdeandelssystem minskade något 2001. I december 2000 innehades 74 % av marknadsvärdet av aktierna i värdeandelssystemet av utlänningar, medan andelen vid utgången av 2001 var 71 % (figur 33).

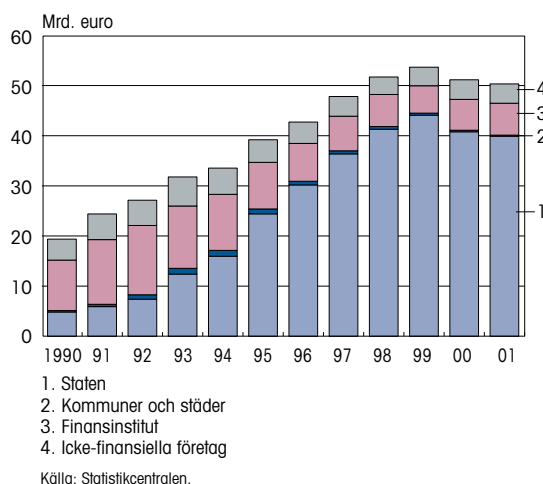
På grund av överskottet i statsfinanserna var utbudet av nya masslån också 2001 relativt anspråkslöst. Vid början av året uppgick det

utelöpande beloppet masskuldebrev i Finland till 51,1 miljarder euro, medan det vid årets slut hade minskat till 50,3 miljarder euro. Som störst, dvs. närmare 57 miljarder euro, hade det utelöpande beloppet masskuldebrev varit i början av 2000. Nedgången berodde till stor del på att den offentliga sektorns emissioner av masskuldebrevslån minskade (figur 34).

Marknaden för finska statens serieobligationer är avsedd för storinvestorare och bygger på ett marknadsgarantsystem där de banker och värdepappersförmedlingsföretag som fungerar som primary dealer ger köp- och säljnoteringar både till varandra och till de slutliga investerarna. Handeln sker i första hand per telefon. En del av serieobligationerna handlas också i EuroMTS elektroniska system, som blivit en allt viktigare marknadsplats för statens serieobligationer. EuroMTS ägs av ett flertal stora internationella finansinstitut. Det bildades 1999 för elektronisk handel med statsobligationer i euro för institutionella investerare som har sin hemort i London.

Statskontoret och primary dealerna beslutade i slutet av 2001 att koncentrera handeln med finska statens serieobligationer till en elektronisk marknadsplats som drivs av MTS Belgium. Enligt planerna skall handeln överföras till MTS Belgiums system på våren 2002. MTS Belgium är registrerat i Belgien och bildades 2000 för att driva en marknadsplats för belgiska statens skuldinstrument. På marknaden för finska statens serieobligationer kommer finländska regler och avtal att tillämpas. MTS Belgium står inte i koncernförhållande

Figur 34.
Emissioner av masskuldebrevslån i Finland, stockuppgifter

till EuroMTS, men företagen använder samma handelssystem. Systemet upprätthålls av det italienska företaget MTS S.p.A som är delägare i båda företagen.

Utveckling av reglering och tillsyn

Internationell reglering och tillsyn

Under 2001 bereddes flera viktiga internationella regleringsprojekt.

Det viktigaste projektet var reformen av kapitaltäckningsreglerna för kreditinstitut och värdepappersföretag. I alla EU-länder och de flesta andra länder tillämpas kapitaltäckningsregler som baserar sig på Baselkommitténs rekommendation från 1988. Denna rekommendation är till många delar föråldrad och en revidering av kapitaltäckningsreglerna har pågått redan en tid.

I januari 2001 publicerade Baselkommittén för banktillsyn det andra samrådsdokumentet med

förslag till nya kapitaltäckningsregler för beräkningen av kreditinstituten kapitalkrav. Syftet med reformen är att precisera metoderna för jämförelser av risker och eget kapital i kapitaltäckningsberäkningen. Finlands Bank, finansministeriet och Finansinspektionen gav i maj gemensamma, i huvudsak positiva kommentarer till Baselkommittén. Baselkommittén för banktillsyn kommer senare att lämna en tredje version av sitt förslag till kapitaltäckningsregler.

Också Europeiska kommissionen har omarbetat sitt förslag till nya kapitaltäckningsregler. Kommissionens förslag följer i huvudsak Baselkommitténs förslag, men det tar också ställning till eventuella avvikelser i frågor av särskild betydelse för EU. Ett direktiv om kapitaltäckningsreglerna kommer att sättas i kraft i medlemsstaternas nationella lagstiftning 2005. Direktivet skulle gälla också värdepappersföretag.

Europeiska kommissionen lade i februari 2001 fram ett förslag till förordning om tillämpning av inter-

nationella redovisningsstandarder (IAS). Enligt förslaget skall alla börsnoterade företag i EU från och med 2005 upprätta sina koncernbokslut i enlighet med dessa redovisningsstandarder. Förordningen föreslås gälla också företag som har emitterat masskuldebrev som omsätts på en fondbörs eller reglerad marknad. Syftet är att fördjupa integrationen av EU-ländernas kapitalmarknader genom att förbättra jämförbarheten mellan årsredovisningarna i företagen i EU.

Europeiska kommissionen lade i april 2001 fram ett förslag till direktiv om extra tillsyn över kreditinstitut, försäkringsföretag och värdepappersföretag i ett finansiellt konglomerat. Direktivet syftar till att fastställa gemensamma normer för tillsyn över finansiella konglomerat i medlemsstaterna. I direktivet finns bland annat en definition av finansiellt konglomerat, bestämmelser om samordnare och en framställning om förebyggande av dubbelräkning av tillgångar vid uppfyllandet av kapitalkravet.

Regleringen och tillsynen i Finland

I december 2001 antog riksdagen tre betydande reformer av finansmarknadslagstiftningen.

För det första antog riksdagen en lag om tillsyn över finans- och

försäkringskonglomerat, som baserar sig på Europeiska kommissionens direktivförslag från april.

I lagen fastställs bl.a. enligt balansomslutningen och kapitalkravet när Finansinspektionen är samordnande tillsynsmyndighet och när Försäkringsinspektionen är det i koncerner som har både finans- och försäkringsverksamhet. Den samordnande tillsynsmyndigheten skall bl.a. övervaka ägarnas och ledningens tillförlitlighet och konglomeratets interna kontroll och riskhantering. I lagen utökades rätten för företag inom ett finansiellt konglomerat att utbyta information.

För det andra antog riksdagen lagar om ändring av olika lagar om banker och andra kreditinstitut. På fusion, delning och nedsättning av bundet eget kapital som gäller kreditinstitut tillämpas enligt dem bl.a. borgenärsskyddsförfarande enligt den allmänna bolagslagstiftningen. Detta gäller emellertid inte normala insättningar, utan de omfattas av insättningsgarantin. Finansinspektionen gavs omfattande befogenheter att hindra ovannämnda åtgärder om de äventyrar kreditinstitutets kapitaltäckning. Riksdagen antog också en lag om temporärt avbrytande av en depositionsbanks verksamhet. Finansministeriet kan temporärt avbryta mottagandet av insättningar och betalningen av skulder i en depositionsbank som hamnat i ekonomiska svårigheter. Ett avbrott förutsätter

att Finlands Bank och Finansinspektionen först har hörts och att fortsättande av verksamheten skulle orsaka allvarliga störningar på finansmarknaden, exempelvis äventyra insättarnas ställning. En bank vars verksamhet temporärt har avbrutits skall upprätta en plan för sanering av verksamheten. Ändringarna trädde i kraft vid början av 2002.

För det tredje antog riksdagen lagar om ändring av värdepappersmarknadslagen och lagen om handel med standardiserade optioner och terminer.

Skyldigheten att offentliggöra ett emissionsprospekt när värdepapper sätts i omlopp bland allmänheten utsträcktes till att gälla förutom företag vars aktier är föremål för offentlig handel också privata aktiebolag. Syftet med lagen är också att öka konkurrensen så att även andra handelsplatser än fondbörser kan ta upp en börsaktie eller någon annan andel av en samslutnings eget kapital till handel.

Vidare skall marknadsaktörernas självreglering ökas. Exempelvis skall den som ordnar offentlig handel ställa krav på förvaltningen hos den som emitterar värdepapper som är föremål för offentlig handel. Ändringarna trädde i kraft vid början av 2002.

Betalnings- och avvecklings-systemen

Finlands Bank har som uppgift att för sin del se till att betalnings- och avvecklingssystemen är tillförlitliga och effektiva samt delta i utvecklingen av systemen. Som medlem av Europeiska centralbankssystemet (ECBS) söker Finlands Bank bidra till välfungerande betalnings- och avvecklingssystem i euroområdet och till finansiell stabilitet i euroområdet överlag. För dessa syften bedriver Finlands Bank allmän övervakning av betalnings- och avvecklingssystemen, tillhandahåller betalningssystemstjänster och deltar i utvecklingen av såväl betalnings- och avvecklingssystemen som regleringen på området.

Förändringarna i omvärlden 2001

Terrorattackerna i september framhävde ytterligare betydelsen av den allmänna övervakningen av betalningssystemen även om de inte hade någon större inverkan på betalningssystemens funktion i euroområdet. Inom ECBS pågår redan en utredning i syfte att effektivisera den allmänna övervakningen och minska effekterna av eventuella liknande attacker.

Europeiska kommissionens missnöje med de höga expeditions-

avgifterna för gränsöverskridande betalningar, automatuttag och kortbetalningar inom euroområdet resulterade i en förordning enligt vilken expeditionsavgifterna för betalningar under 12 500 euro skall motsvara de inhemska avgifterna. Detta väckte mycket diskussion och stötte på motstånd från bankernas sida (se s. 48–49).

Införandet av eurosedlar och euromynt föranledde ändringar i två betalningssystem i Finland. Både det s.k. POPS-systemet (bankernas on line-system för expressbetalningar och checkar) och bankernas betalningssystem (PMJ-systemet) konverterades till euro vid årsskiftet 2001/02. Ändringarna i systemen gjordes av bankerna, som också med framgång konverterade alla bankkonton, lån, kontoutdrag och andra uppgifter i mark till euro. Omställningen av uttagsautomaterna till euro tog fyra dagar. I Finlands Banks checkkonto-system och det EU-täckande TARGET-systemet medförde kontantutbytet inga förändringar, eftersom alla transaktioner i systemen genomförts i euro redan sedan början av 1999.

På de internationella kapitalmarknaderna har samarbetsordningar mellan marknadsaktörerna samt kommersiella alternativa handelssystem i hög grad bidragit till

Ruta 2. Allmän övervakning

Finlands Bank och ECBS söker se till att betalnings- och avvecklingssystemen fungerar säkert och störningsfritt och utan risker för användarna. Verksamheten kallas allmän övervakning. Centralbankens uppgifter och mål enligt lagen om Finlands Bank (214/1998) utgör den rättsliga grunden för den allmänna övervakningen av betalningssystemen. Centralbanken skall uttryckligen övervaka betalnings- och avvecklingssystemen som helheter. Tillsynen av enskilda parter risker hör däremot till Finansinspektionen.

Den allmänna övervakningen syftar till att upprätthålla stabiliteten i betalningssystemen t.ex. genom att skapa hinder som begränsar spridningen av eventuella problem. Den allmänna övervakningen skall också bidra till effektiva och säkra betalningssystem. Systemeffektivitet eftersträvas genom konkurrensfrämjande åtgärder och säkerställande av att villkoren för tillträde till systemet är offentliga och lika för alla. Med tanke på systemsäkerheten är det viktigt att systemen fungerar på en solid rättslig grund.

Inom EU handhas den allmänna övervakningen av betalningssystemen av Europeiska centralbanken och centralbankerna i EU-länderna. Till ECBS mål hör att främja stabila och effektiva betalningssystem och säkra betalningsmedel för allmänheten. Med tanke på den centrala roll som betalningssystemen har för de penningpolitiska operationerna skall den allmänna övervakningen också säkerställa den penningpolitiska transmissionsmekanismen.

Centralbankerna utövar den allmänna övervakningen i samarbete med banktillsynsmyndigheterna. 2001 ingicks en avsiktsförklaring med banktillsynsmyndigheterna i EU-länderna. Det primära syftet med avsiktsförklaringen är att säkerställa det finansiella systemets stabilitet och säkerhet. Avsiktsförklaringen trädde i kraft retroaktivt den 1 januari 2001.

att öka integrationen. På den amerikanska börsmarknaden har det funnits nätverk redan i många år. I Europa har utvecklingen inte nått lika långt, trots börsernas många samarbetsprojekt i denna riktning. Euronext, som bildades 2000 genom fusion, är på väg att bli en av de viktigaste marknadsplatserna i Europa. Euronext fortsatte att ex-

pandera i slutet av 2001 genom fusion med den portugisiska börsern och förvärv av aktiemajoriteten i London International Financial Futures and Options Exchange (LIFFE) i London.

Integrationen framskred också via upprättandet av nya förbindelser mellan handelsplatserna och genom samarbete mellan systemen.

I juni införlivade amerikanska Nasdaq belgiska Easdaq i sitt internationella nätverk. Den nya marknadsplatsen Nasdaq Europe tecknade ett samarbetsavtal med börsern i Berlin.

Initiativen till integration av den europeiska handelsinfrastrukturen var färre än året innan. Föremål för intresse var snarare verksamheten efter handeln. På det området gjordes de viktigaste framstegen i befintliga multinationella koncerners systemintegrationsprojekt.

HEX-koncernen hade flera betydande internationella samarbetsprojekt under året. I februari förvärvades aktiemajoriteten i Tallinbörsen. Dessutom fördes preliminära samarbetsförhandlingar med de övriga baltiska länderna. I september tecknade HEX ett avtal om korsmedlemskap med Euronext. Avtalet underlättar förmedlarföretagens verksamhet på de berörda marknadsplatserna under 2002.

Under året undersökte HEX med flera olika instanser möjligheten att avveckla aktieavslut som gjorts på HEX med en central motpart. Några egentliga beslut fattades emellertid ännu inte.

Allmän övervakning

Ett av de viktigaste redskapen för den allmänna övervakningen består i att utveckla och övervaka reglerna för systemen. Ansvaret för den allmänna övervakningen innebär också att Finlands Bank bland annat ålägger de systemansvariga att omedelbart rapportera problem till Finlands Bank. De systemansvariga lämnar dessutom regelbundet

detaljerade rapporter om systemens funktion.

Allmän övervakning av betalningssystemen

Europeiska centralbanken (ECB) och de nationella centralbankerna tillämpar de övervakningsprinciper som ECB-rådet har antagit. Huvudansvaret för övervakningen av det internationella betalningssystemet i euroområdet ligger hos den nationella centralbanken i det land vars lagstiftning systemet omfattas av, om inte systemets egenskaper ger ECB-rådet anledning att besluta något annat. För den allmänna övervakningen av Euro Banking Associations (EBA) betalningssystem EURO 1 svarar emellertid ECB. Det är ECB:s och de nationella centralbankernas uppgift att se till att lika övervakningsprinciper gäller för alla system.

Internationella valutafondens och Världsbankens gemensamma utvärdering av den finansiella sektorn i Finland inom ramen för FSAP (Financial Sector Assessment Program) omfattade också granskning av betalningssystemen. Syftet var att utvärdera riskerna i de finländska betalningssystemen och hur de internationella standarderna och rutinerna på området uppfylls. Utvärderingen föranledde inga anmärkningar på systemen.

Allmän övervakning av systemen för värdepappersavveckling

Den allmänna övervakningen av systemen för värdepappersavveck-

ling baserar sig på euroländernas nationella lagstiftning. I egenskap av deltagare i avvecklingssystemen har ECBS emellertid fastställt standarder för systemen och förbindelserna¹ mellan dem som anlitas för penningpolitiska operationer och överföring och förvaring av centralbankernas säkerheter. ECBS övervakar regelbundet efterlevnaden av normerna.

Med system för värdepappersavveckling avses i regel system för både clearing och avveckling av värdepappersaffärer. Den allmänna övervakningen av avvecklingen antar huvudsakligen ett användarperspektiv, medan övervakningen av clearingens fokuserar på stabilitet och utveckling av marknadsplatsen.

I det finansiella systemet har värdepappersmarknaden kraftigt ökat i betydelse. Av den anledningen har också centralbankerna visat allt större intresse särskilt för clearing- och avvecklingssystemens inverkan på dels betalningssystemen och de penningpolitiska operationerna, dels systemriskerna och det finansiella systemets stabilitet överlag.

Finlands Bank har till uppgift att för sin del sörja för effektiviteten i hela det finansiella systemet, vilket kan anses inbegripa även systemen för värdepappersavveckling och värdepappersaffärer.

Internationellt kommer tillsynen och den allmänna övervakningen i framtiden att bygga på de globala rekommendationer beträffande systemen för värdepappersavveckling som i november 2001 gavs ut av G10-ländernas central-

¹ Europeiska monetära institutets (EMI) minimikrav från januari 1998.

banker och värdepappersmarknadsövervakare. Rekommendationerna införlivades också med Internationella valutafondens principer för utvärdering av den finansiella sektorn i medlemsländerna.

Betalningssystemen

Checkkontosystemet och TARGET

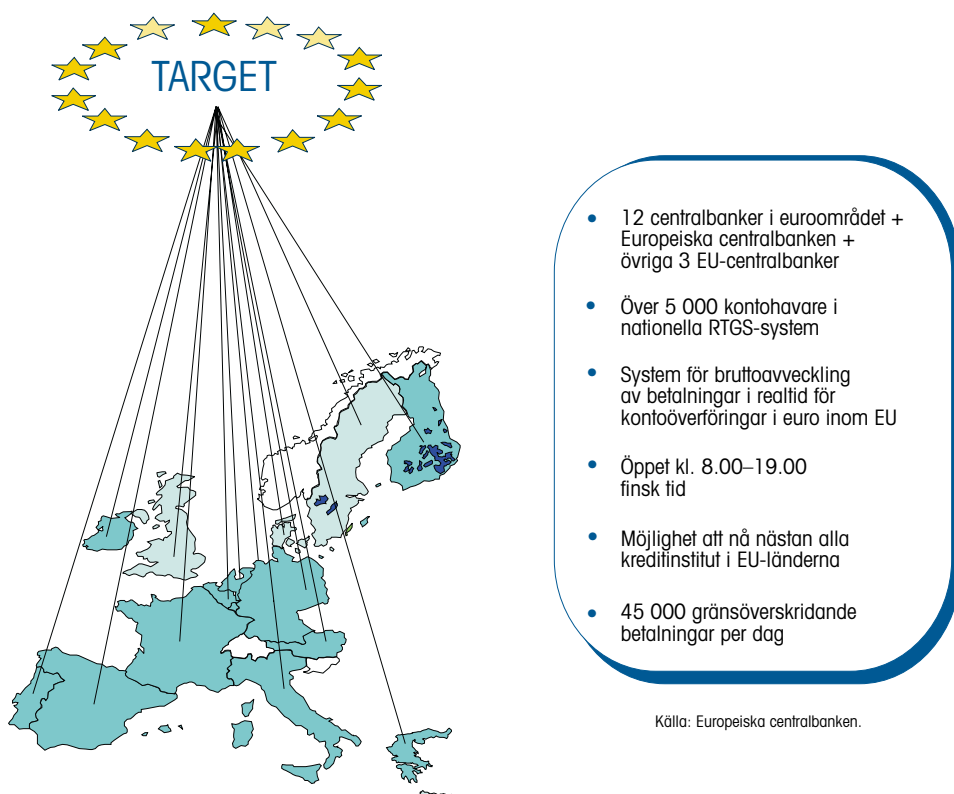
Finlands Bank tillhandahåller tjänster som gör det möjligt för banker och clearingcentraler att snabbt och säkert avveckla betalningar. Tjänsterna går under namnet checkkontosystemet eller BoF-RTGS. Finlands Banks checkkontosystem är ett s.k. RTGS-system (Real-Time Gross Settlement System) för avveckling av betalningar i realtid enligt bruttoprincipen, dvs. individuellt. Finlands Banks checkkontosystem bidrar för sin del till en stabil och effektiv marknad. Det är anslutet till EU-ländernas och Europeiska centralbankens gemensamma TARGET-system som möjliggör en säker betalningsförmedling i hela EU (figur 35).

Terrorattackerna i Förenta staterna i september hade ingen nämnvärd inverkan på TARGET och de övriga RTGS-systemen i euroområdet. Under dagarna efter attackerna låg TARGET-betalningarnas dagliga antal och värde i snitt på normal nivå. Attackerna hade dock en viss inverkan på fördelningen av betalningarna under dagen.

I Finlands Banks checkkontosystem förmedlades under året i genomsnitt 1 575 betalningar per dag med ett sammanlagt värde av

Figur 35.

TARGET – Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system

ca 15 miljarder euro. Betalningarna minskade med ca 3 % i antal och ca 18 % i värde jämfört med året innan, vilket huvudsakligen berodde på att de inhemska betalningarna mellan checkkontohavarna var färre än tidigare. Beloppsmässigt stod de gränsöverskridande TARGET-betalningarna för nästan två tredjedelar av betalningarna i checkkontosystemet, medan de inhemska betalningarna utgjorde omkring hälften av antalet (figur 36).

I hela TARGET överfördes under året i genomsnitt 45 000 gränsöverskridande betalningar per dag med ett sammanlagt värde av 506 miljarder euro. Betalningarna ökade med ca 14 % i antal och ca

17 % i värde från året innan, vilket berodde på det större antalet interbankbetalningar.

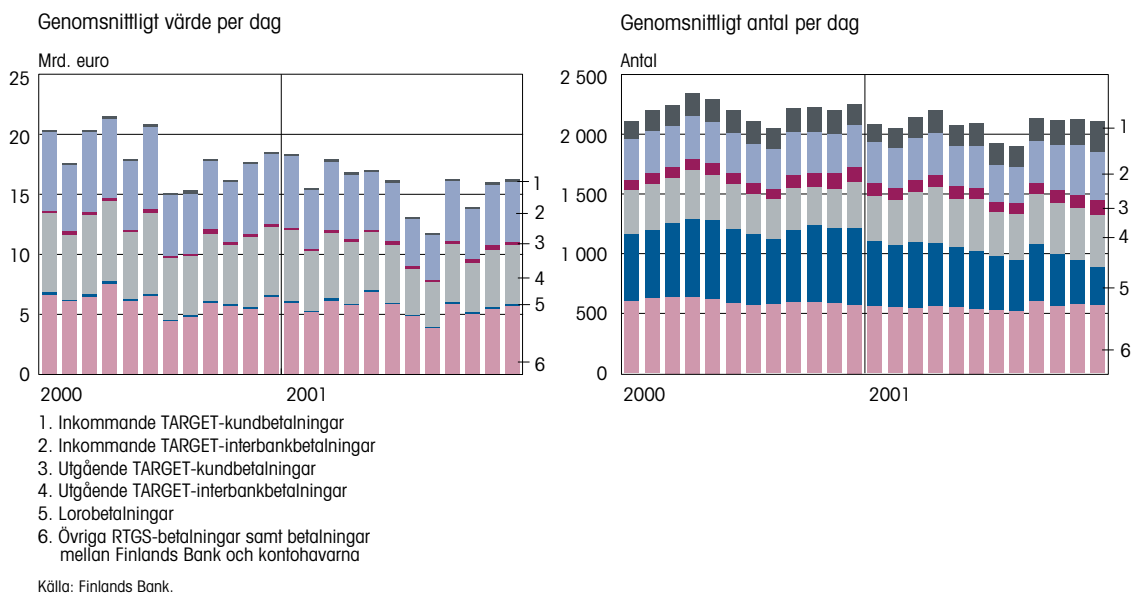
De finländska bankernas likviditetsläge var fortfarande synnerligen gott och i checkkontosystemet uppkom inga köer på grund av att täckning saknades. Till det goda likviditetsläget bidrog bankernas möjligheter att använda kassa-kravmedel för förmedling av betalningar. Vid slutet av 2001 uppgick det sammanlagda värdet av bankernas checkkontolimiters till ca 3,4 miljarder euro. Det genomsnittliga utnyttjandet av limiterna var fortsatt lågt (figur 37).

Den tyska centralbanken tog i november 2001 i drift ett nytt RTGS-system, RTGS+, som är ett

nytt s.k. hybridssystem med drag av både det traditionella nettningssystemet och RTGS-systemet. Det nya systemet ersatte det tidigare nettningssystemet och bruttoavvecklingssystemet. Bruttoavvecklingssystemet kommer emellertid att användas ännu tre år för att även mindre tyska banker skall ha tid att förbereda sig för anslutning till det nya systemet. Det nya systemet har ett femtiotal medlemmar.

Också Danmark införde i november ett nytt RTGS-system, KRONOS. KRONOS är ett tvåvalutasystem som ersätter de tidigare systemen för hantering av RTGS-betalningar i danska kronor och i euro.

Figur 36.
Transaktionerna i Finlands Banks checkkontosystem

Under året fortsatte diskussionerna inom ECBS om utvecklingen av TARGET. Viktiga frågor var en eventuell centralisering och automatisering av systemet för att höja dess effektivitet. Också kostnadsvarsigheten i TARGET undersöktes.

Finlands Bank har aktivt deltagit i att utveckla TARGET. Bankens intresse har framför allt varit inriktat på möjligheterna att utveckla betalningsrutinerna med hjälp av den nya tekniken.

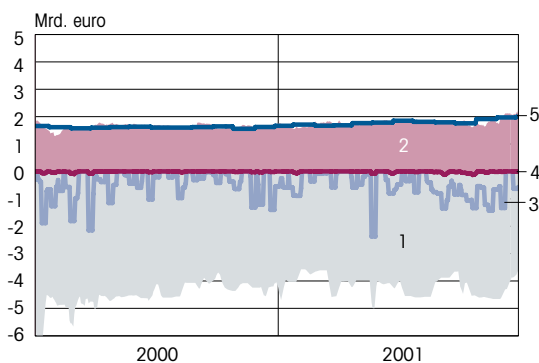
Andra inhemska betalningssystem

I bankernas POPS-system förmedlades 2001 i genomsnitt 2 916 transaktioner per dag med ett sammanlagt dagligt värde av 1,6 miljarder euro. Antalet checkar uppgick till i genomsnitt 2 213 per dag (75 %) med ett sammanlagt värde

av 0,4 miljarder euro och antalet expressöverföringar till 735 per dag (25 %) med ett sammanlagt värde av 1,2 miljarder euro (76 %). Enligt betalningens storlek sker avvecklingen antingen brutto (stora

betalningar) eller netto (massbetalningar). Av POPS-transaktionernas sammanlagda värde utgjorde brutto-avvecklade expressöverföringar och checkar 50 %, medan de antalsmässigt utgjorde knappt 1 %.

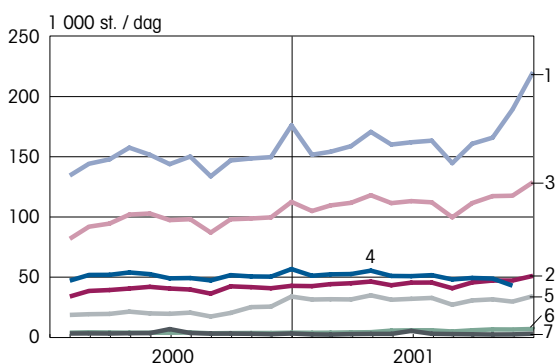
Figur 37.
Finländska bankers kassakravsmedel och checkkontolimiterna under dagen

1. Limiter totalt¹
 2. Checkkontosaldon vid dagens slut, glidande månadsmedeltal
 3. Maximalt utnyttjande²
 4. Genomsnittligt utnyttjande¹
 5. Kassakravsmedel totalt
- ¹ 5 dagars glidande medelvärde.
² 5 dagars glidande maximivärde.

Källa: Finlands Bank.

Figur 38.
Transaktionsvolym i genomsnitt per dag
i olika betalningssystem inom EU

1. Inhemsk betalningar
2. TARGET-betalningar (mellan EU-länder)
3. EBA:s Euro 1 (Euro Banking Association)
4. EAF (Euro Access Frankfurt)¹
5. PNS (Paris Net Settlement)
6. SEPI (Servicio Español de Pagos Interbancarios)
7. POPS (bankernas onlinesystem för expressbetalningar och checkar)

¹ EAF upphörde med sin verksamhet 5.11.2001.
Uppgiften för november utgör genomsnittet av transaktionerna 1.11 och 2.11.

Källor: Europeiska centralbanken och bankerna.

Värdet av övriga transaktioner understeg bankernas bilaterala RTGS-gränser.

I bankernas betalningssystem (PMJ) sker betalningsavvecklingen via bankernas checkkonton i Finlands Bank i enlighet med bankernas clearingnotor. Alla transaktioner mellan bankerna med undantag för expressöverföringar och checkar förmedlas i PMJ-systemet, dvs. bl.a. kontoöverföringar, periodiska betalningar och kortbetalningar. Betalningarna avvecklas två gånger i dygnet, på natten och på eftermiddagen. Dygnsmedeltalet av avvecklingen av nattclearingen var 496 miljoner euro och av avvecklingen under eftermiddagen 144 miljoner euro.

I Finland används ett allmänt elektroniskt kontantkortssystem, Avant. Därtill förekommer några system för elektroniska pengar för begränsat bruk. Nya på marknaden är mobiltelefonförlämningsarna för massbetalningar, t.ex. för betalning

av parkering. I Finland var användningen av elektroniska pengar ännu inte särskilt utbredd 2001. Finlands Bank följde framstegen i användningen och regleringen av elektroniska pengar och deltog i den diskussion som fördes om regleringen och betalningssättens säkerhet både i Finland och inom ECBs.

Privata system för stora betalningar i euroområdet och avvecklingen av valutatransaktioner

EURO 1 är ett EU-täckande system för nettning av främst stora och medelstora betalningar i euro. Det är vid sidan av TARGET det andra viktiga systemet inom EU för överföring av gränsöverskridande betalningar, med något över 70 medlemmar, varav tre från Finland. I systemet förmedlades under året i snitt 113 000 betalningar per dag,

och antalsmässigt sett användes det således betydligt mera än TARGET (figur 38). Däremot var TARGET-betalningarnas värde mer än dubbelt så stort som dagsmedeltalet för EURO 1-betalningarna, som uppgick till 205 miljarder euro.

Den internationella CLS Bank (Continuous Linked Settlement) skall tillhandahålla bankerna tjänster i syfte att eliminera avvecklingsriskerna i valutahandeln. Avvecklingsriskerna kan elimineras genom PvP-avveckling (payment versus payment), dvs. simultan överföring av två valutor inklusive betalningarna. En del av de finländska bankerna väntas ansluta sig till systemet. CLS Bank skulle ursprungligen inleda sin verksamhet redan i oktober 2000 men verksamhetsstarten har flera gånger flyttats fram på grund av svårigheterna att ta fram nödvändig programvara. Det ser ut som om verksamhetsstarten tidigast kan ske någon gång under 2002.

Förmedling av massbetalningar i EU- och euroområdet

Eftersom EU-området bildar en gemensam marknad skall överföringen av massbetalningar inom området kunna ske lika effektivt och säkert som inom de enskilda länderna. Europeiska kommissionen var inte nöjd med bankernas åtgärder för att uppnå detta mål och lade därför fram ett nytt förslag till förordning i juli 2001. Förslaget gällde gränsöverskridande betalningar i euro inom euroområdet, kortbetalningar och automatuttag.

Förslaget antogs av Europaparlamentet i december 2001. Förordningen träder i kraft den 1 juli 2002 i fråga om kortbetalningar och kontantuttag och den 1 juli 2003 i fråga om kontoöverföringar. Förordningen gäller till att börja med betalningar under 12 500 euro. De dyra hanteringskostnaderna för betalningar med åtföljande höga serviceavgifter har delvis berott på medlemsländernas krav att de monetära finansinstituten skall redovisa gränsöverskridande betalningar i betalningsbalansstatistiken. Enligt gällande regler behöver betalningar under 12 500 euro inte redovisas i statistiken. Vid början av 2006 höjs gränsen till 50 000 euro.

Enligt förordningen skall expeditionavgifterna motsvara avgifterna för inhemska betalningar. Kommissionen anser att euroområdet bildar ett enda marknadsområde och att avgifterna för gränsöverskridande och inhemska betalningar därför skall vara lika stora för medborgarna i euroområdet. Fördelarna med den gemensamma valutan borde på det sättet komma även konsumenterna till godo.

I förordningen föreskrivs också att internationella bankkontonummer (IBAN) och bankidentifieringskoder (BIC) som möjliggör automatisk hantering av betalningarna skall användas. Automatisk hantering medför lägre kostnader för betalningsöverföringar för bankerna och därmed ett mindre kostnadstryck.

EBA:s betalningssystem STEP 1 inledde sin verksamhet i slutet av 2000. EBA har också planer på ett nytt STEP 2-betalningssystem med tillänt verksam-

hetsstart i slutet av 2002. Systemet kommer att marknadsföras som den första Europatäckande clearingorganisationen för smidig överföring av betalningar i euro i stora mängder.

Systemen för värdepappers-avveckling

Värdepapperscentralerna i euroområdet och förbindelserna mellan dem

Värdepapperscentralerna i euroområdet genomför värdepappersavvecklingen och fungerar dessutom som huvudsakliga depåhållare för säkerheter för centralbankskrediter. Deras funktionssäkerhet är viktig för hela det finansiella systemets funktion. Avvecklingsystemen skall garantera att centralbankskrediter inte kan lyftas förrän de värdepapper som ställts som säkerhet för krediten ovillkorligen och oåterkalleligen har överförts till centralbanken. Bland användarstandarderna upptas bland annat tillräcklig övervakning av systemen och driftsäkerhet.

Samma kriterier tillämpas också vid godkännande av direkta förbindelser mellan värdepapperscentralerna för gränsöverskridande överföring av värdepapper som kan användas som säkerhet för krediter beviljade av ECBS. Under året godkändes fem nya förbindelser mellan nationella värdepapperscentraler i EU-länderna. Vid slutet av 2001 uppgick antalet godkända förbindelser till 66. (De godkända värdepapperscentralerna och förbindelserna listas i pressmeddelan-

den på ECB:s webbplats (www.ecb.int)).

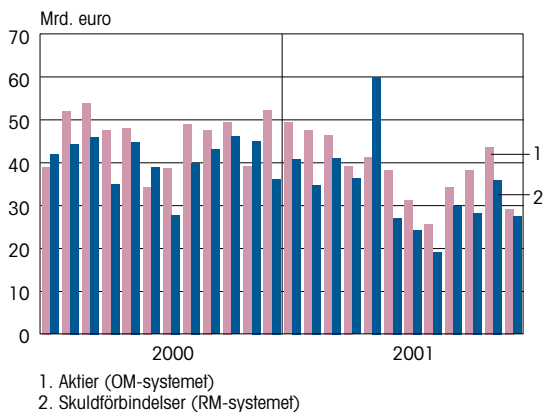
Finländska system för avveckling av värdepapper och derivatkontrakt

Finlands Värdepapperscentral (APK) upprätthåller system för avveckling och registrering av aktier och ägarandelar (systemet för avveckling av aktiehandeln eller OM-systemet) och av skuldförbindelser (systemet för avveckling av skuldförbindelser eller RM-systemet). Penningmarknadsinstrumenten avvecklas enligt bruttoprincipen, medan avvecklingen av betalningarna för aktiehandeln fortfarande sker enligt nettoprincipen. Helsingforsbörsen upprätthåller dessutom ett system för avveckling av standardiserade derivatkontrakt. För den allmänna övervakningen av systemen svarar Finlands Bank.

Antalet avvecklade avslut i OM-systemet, som är ett nettnings-system baserat på satsvis körning, fortsatte att öka kraftigt 2001, framför allt till följd av den livliga handeln med Nokiaaktier och andra IT-aktier. Däremot sjönk börshandelns värde med ca 11 % till följd av fallande marknadsvärden. Kapacitetsproblem och deltagarrisker har de senaste åren utgjort svagheter i OM-systemet, men centraliseringen av värdeandelsregistren i oktober 2000 ökade systemets funktionssäkerhet betydligt och skapade goda förutsättningar för stora omställningar. Trots vissa förbättringar 2001, bl.a. större flexibilitet beträffande aktielån, har systemet konstaterats vara föråldrat.

I motsats till tidigare år förekom inga kapacitetsproblem 2001.

Figur 39.
Värdet av transaktioner som avvecklats
i Finlands Värdepapperscentralens system

Källa: Finlands Värdepapperscentral.

Genom utvecklingen av systemet kunde avvecklingen av börshandeln under året stabiliseras rentav kring 99 %. Aktieförmedlingsvolymen minskade från våren fram till början av hösten, men tack vare att hösten blev livlig nåddes en årsvolym nästan i nivå med siffrorna för 2000 (figur 39). Handeln var alltså koncentrerad till några få aktier. Länkning av transaktioner i förening med den avsevärt ökade andelen utländska investerare gjorde avvecklingen mer komplicerad.

Grundliga ändringar av systemen behövs för att utveckla marknadsplatsen och minska systemrisken. I slutet av 2000 började HEX därför utveckla ett nytt system för avveckling av aktiehandeln, HEXClear. Det nya systemet möjliggör både bruttoavveckling i realtid och satsvis nettoavveckling i samma tekniska miljö. Likviden skall ske netto och värdepappersleveranserna brutto på basis av satsvis avveckling för alla massaktie-

transaktioner. Systemet skall tas i drift före utgången av 2002.

RM-systemet är ett RTGS-system för bruttoavveckling av skuldförbindelser i realtid. I systemet förvaras av ECBS godtagna, belåningsbara finländska värdepapper som har lämnats som säkerheter till Finlands Bank. Tvåvägsförbindelserna från RM-systemet till värdepapperscentralerna i Frankrike och Tyskland har godkänts för överföring av säkerheter för krediter beviljade av ECBS. Systemet fungerade fortfarande tillförlitligt 2001. Antalet avvecklade transaktioner i RM-systemet fortsatte emellertid att minska. Omsättningen av utländska värdepapper som via förbindelserna överfördes till Finlands Bank som säkerhet var mycket liten 2001 (se även s. 25).

Mellan APK och tyska Clearstream Frankfurt och APK och franska Euroclear France (tidigare Sicovam) finns en förbindelse för

förmedling av alla slag av instrument. Via förbindelsen till den holländska värdepapperscentralen Nccigef förmedlas aktier och övriga värdepapper emitterade i OM-systemet. Finländska investerare och utländska investerare vars tillgångar förvaras i Finland kan således förvalta även dessa tillgångsdrag i Finlands värdeandelssystem. Marknadsaktörerna använde dessa förbindelser, i synnerhet den tyska, rätt aktivt för investeringar.

HEX upprätthåller ett system för avveckling av handeln med derivatkontrakt på Helsingforsbörsen. Systemet förändrades inte nämnvärt under året. Handeln med derivatkontrakt där den underliggande tillgången är mest likvid sker på Eurex i enlighet med det samarbetsavtal som HEX och Eurex Frankfurt (Eurex) ingick 1999. Nokias aktieoptioner var alltså en av huvudprodukterna i Eurex 2001. Under året upptog HEX också flera nya derivat på sin inhemska handelslista.

Den internationella utvecklingen

Trycket på integration och harmonisering av avvecklingssystemen ökade ytterligare. För att främja integrationen fortsatte ECBS sina regelbundna sammanträffanden med marknadsaktörerna 2001. Till de viktigaste framstegen mot integration av infrastrukturen för clearing- och avvecklingssystemen hörde den fortsatta systemintegrationen mellan Euroclearkoncernen inom Euronext och den tysk-luxemburgska Clearstreamkoncernen. Andra exempel på större konver-

gens var införandet av nya tjänster som möjliggör avveckling med centralbankspengar i bland annat Belgien och Storbritannien och utvecklingsprojekt i syfte att införa clearing och avveckling med en central motpart.

Utänför Europa förekom fusioner t.ex. i Förenta staterna där tre bolag med avveckling av var sitt instrumentslag blev dotterbolag i Depository Trust & Clearing Corporation (DTCC). Euroclear, London Clearing House och ett av dotterbolagen till DTCC grundade tillsammans European Securities Clearing Corporation, som tillhandahåller ett centraliserat europeiskt clearing- och nettningsystem för statsobligationer. Vidare undersökte handelsplatserna i Norden hur clearing och avveckling med en central motpart på ett rationellt sätt kunde införas framför allt för aktieaffärer.

Sedan amerikanerna tagit över Easdaqbörsen inrättade Depository Trust & Clearing Corporation i Storbritannien EuroCCP, som är en central motpart med clearing av aktieaffärer som specialitet. Tjänster som tillhandahålls av internationella centrala motparter kan leda till spridning av systemrisken. Centrala motparter är särskilt svåra att övervaka eftersom de har mycket olika företagsstruktur och skyddsnet. De standarder som de centrala motparterna i Europa gett ut är därför ett viktigt första steg i utvecklingen av denna övervakning.

Samarbetsorganet CCP12 som världens största centrala motparter bildade i slutet av 2001 skall utifrån de europeiska standarderna utarbeta en global standard för övervakning av centrala motparter.

Detta väntas bidra till harmoniseringen och integrationen av systemen.

Finlands Banks samarbete med myndigheter och marknadsaktörer

Samarbetet med Finansinspektionen i övervakningen av betalnings- och avvecklingssystemen fortsatte 2001. Intensivast var samarbetet i fråga om utvecklingen av systemen för värdepappersavveckling på grund av de många aktuella och viktiga projekten på området. Finansinspektionen sammankallade i september 2001 styrgruppen för clearing- och avvecklingssystemen och expertgruppen under den.

I grupperna ingår också representanter för marknadsaktörerna. Målet är att utveckla clearing- och avvecklingsverksamheten som helhet, samordna hanteringen av riskerna i systemen och utvecklingsprojekten på området samt medverka till att de internationella normerna införs. Finlands Bank deltog aktivt både i styrgruppens och i expertgruppens arbete tillsammans med marknadsaktörerna.

På betalningssystemområdet fokuserades samarbetet med Finansinspektionen huvudsakligen på att analysera riskerna i de finländska betalningssystemen och sammanställa en rapport om dem. Rapporten om den allmänna övervakningen av betalningssystemen och betalningssystemriskerna publiceras våren 2002. Samarbetet omfattade också kontrollen av avvecklingsriskerna i bankernas valutahandel.

Samarbetet med marknadsaktörerna på betalningssystemområdet fortsatte i styrgruppen för betalningssystem (MJO), ett samarbetsforum som bildats 1995. Styrgruppen sammanträdde under året för att diskutera införandet av eurosedlar och euromynt och betalningssystemen.

Gruppen av kontohavare i Finlands Banks checkkontosystem fortsatte att samlas i syfte att utveckla checkkontosystemet och utbyta information om det.

Finlands Bank medverkar vid behov också i Bankföreningen i Finlands arbetsgrupper. En arbetsgrupp med representanter för bankerna sammanträdde våren 2001 för att utarbeta principer för definition och mätning av riskerna i olika betalningssystem.

Finlands Bank deltog också i ECBS-samarbetet med marknadsaktörerna. Detta består huvudsakligen i gemensamma sammanträden och informationsmöten för utbyte av åsikter om aktuella frågor kring utvecklingen av värdepappersmarknaden.

I Finland fortsatte Finlands Bank sina månatliga tillsynsmöten med APK. Dessutom ordnade banken två seminarier kring temat clearing och avveckling och deltog därigenom bland annat i diskussionen om behoven att utveckla OM-systemet och om riskerna i marknadsintegrationen. Finlands Bank har också ett direkt samarbete med APK i operativa frågor, bl.a. i utvecklingen av säkerhetshanteringen.

Med anledning av HEX noteringsplaner fortsatte utvecklingen av självregleringen inom Helsingforsbörsen och Värdepapperscentralen i samarbete med andra myn-

digheter. Syftet är att tillsynen skall vara tillräcklig och säker för att säkerställa att kontoförande institut och deras ombud följer lagar och andra bestämmelser om Värdepapperscentralens verksamhet och i sin verksamhet uppfyller offentlighetskraven. Arbetet ledde till en rege- ringsproposition med förslag till ändring av värdepappersmarknads- lagen och till ändringar i reglerna för Värdepapperscentralen. Lag- stiftningen om självregleringen i HEX-koncernen ändrades i decem- ber 2001.

Finansministeriet tillsatte i mars 2001 en arbetsgrupp för att utreda möjligheterna att vid sidan av den direkta äganderätten tillåta s.k. indirekt ägande av värdepapper i Finland. Det skulle i praktiken innebära att företag med konces- sion att verka som förvaringsinstitut kunde ha en separat bokföring över kundkonton om innehållet i APK:s gemensamma förvar, vilket hittills varit tillåtet endast för utländska investerare. Det nya ägarsystemet skulle föra det finländska värde- andelssystemet närmare det central- europeiska och bl.a. möjliggöra utländsk konkurrens i fråga om förvaringstjänster till finländska kunder. Gruppens arbete tangerar andra viktiga projekt såsom reformen av APK:s clearing- och av- vecklingssystem och planerna på införande av clearing och avveck- ling med en central motpart även för aktiehandeln samt offentlig- hetsprinciperna i fråga om ägande.

För att stimulera integrationen av betalnings- och avvecklings- systemen inom EU publicerade ECB i slutet av juni den tredje fullständigt reviderade rapporten ”Payment and securities settlement

systems in the European Union” (s.k. Blue Book) som tagits fram i samarbete med centralbankerna i EU-länderna. Rapporten redogör i stora drag för betalningssystemen och systemen för värdepappers- avveckling i EU-länderna och för den viktigaste lagstiftningen på området. I ett eget kapitel beskrivs de gemensamma eller för euroom- rådet viktigaste egenskaperna i betalnings- och avvecklingssyste- men i euroområdet, den tillämpliga EU-lagstiftningen och regleringen och ECB:s och Eurosystemets roll i sammanhanget. Rapporten har lagts ut på ECB:s webbplats.

Internationella rekommendationer, EU-direktiv och nationell lagstiftning 2001

Lagstiftningen om betalnings- och avvecklingssystemen utvecklades när inhemsk lagstiftning anpassa- des efter Europeiska unionens direktiv. Genom medverkan i de arbetsgrupper som berett den nya lagstiftningen deltog Finlands Bank i förberedelserna av olika projekt både internationellt och i Finland.

Europaparlamentet antog i december 2001 förordningen om gränsöverskridande betalningar i euroområdet, som är direkt bindan- de för medlemsländerna (se även s. 48–49). Europaparlamentets och rådets direktiv om elektroniska pengar införlivades med bank- servicearbetsgruppens lagstiftnings- förslag som överlämnades till riks- dagen i januari 2001.

Europaparlamentets och rådets direktiv om finansiella säkerhets-

ordningar avseende värdepapper, värdeandelar och kontanter som används för tryggnad av olika förpliktelser har också varit under beredning. Direktivet föreslås gälla endast vissa i direktivet fastställda myndigheter, centralbanker, finans- institut under tillsyn och storföre- tag. Syftet är att effektivisera de gränsöverskridande åtgärder som behövs för att garantera Eurosystemets störningsfria funktion. Di- rektivet kommer att leda till har- monisering av de viktigaste be- stämmelserna om finansiella säker- heter i EU och för sin del bidra till den gemensamma marknaden. Behandlingen av direktivförslaget skall vara slutförd inom loppet av 2002.

Den långsamma integrationen av värdepappersmarknaden har påtalats som en stor svaghet i EU. De nya kommittéer som i Lamfa- lussy-rapporten föreslås för till- synen av värdepappersmarknaden tillsattes sommaren 2001 som ett resultat av toppmötet i Stockholm. Kommittéerna är Europeiska vär- depapperskommittén (ESC) bestå- ende av experter på statssekreterar- nivå och Europeiska värdepappers- tillsynskommittén (CESR) som teknisk rådgivare. De sammanträd- de första gången i september men har än så länge endast rådgivande status eftersom kommissionen och parlamentet inte har kunnat enas om deras slutliga ställning. Euro- peiska kommissionen införde emellertid det föreslagna samråds- förfarandet för att stimulera ut- vecklingen mot en integrerad marknad. Förfarandet tillämpades första gången vid uppdateringen av investeringstjänstedirektivet. Fin- lands Bank deltog aktivt i bered-

Ruta 3.

G10-ländernas globala rekommendationer för systemen för värdepappersavveckling

En arbetsgrupp med representanter för centralbankerna och värdepapperstillsynsmyndigheterna i G10-länderna publicerade i november 2001 internationella rekommendationer för utveckling av systemen för värdepappersavveckling.

Rapporten omfattar 19 rekommendationer som skall vägleda clearing- och avvecklingsorganisationerna och marknadsaktörerna överallt i världen mot tryggare och effektivare system för värdepappersavveckling. I rekommendationerna fastställs allmänna minimistandarder för värdepapperssystem, oavsett värdepappersslag och t.ex. geografiskt läge. Rekommendationerna gäller system för såväl inhemska som internationella värdepapperstransaktioner.

Rekommendationerna är indelade i sex grupper. De fastställer målen i fråga om följande:

- legala risker
- risker före clearing och avveckling
- egentliga avvecklingsrisker
- operationella risker
- förvaringsrisker
- vissa andra frågor, såsom medlemsvillkor, effektivitet och övervakning.

Helt nytt i sammanhanget är det funktionella synsättet i rapporten. Syftet är att undvika problem som beror på ländernas olika institutionella förhållanden. Rekommendationerna är därför inte riktade till någon särskild typ av institution utan till alla institutioner som är involverade i en viss verksamhet. Alla tjänsteproducenter och marknadsaktörer kan bidra till systemens säkerhet, effektivitet och transparens, som således inte enbart är beroende av marknadens infrastruktur.

ningen både genom egna yttranden och via ECBS.

Såväl tillsynsmyndigheterna som centralbankerna har konstaterat att de inte ensamma kan säkerställa en ändamålsenlig och effektiv infrastruktur under rådande förhållanden. I november tillsattes en gemensam arbetsgrupp för ECBS och Europeiska värdepapperstillsynskommittén (CESR) för att ta fram europeiska regler och föreskrifter för clearing- och avvecklingssystemen för värdepapper. Arbetet skall bygga på de 19 rekommendationer som G10-länderna gav i november (ruta 3). I arbetsgruppen är både Finansinspektionen och Finlands Bank representerade. Syftet är att precisera vissa av de globala rekommendationerna i en mer bindande riktning och göra dem tillämpliga även på centrala motparter. Konkreta resultat väntas i slutet av 2002. Dessutom utreder ECBS i vilken mån dess egna användarstandarder eventuellt blir överflödiga då rekommendationer och anvisningar av mer allmän karaktär i sinom tid introduceras.

Den s.k. Giovanninigruppen med aktörer från finansmarknaden som verkar vid kommissionen publicerade i november sin första rapport om clearing- och avvecklingssystemen för värdepapper. Rapporten pekade på hindren och kostnaderna för gränsöverskridande värdepappersleveranser inom EU. Arbetsgruppen anser dock att EU-ländernas nationella infrastruktur i fråga om inhemska transaktioner är lika konkurrenskraftig som exempelvis Förenta staternas.

Betalningsmedelsförsörjningen och kontantutbytet

Finlands Bank svarar för myndighetsuppgifterna i betalningsmedelsförsörjningen.¹

Med Europeiska centralbankens tillstånd ger banken ut sedlar och mynt i Finland och säkerställer deras kvalitet, äkthet och tillgänglighet i hela landet. Det är en viktig uppgift för Finlands Bank att i samarbete med bankerna och andra parter svara för ett effektivt och säkert penningförsörjningssystem i landet. Dessutom deltar Finlands Bank i beredningen av och besluten om ECBS sedelfrågor och svarar för verkställandet i Finland av de harmoniserade besluten i ECBS.

Inom betalningsmedelsförsörjningen var 2001 ett exceptionellt år med omorganisering av penningförsörjningssystemet och förberedelser för övergången till sedlar och mynt i euro.

Penningförsörjningssystemet omorganiserades

Under 2001 omorganiserades penningförsörjningssystemet i Finland i grunden. Det tidigare systemet för beställning och inlämning av sedlar

¹ Finlands Bank har fem driftställen för kontantförsörjningsuppgifter: regionbyråerna i Helsingfors-Vanda och Åbo samt kontoren i Kuopio, Tammerfors och Uleåborg, som alla hör till bankens betalningsmedelsavdelning.

och mynt användes av Finlands Bank och bankerna från oktober 1988 till slutet av september 2001. De banker som var parter i penningförsörjningsavtalet beställde dagligen kontorsvis kontanter från och lämnade likaså kontorsvis in pengar till något av Finlands Banks fem driftställen. Bankernas checkkonton i Finlands Bank debiterades med de beställda beloppen och krediterades med de inlämnade beloppen. Penningtransporterna sköttes huvudsakligen av Posten Finland och värde-transportföretagen SPAC (nuvarande Falck) och Securitas. På grund av Postens centrala roll motsvarade regionerna för Finlands Banks driftställen i kontantförsörjningstransporterna postområdena.

Efter upplösningen av samarbetet mellan Leonia och Posten Finland hade Leonias banktjänster upphört i postkontoren under 2000 och Posten kunde därför inte längre 2001 delta som avtalspart i kontantförsörjningen. Samtidigt upphörde också Postens kontantförsörjningstransporter och Finlands Banks regionindelning för transporterna ändrades så att den överensstämde med värde-transportföretagens transportrutter.

Vid början av 2001 lade Automatiäs ägarbanker Merita Bank, Andelsbankscentralen-ABC andelslag och Sampo Bank över förvalt-

ningen och utvecklingen av sin kontantförsörjning på Automatia Pankkiautomaatit. Finlands Bank beviljade Automatia rätt till checkkonto utan kredit och ingick ett penningförsörjningsavtal med bolaget. Automatia köper transporter för pengar beställda eller inlämnade av ägarbankernas kontor och kunder samt uppräkningscentralstjänster av sina underleverantörer, främst Falck och Securitas. I hela landet har Falck och Securitas totalt 21 uppräkningscentraler.

Under senare hälften av september 2001 anslöt sig också de övriga parterna i penningförsörjningsavtalet, dvs. Lokalandelsbanksförbundet, Sparbanksförbundet, Svenska Handelsbanken och Ålandsbanken, till det av Automatia förvaltade systemet för att få tillgång till primära kontantförsörjningstjänster. Samtidigt kunde det datasystem som hade byggts för kontantförsörjningen av finska mark den 1 oktober 2001 ersättas med ett nytt system mellan Finlands Bank och Automatia för beställning och leverans av eurosedlar och euromynt (ETT). För bankkontorens primära kontantförsörjning används ett datasystem mellan Automatia och bankerna.

I det nya penningförsörjningssystemet blev Automatia således Finlands Banks enda kund, som med hjälp av sina underleverantörer sköter kontantförsörjningen för bankerna och deras kunder.

Beloppet utelöpande sedlar och mynt minskade

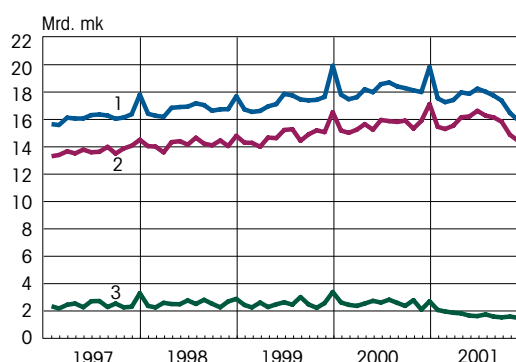
Trots att ersättande betalningsmedel blivit allt vanligare har beloppet

utelöpande sedlar och mynt ökat kontinuerligt de senaste decennierna fränsett krisåren under första hälften av 1990-talet, då mängden kontanter förblev oförändrad. I början av 2001 bröts trenden och beloppet utelöpande sedlar och mynt började minska (figur 40). Hushållens köpkraft uppvisade emellertid fortfarande en klar ökning trots den svagare ekonomiska

utvecklingen och inkomstförväntningarna var fortsatt optimistiska. Det minskade beloppet utelöpande sedlar och mynt förklaras framför allt av att kontanter överfördes till bankkonton eller användes vid inköp före kontantutbytet.

Det genomsnittliga beloppet utelöpande kontanter 2001 uppgick till drygt 17,3 miljarder mark, mot knappt 18,3 miljarder mark året

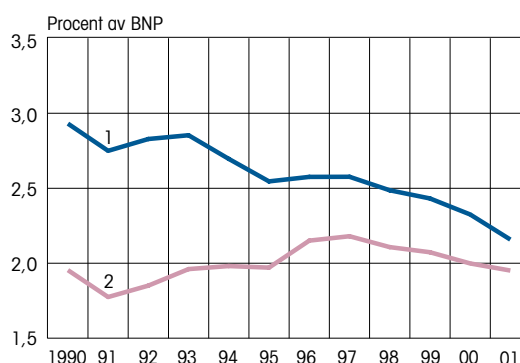
Figur 40.
Innehav av sedlar och mynt

1. Utelöpande sedlar och mynt
2. Allmänhetens innehav av sedlar och mynt
3. Bankernas innehav av sedlar och mynt

Källa: Finlands Bank.

Figur 41.
Utelöpande sedlar och mynt¹

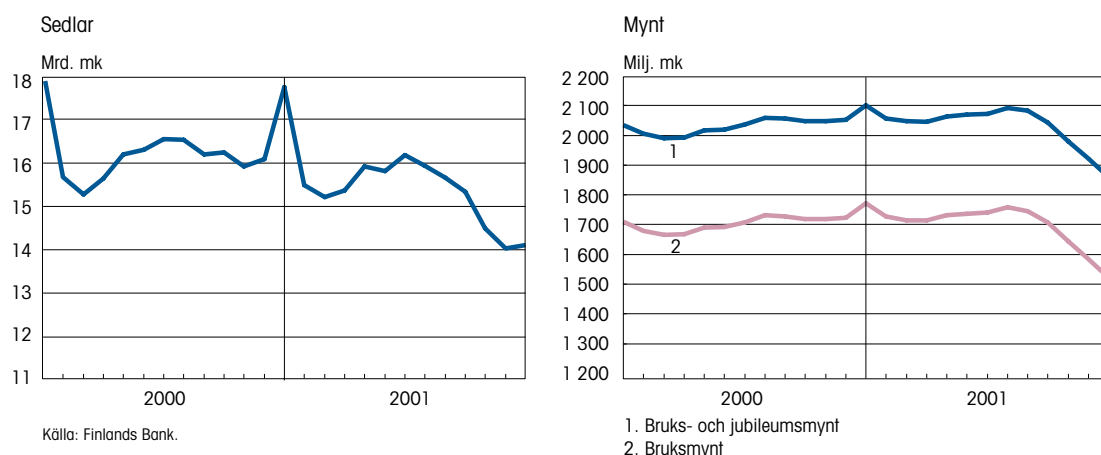

1. Utelöpande sedlar och mynt
2. Allmänhetens innehav av sedlar och mynt

¹ Årsmiddeltal av värdena vid månads slut.

Källa: Finlands Bank.

Figur 42.
Värdet av utelöpande sedlar och mynt

innan. I förhållande till bruttonationalprodukten var volymen utelöpande sedlar och mynt i genomsnitt 2,2 %, dvs. en tiondedels procentenhet mindre än föregående år (figur 41). Av alla EU-länder hade Finland den minsta volymen utelöpande kontanter i förhållande till bruttonationalprodukten, vilket anses bero på de avancerade betalningssystemen i Finland, det ringa bruket av sedelstocken som sparform och det låga beloppet finländska sedlar utomlands.

Vid slutet av 2001 uppgick beloppet utelöpande sedlar och mynt till 15 976 miljoner mark², vilket var 19,4 % mindre än året

² Enligt ställningen den 28 december 2001, som var den sista dagen på året då banksystemen var öppna. Finlands Bank tog emot inlämningar för 1 770 miljoner mark (sedlar för 1 759 och mynt för 11 miljoner mark) också därefter, under årets allra sista dagar, men de inlämningarna registrerades på checkkontona först den 2 januari 2002. Därför var beloppet utelöpande sedlar och mynt på årets sista dag i verkligheten så här mycket mindre än det registrerade värdet och beloppet inlämnade kontanter i motsvarande mån större.

innan. De utelöpande sedlarna utgjorde 14 117 miljoner mark, vilket var 20,4 % mindre än ett år tidigare. Beloppet utelöpande mynt³ vid årets slut var 1 859 miljoner mark eller 11,5 % mindre än året innan (figur 42). Vid årets slut var antalet utelöpande sedlar 131 miljoner, dvs. 8,1 % mindre än 2000 och antalet mynt 3 173 miljoner eller 10,8 % mindre än året förut.

Vid årets utgång uppgick allmänhetens innehav av kontanter (inkl. Automatia Pankkiautomaatit) till 15 064 miljoner mark, vilket var 12,0 % mindre än vid slutet av föregående år (figur 40). Bankernas innehav var 912 miljoner mark eller hela 66,3 % mindre än året innan. Bankernas innehav, som hade varit nästan oförändrat sedan

³ Finlands Banks redovisningspraxis harmoniserades den 1 januari 1999 med Eurosystemets redovisningsprinciper. Beloppet utelöpande mynt särredovisas därför inte längre i Finlands Banks balansräkning, utan det nettas mot statens metallmyntsansvar och skillnaden inräknas i övriga fordringar.

1996, vände således klart nedåt 2001 efter att kontantförsörjningstjänsterna överförts till Automatia. Automatias innehav av kontanter som tidigare hade bestått av endast bankautomatsedlar och de senaste åren uppgått till 700–800 miljoner mark närapå fördubblades före slutet av 2001. Bankernas andel av beloppet utelöpande sedlar och mynt utgjorde i genomsnitt under året bara 9,6 %, vilket var ca 4,5 procentenheter mindre än 2000. Relativt sett hade bankernas sedel- och myntkassar senast varit så här små före systemet med kontantmedelskrediter, som var i kraft 1980–1993.

Sedelströmmarna minskade

Beloppet sedlar beställda från Finlands Bank minskade 2001 med 6,0 % och uppgick till 70,5 miljarder mark. Antalet beställda sedlar var 689 miljoner (figur 43) mot 743 miljoner året innan. Beloppet

inlämnade sedlar minskade med 1,4 % och uppgick till 74,1 miljarder mark. Antalet inlämnade sedlar var 700 miljoner jämfört med 742 miljoner året förut.

Finlands Bank löste 2001 in sedlar som hade upphört att gälla vid början av 1994 för ca 3 miljoner mark. Vid årets slut fanns sådana sedlar dock fortfarande i omlopp till ett belopp av 227 miljoner mark. Inlösnings tiden såväl för dem som för de marksedlar som upphörde att gälla den 1 mars 2002 löper ut den 29 februari 2012⁴.

De utelöpande sedlarna cirkulerade i genomsnitt 6,5 gånger via Finlands Bank 2001 mot 6,8 gånger året innan. Omloppshastigheten var hög jämfört med hastigheten i de övriga EU-länderna. Där har sedlarnas omloppshastighet de senaste åren i genomsnitt varierat mellan knappt 1 och knappt 4. De enskilda sedelvalörerna hade

mycket olika omloppshastighet. 100-markssedeln hade den högsta omloppshastigheten på 8,7. För de övriga sedlarna var motsvarande tal: 1000 mk 1,3, 500 mk 3,1, 50 mk 4,0 och 20 mk 3,2.

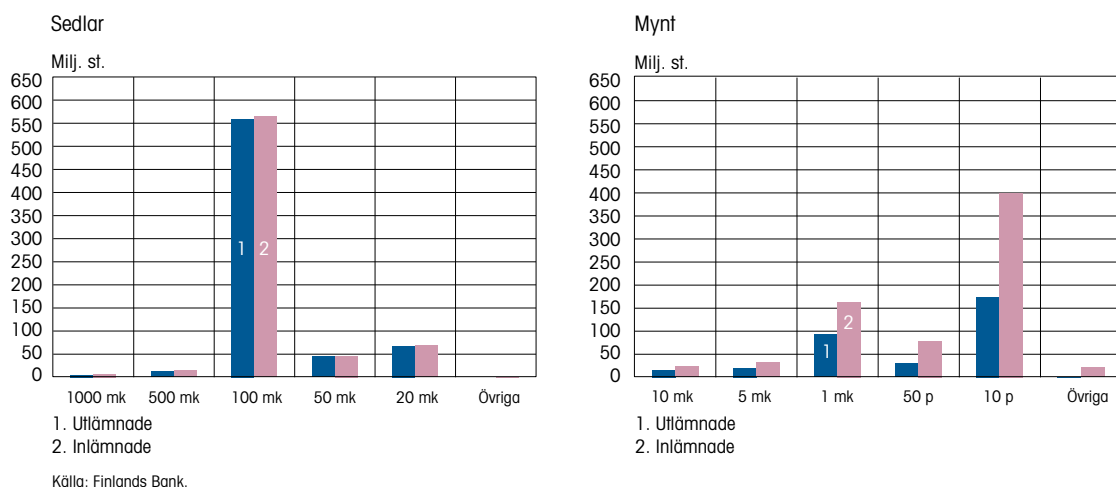
Finlands Bank har de senaste åren för sedelhanteringen tagit ut en hanteringsavgift som fastställts till självkostnadspris enligt lagen om grunderna för avgifter till staten, men endast till den del sedelstockens årliga cirkulation via Finlands Bank har överskridit tröskelvärdet 4. Tröskelvärdet har motsvarat den omloppshastighet som anses nödvändig och samtidigt tillräcklig för att tillgodose kraven på sedelstockens kvalitet och äkthet i enlighet med Finlands Banks skyldighet som myndighet. Hanteringsavgiften har setts över halvårsvis på basis av sedelcirkulationen under föregående halvårsperiod. Per definition förblev hanteringsavgiften oförändrad fram till slutet av oktober 2001, dvs. 70 penni för ett parti på 100 stycken 100-markssedlar, men togs ut även för 50-

markssedlar. Från början av november tog Finlands Bank inte längre ut någon hanteringsavgift för inlämnade sedlar för att påskynda inlämningen av marksedlar redan före inväxlingsperiodens början.

På grund av de minskade sedelströmmarna och hanteringsavgiftens förkortade giltighetstid sjönk intäkten av sedelhanteringsavgiften och uppgick till 7,3 miljoner mark mot 7,9 miljoner mark året innan. Av de banker som inte deltog i det av Automatia förvaltade systemet men som använde penningförsörjningens beställnings- och inlämningssystem tog Finlands Bank dessutom ut 1,0 miljoner mark i drifts- och underhållskostnader för systemet fram till den 1 oktober 2001. För Automatias penningbeställningar och -inlämningar debiterades ingen avgift, eftersom de inte längre skedde kontorsvis. För användningen av systemet debiterades därför 3,9 miljoner mark mindre än föregående år.

⁴ Sedlar och mynt som upphört att gälla och deras inlösnings tider har specificerats på Finlands Banks webbplats (<http://www.bof.fi>).

Figur 43.
Sedel- och myntströmmarna via Finlands Bank 2001

2001 påträffades 313 förfalskade finländska sedlar mot 161 året innan. Även om antalet ökade var det fortfarande huvudsakligen fråga om enskilda fall. Förfalskningarna påträffades ganska jämnt under hela året och i motsats till förhållandet i vissa andra euroländer förekom det i Finland ingen ökning i antalet förfalskningar av nationella sedlar mot slutet av året i samband med kontantutbytet. I syfte att identifiera förfalskningar arrangerade Finlands Bank på våren fem seminarier tillsammans med centralkriminalpolisen. För professionella sedelhanterare producerade banken dessutom material om sedlarnas äkthetsdetaljer.

Vid början av 1999 blev centralbankerna i euroområdet skyldiga att växla giltiga sedlar från de övriga euroländerna till nationella sedlar och mynt enligt den fasta omräkningskursen. Inväxlingsskyldigheten utsträcktes till den 31 mars 2002. Finlands Banks kontor växlade 2001 in sedlar från de övriga euroländerna för ett sammanlagt värde av 86 miljoner mark, vilket var omkring tre gånger så mycket som föregående år. Särskilt mot slutet av året ökade sedelinväxlingen betydligt på grund av det förestående kontantutbytet. Av sedlarna utgjorde D-markssedlar över 70 %, irländska pundsedlar och italienska lirasedlar knappt 7 % och övriga valutor en obetydlig del. Centralbankerna i de övriga euroländerna växlade in finländska sedlar för 1 153 miljoner mark, dvs. ca 10 % mindre än 2000. Av detta belopp stod den tyska centralbanken för 96 %. Över hälften av de inväxlade sedlarna

var 100-markssedlar och nästan en tredjedel 1 000-markssedlar.

Myntbeställningarna minskade, inlämningarna ökade betydligt

Finlands Bank gav 2001 ut bruksmynt för 389 miljoner mark och tog emot bruksmynt för 636 miljoner mark (figur 43). Beloppet utgivna mynt minskade med 23,9 %, medan beloppet inlämnade mynt ökade med 41,5 % från året innan. Den stora skillnaden i myntströmmarnas utveckling berodde till stor del på uppmaningen till allmänheten i informationskampanjerna inför övergången till euro att använda upp sparade markmynt eller lämna in dem till bankerna i god tid före kontantutbytet. Dessutom bidrog Finlands Bank till utvecklingen genom att den 1 oktober 2001 slopa hanteringsavgiften för inlämnade mynt. Med tanke på förstöringen av markmynten försökte banken å andra sidan av logistiska skäl minska sitt innehav av myntrullar genom att den 1 november 2001 slopa hanteringsavgiften för beställda mynt.

Under 2001 uppgick mynthanteringsavgifterna till totalt 2,3 miljoner mark, vilket av ovan nämnda orsaker var 1,8 miljoner mark mindre än året innan.

Jubileumsmynt från tre ämnesområden gavs ut 2001. Med anledning av VM i skidåkning i Lahtis präglades ett tvåmetallmynt i valören 25 mark med ett mittparti av aluminiumbrons och en ring av kopparnickel. Myntet präglades i 100 000 exemplar. Ett

100-marks jubileumsmynt i silver gavs ut på sommaren för att hedra 125-årsminnet av Aino Acktés födelse och operan och det präglades i 45 400 exemplar. Till minne av den finska marken gavs senare under året ut två jubileumsmynt: ett i guld med valören 1 mark, som präglades i 52 900 exemplar, och ett i kopparnickel också med valören 1 mark, som präglades i 500 000 exemplar.

Av de mynt som hade upphört att gälla vid början av 1994 och 1998 löste Finlands Bank in bruksmynt för 8,7 miljoner mark och jubileumsmynt för 0,3 miljoner mark. Vid slutet av 2001 uppgick beloppet oinlösta indragna bruksmynt och jubileumsmynt till 281,5 miljoner mark respektive 125,5 miljoner mark. Inlösningsperioderna för de indragna mynten upphört efter 10 år från det att mynten upphört att gälla, dvs. den 31 december 2003 och den 31 december 2007.

De gemensamma ramarna för kontantutbytet preciserades

ECB-rådet och Ekofinrådet bestående av EU:s ekonomi- och finansministrar hade fastställt gemensamma ramar för kontantutbytet för hela euroområdet. Besluten hade till stor del fattats redan före 2001 (se årsberättelsen 2000). Under året behövde ECB bara precisera ramarna i vissa avseenden. De viktigaste preciseringarna var följande:

- ECB:s i januari antagna och i Europeiska gemenskapernas officiella tidning publicerade riktlinje om utbytet av sedlar och mynt (*ECB/2001/1*), som

- innehåller rådets dittills viktigaste beslut om kontantutbytet.
- ECB:s i september antagna och i Europeiska gemenskapernas officiella tidning publicerade riktlinje (*ECB/2001/8*) om förhandstilldelning av eurosedlar utanför euroområdet. Enligt riktlinjen var förhands- och vidareutdelning till centralbanker och kreditinstitut även utanför euroområdet på vissa villkor tillåten från den 1 december 2001.
 - ECB:s i november antagna och i Europeiska gemenskapernas officiella tidning publicerade riktlinje (*ECB/2001/11*) om tillgång till systemet för övervakning av penningförfalskningar. Enligt riktlinjen består systemet av ett centrum för analys av sedelförfalskningar och en databas för penningförfalskningar vilka inrättats av ECB samt av ECBS nationella centrum mot penningförfalskningar. Databasen innehåller alla tekniska och statistiska uppgifter om förfalskningar av eurosedlar och euromynt och både nationella centralbanker och övriga behöriga nationella och internationella myndigheter har tillgång till den.

ECB-rådet förberedde sig för valutaövertaget också genom att i mars 2001 inrätta en särskild samordningskommitté för utbytet av sedlar och mynt, vars mandattid begränsades till slutet av februari 2002. För kommittén utsågs en ordförande och till medlemmar av den valdes några representanter för ECB samt en representant för varje centralbank i Eurosystemet. Dessutom

beslutades att en representant för Europeiska kommissionen skulle kallas till kommitténs möten. Kommittén fick till uppgift att löpande (efter årsskiftet dagligen) följa upp och informera om införandet av eurosedlar och euromynt med tonvikt på riskerna.

Ekofinrådet beslutade för sin del i september 2001 inrätta ett nätverk för information om övergången till euro. Nätverkets mandattid fastställdes till 1.12.2001–28.2.2002. Till deltagare i nätverket utnämndes en liten samordningsgrupp från kommissionen och en representant från varje EU-land och en från ECB. Nätverkets uppgift var att regelbundet (efter årsskiftet dagligen) samla in information om förberedelserna för och genomförandet av kontantutbytet i de enskilda medlemsländerna. Samordningsgruppen skulle lämna lägesrapporter till deltagarna, Ekonomiska och finansiella kommittén och andra ansvariga för kontantutbytet samt vid behov även informera allmänheten.

Förberedelserna för kontantutbytet i Finland slutfördes

Finlands Bank, Bankföreningen i Finland och dess medlemsbanker fattade beslut i de öppna frågorna i den nationella planen för övergång till sedlar och mynt i euro tidigt på hösten 2001, och den slutliga planen *Övergången till euro i Finland 2002* publicerades i oktober.⁵ Utöver omorganiseringen av penningförsörjningssystemet gällde de viktigaste öppna frågorna förhands- och vidareutdelningen av

euror och inlämningen av sedlar och mynt i mark.

Om förhandstilldelningen av euror beslutades i maj 2001 att distributionen skulle inledas med transporter till Automatias underleverantörers uppräkningscentraler och därifrån vidare till bankkontoren den 1 september 2001. Samtidigt beslutades att bankerna före inväxlingsperioden skulle leverera euror till företagskunder av betydelse för ett smidigt kontantutbyte. I augusti 2001 tecknade Finlands Bank förhandstilldelningsavtal med bankerna och Automatia enligt ECB:s riktlinje. Bankerna ingick före slutet av november med sina företagskunder avtal om vidareutdelningen enligt Finlands Banks instruktioner. Även dessa avtal följde ECB:s riktlinje.

Enligt förhandstilldelningsavtalen måste bankerna och Automatia bl.a. försäkra eurorna mot skada, stöld och rån och ställa Finlands Bank säkerheter för dem senast den 28 december 2001. Enligt avtalsvillkoren svarade bankerna också för de euror som vidareutdelats företagen. Bankerna skulle omedelbart ställa Finlands Bank säkerheter för vidareutdelningen och se till att företagen hade försäkringsskydd för eurorna. Vidare fick förhands- och vidareutdelade euror inte i förväg överlämnas till tredje part och Finlands Bank behöll äganderätten till dem fram till inväxlingsperiodens början.

Utgångspunkten var att marksedlar och större mynt i huvudsak på normalt sätt skulle lämnas in av

⁵ Finansministeriet uppdaterade i april sin *Plan för ibruktagandet av euron 2001/2002*, som riktar sig till en större målgrupp.

handeln och andra servicenäringar antingen direkt till Automatiäs underleverantörers uppräkningscentraler eller via bankerna. Inlämningen av mindre mynt under 2001 skulle effektiveras med hjälp av en särskild kampanj i samband med informationskampanjen om övergången till euro och genom särskilda uppsamlingsenheter i bankerna. Dessutom beslutades att uppräkningscentralerna skulle lämna in mynten till Finlands Bank för vidaretransport till fyra upplag där mynten skulle överlämnas till finansministeriet. Sedlarna skulle uppräkningscentralerna lämna in till Finlands Banks närmaste driftställe.

Utöver den omfattande informationskampanjen (se s. 77) och många föredrag om övergången till euro instruerade Finlands Bank i september och oktober 2001 ca 1 100 euroutbildare i olika företag och organisationer som hanterar kontanter om eurosedlarnas och euromyntens äkthetsdetaljer. På kurserna hade deltagarna möjlighet att närmare studera de fysiska sedlarna och mynten. I oktober gav Finlands Bank bankerna och de företag som vidare tilldelats euror tillstånd att använda euror för utbildningsändamål. Under hösten arrangerade banken i samarbete med andra parter inom kontantförsörjningen informationsmöten om säkerheten vid kontantutbytet på över 20 orter i olika delar av Finland. I mötena deltog representanter för polisen, värdetransportföretagen, bankerna och företagen, totalt ca 3 400 personer. I slutet av november bjöd banken igen in representanter för de centrala parterna i kontantutbytet till ett omfat-

tande seminarium om utgivningen av eurosedlar och euromynt och kontantutbytet, där de olika instansernas planer och beredskap gick igenom. Läget konstaterades i alla avseenden vara tillfredsställande.

Tillverkningen och förhandstilldelningen av eurosedlar och euromynt gick planenligt

Finlands Bank hade beställt nästan det totala behovet av eurosedlar i Finland vid början av 2002 från Setec och finansministeriet det totala behovet av euromynt från Myntverket. Banken hade uppskattat behovet av eurosedlar under inväxlingsperioden i Finland till nästan 100 miljoner sedlar och av euromynt till nästan 1 miljard mynt. Dessutom beställdes eurosedlar och euromynt för att läggas upp i lager för logistiska och oväntade behov.⁶ Alla beställda sedlar och mynt blev färdiga i tid så att förhandstilldelningen av euror kunde inledas planenligt i september 2001. Under sommaren distribuerade Finlands Bank till alla sina driftställen den mängd eurosedlar och euromynt som behövdes för att starta förhandstilldelningen.

Förhandstilldelningen av euromynt till bankerna genomfördes huvudsakligen under september–

⁶ Behovet av eurosedlar i euroområdet vid slutet av 2001 för utgivning och uppläggning i logistiska lager hade uppskattats till totalt ca 15 miljarder stycken med ett värde av ca 633 miljarder euro. Utöver dessa beställde ECB för Eurosystemets gemensamma reservlager ca 10 % av startbehovet. I euroområdet präglades totalt ca 51 miljarder mynt med ett värde av ca 16 miljarder euro. I tillverkningen av eurosedlar och euromynt deltog totalt 15 sedeltryckerier och 16 myntverk.

november och av eurosedlar under december 2001. Före slutet av oktober hade bankerna och Automatia förhandsbeställt sedlar motsvarande drygt hälften av det uppskattade utgivningsbehovet men mynt motsvarande bara omkring en tredjedel. Vidare tilldelningen till bankernas företagskunder skedde till största delen i december, och till följd av de stränga avtalsvillkoren var beställningarna relativt få. Finlands Bank framhöll därför särskilt nödvändigheten av en tillräcklig förhandstilldelning av mynt, så att det i början av 2002 skulle finnas tillräckligt med växelpengar i alla delar av landet. Vidare gjorde Finlands Bank en avvikelse från avtalsvillkoren och beviljade bankerna rätt att sälja euromyntförpackningar till bankernas egna företagskunder från och med den 17 december 2001 och företagarförpackningar innehållande euromynt och 5- och 10-eurosedlar från och med den 29 december 2001. Vid slutet av 2001 hade eurosedlar motsvarande ett värde av nästan 60 % och euromynt motsvarande ett värde av drygt 70 % av det uppskattade utgivningsbehovet förhandstilldelats.

Finansministeriet beslutade redan i september 2001 låta sammanställa företagarförpackningar med euromynt för att ge små företag tillgång till växelpengar vid årsskiftet. Förpackningarna innehöll mynt för 168 euro (1 000 mark) och de tillverkades på beställning i ca 26 000 exemplar. Förpackningarna kunde lösas ut på postkontoren från och med den 17 december 2001. För att ge allmänheten möjlighet att lära känna euromyntens beslutade finansminis-

teriet i maj 2001 låta tillverka euromyntförpackningar. Förpackningarna innehöll ett euromynt av varje valör (totalt 3,88 euro). 500 000 förpackningar tillverkades och de såldes i R-kioskerna för 23 mark från den 15 december 2001.

Finlands Bank levererade i förväg en liten försändelse eurosedlar till Eesti Pank, Nordea distribuerade en del eurosedlar till sina driftställen i Sverige, Norge, Danmark och Litauen och Handelsbanken till Sverige och Norge. Totalt utgjorde värdet av distributionen från Finland till mottagare utanför euroområdet endast ca 3 % av det totala beloppet förhandstilldelade eurosedlar i Finland.

Införandet av eurosedlar och euromynt lyckades utmärkt, inlämningen av sedlar och mynt i mark gick planerligt

Då eurosedlar och euromynt den 1 januari 2002 samtidigt infördes i de tolv euroländerna var det även i ett globalt perspektiv historiens mest omfattande projekt för planering, tillverkning och utgivning av kontanter. Projektet krävde många ändringar bland annat i lagstiftningen och den tekniska utrustningen på kontanthanteringsområdet. Förberedelserna för projektet hade pågått i omkring 10 år.

Enligt både ECB och Europeiska kommissionen lyckades införandet av eurorna utmärkt i hela euroområdet. De nya kontanterna fick ett synnerligen entusiastiskt mottagande av allmänheten, och även mediernas nyhetsförmedling om kontantutbytet var i stort sett

positiv. Efter den första veckan i januari genomfördes redan över hälften av euroländernas kontantbetalningar i euro och detaljhandeln lämnade växelpengar huvudsakligen i euro. Nästan alla uttagsautomater var också omställda till euro. Omställningen av olika varu-, parkerings- och andra penningautomater gick däremot långsammare på grund av det stora antalet och de många varianterna.

En månad efter införandet av eurosedlar och euromynt började kontantutbytet inom euroområdet för allmänhetens del redan vara förbi. Av kontantbetalningarna skedde drygt 95 % i euro och ca 90 % av uttagsautomaterna var omställda till euro. Utbudet av eurosedlar och euromynt var rätt dimensionerat, eftersom det ingens uppstod brist på någon enda sedel- eller myntvalör bortsett från några lokala fall. Mot förväntan påträffades endast få euroförfalskningar i euroområdet, och på grund av sin dåliga kvalitet var de lätta att upptäcka. Också de felaktiga sedlar och mynt som påträffades var överraskande få med tanke på den enorma mängd som tillverkats.

I Finland gick införandet av eurosedlar och euromynt synnerligen bra och Finland hörde till de euroländer där kontantutbytet gick snabbast. Redan efter de fyra första dagarna i januari var alla uttagsautomater omställda till euro och efter en vecka gjordes omkring tre fjärdedelar av kontantbetalningarna i euro. Också handeln lämnade växelpengar huvudsakligen i euro. Under den första veckan minskade andelen kortbetalningar i Finland, liksom även i många andra euro-

länder, trots förhandskampanjerna. Det berodde på att allmänheten var intresserad av de nya pengarna och ville bli av med de gamla. Redan följande vecka normaliserades dock situationen.

Vid slutet av januari 2002 hade Finland i praktiken helt och hållet övergått till euro. Av kontantbetalningarna utgjorde eurobetalningarna redan över 95 % och nästan alla varuautomater fungerade med euro. Eurosedlar och euromynt i alla valörer fanns också i tillräckliga mängder. Euroförfalskningar påträffades i Finland först i slutet av januari i fyra enskilda fall. Lika så råkade endast några enstaka felaktiga eurosedlar och euromynt i allmänhetens händer. Även i Finland fick övergången till euro ett entusiastiskt mottagande av allmänheten och i medierna behandlades kontantutbytet sakligt och mestadels i positiva tongångar.

Av logistiska skäl kom inlämningen av nationella sedlar och mynt i gång klart långsammare än utgivningen av euror i samtliga euroländer. Detta gällde särskilt mynten. Finlands Bank uppskattade i förväg att nästan alla marksedlar, nästan hälften av antalet mynt i mark och drygt två tredjedelar av myntbeloppet med tiden lämnas in till Finlands Bank. Inlämningen började redan före årsskiftet. Vid slutet av januari 2002 hade sedlar motsvarande ca 80 % och mynt motsvarande drygt 40 % av respektive uppskattade inlämningar lämnats in.

I Finland upphörde inväxlingsperioden officiellt den 28 februari 2002.

Förvaltningen av valutareserven

Finlands Bank förvaltar två valutareserver, dvs. en del av Europeiska centralbankens valutareserv och sin egen valuta-reserv. Den del av valutareserven som Finlands Bank förvaltar för ECB:s räkning uppgick vid utgången av 2001 till ca 793 miljoner euro och Finlands Banks egen valutareserv till ca 9 380 miljoner euro.

Europeiska centralbankens valutareserv

Finlands Bank har i likhet med de övriga nationella centralbankerna i Eurosystemet överfört en del av sin valutareserv till ECB. Reserverna består av valutafordringar och guld. Till följd av överföringarna har de nationella centralbankerna en räntebärande fordran i euro på ECB.

Eurosystemets eventuella valutainterventioner görs med ECB:s reserv, vilket innebär att trygghets- och likviditetsmålen betonas i placeringen av reserven. Inom ramen för dessa villkor är målet bästa möjliga avkastning.

ECB:s valutareserv förvaltas av de nationella centralbankerna inom de gränser som har överenskommit i ECB. ECB:s reserv har placerats i fordringar i dollar och

yen och i guld. Riktlinjerna för förvaltningen av portföljen motsvarar i hög grad de kriterier som Finlands Bank tillämpar vid placeringen av sin egen reserv. Placeringsvalutornas andelar, den s.k. valutafördelningen, hålls fast. ECB har för reserven fastställt normportföljer enligt valuta, och de nationella centralbankerna försöker uppnå en avkastning som är större än avkastningen på normportföljen. Avkastningen på valutareserven och riskerna i den följs upp fortlöpande.

Placeringen av ECB:s reserv utvecklas hela tiden bl.a. genom att urvalet placeringsinstrument utökas. De nationella centralbankerna – inklusive Finlands Bank – deltar aktivt i utvecklingsarbetet genom medverkan i ECBS kommitté för marknadsoperationer och i dess arbetsgrupp och påverkar därigenom placeringspolicyn för ECB:s reserv.

Europeiska centralbankens valutareserv uppgick vid utgången av 2001 till ca 46,6 miljarder euro (figur 44).

Finlands Banks valutareserv

Reserven hålls för eventuella ytterligare överföringar till ECB och för Internationella valutafondens

(IMF) finansieringsbehov samt som beredskap för undantagsförhållanden. Finlands Banks valuta-reserv är under EMU-förhållanden stabil och behöver inte längre vara lika likvid som före etapp tre (figur 45). Större uppmärksamhet har därför fästs vid att förbättra reservens avkastning.

Viktiga mål vid placeringen av Finlands Banks valuta-reserv är trygghet, likviditet och avkastning. Trygghet innebär att reservens marknadsvärde inte får variera för mycket på grund av olika risker. Dessutom skall en del av reserven vara tillräckligt likvid; den skall vid behov kunna realiseras tillräckligt snabbt och till låga kostnader. Inom ramen för dessa villkor är målet bästa möjliga avkastning.

De risker som framför allt är förknippade med valuta-reserven är valuta-, ränte-, kredit- och likviditetsrisker. Den förväntade avkastningen kan förbättras genom höjd risknivå. Med placeringspolicyn eftersträvas en sådan kombination av risker och avkastningsförväntningar som bäst motsvarar bankens långsiktiga mål. I placeringspolicyn är en effektiv spridning av placeringarna av central betydelse.

Den viktigaste risken i valuta-reserven är valutarisken som beror på värdefluktuationer i reservvalutorna gentemot euron respektive varandra. Valutarisken minimeras genom att reserven sprids på olika valutor. På detta sätt hindras att värdefluktuationer i enskilda valutor väsentligt påverkar reservens värde. Reservvalutor är US-dollar, det brittiska pundet, den japanska yenen, den danska kronan och den svenska kronan. Valutafördelningen omprövas med ett par tre

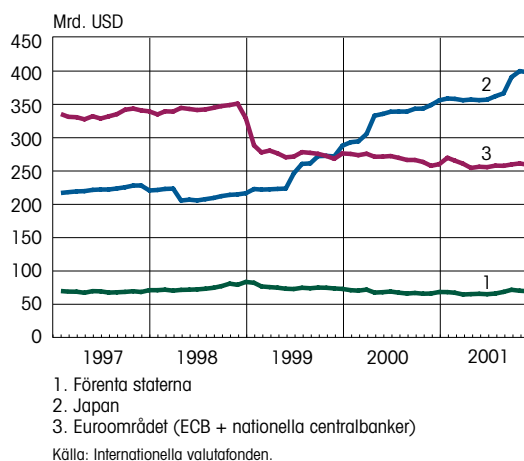
års mellanrum. Mellan omprövningarna hålls fördelningen fast. Finlands Bank söker således inte i placeringshänseende utnyttja fluktuationer mellan olika valutor.

Den näst viktigaste risken är ränterisken. Ränterisken mäts och hanteras med durationen. Durationen beskriver förändringen i placeringarnas värde när marknadsräntorna förändras. Durationen fastställs med value-at-risk-modellen

(VAR-modellen). Modellen analyserar den sannolika fördelningen av reservens värde vid variationer i valutor, räntor och ränteskillnader. Särskilt uppmärksammas sannolikheten för stora förluster.

Ränterisken minimeras genom att placeringarna sprids på skuldförbindelser med olika löptid på räntemarknaderna i Förenta staterna, Storbritannien, Japan, Danmark och Sverige. Dessutom fastställs

Figur 44.
Valuta-reserven i vissa viktiga ekonomier

Figur 45.
Finlands Banks valuta-reserv

marknadsvisa limiter för placeringarnas genomsnittliga duration.

Med kreditrisk avses värdefluktuationer i ränteplaceringsarna på grund av förändringar i emittenternas eller depositionstagarnas kreditvärdighet. Förändringar i kreditvärdigheten medför oftast förändrad rating.

En del av valutareserven har placerats i värdepapper emitterade av sammanslutningar, bl.a. företag, med god kreditvärdighet. Dessa placeringsobjekt avkastar på lång sikt bättre än motsvarande statspapper eftersom de innehåller kreditrisker och deras likviditet är sämre än statens skuldförbindelser. Kreditrisken i denna s.k. kreditportfölj analyseras också med VAR-modellen.

Kreditrisken minimeras genom en effektiv spridning av portföljen. Spridning uppnås genom att det fastställs maximilimiter och minimering för emittenterna och motpartsbankerna och maximilimiter

för VAR-värdena för kreditrisken i kreditportföljen.

Likviditetsrisken har minimerats så att största delen av reserven har placerats i statspapper och i kortfristiga instrument för vilka sådana värdepapper utgör säkerhet. Statspapper är de mest likvida placeringsobjekten.

Den placeringsportfölj som för Finlands Bank bedöms vara optimal på lång sikt uttrycks som en neutral valutafördelning och valutativa jämförelseportföljer eller normportföljer. Normportföljerna är fiktiva portföljer med en given målduration. I normportföljerna ingår statens skuldförbindelser, skuldebrev med kreditrisk och korta penningmarknadsplaceringar. Normportföljerna har sammanställts i Finlands Bank och de representerar per definition en neutral placeringsstrategi. Valutafördelningen och normportföljernas struktur bestämmer i hög grad avkastningen på valutareserven.

Genom en aktiv placeringsverksamhet eftersträvas en avkastning på reserven som är större än avkastningen på normportföljen.

I likhet med övriga centralbanker har Finlands Bank också guld i sin valutareserv. Finlands Banks guldreserv uppgår till 50 000 kg. Av guldreserven är omkring hälften placerad. Största delen av placeringarna är kortfristiga gulddepositioner, och i en del av placeringarna utnyttjas långfristiga ränteswappar.

För hanteringen av riskerna i valutareserven och övervakningen av limiterna svarar en från portföljförvaltningen avskild riskhanteringsenhet som också sammanställer normportföljerna. Enheten följer fortlöpande upp avkastningen på de faktiska portföljerna och normportföljerna. Enheten rapporterar riskhanteringen till en direktionsmedlem som inte har ansvaret för placeringsverksamheten.

Internationell verksamhet

Finlands Bank som en del av Europeiska centralbankssystemet

ECB-rådet, som är Eurosystemets högsta beslutande organ och består av ECB:s direktionsledamöter och cheferna för de nationella centralbankerna i euroområdet, sammanträdde under 2001 i regel varannan vecka, sammanlagt 28 gånger. Det allmänna rådet, som består av ECB:s ordförande och vice ordförande samt cheferna för de nationella centralbankerna i samtliga EU-länder, sammanträdde fyra gånger.

ECB-rådet fattar beslut om penningpolitiken för euroområdet och behandlar också andra frågor inom sitt behörighetsområde som gäller Eurosystemets verksamhet. ECB-rådets sammanträden föregås av ett omfattande förberedelsearbete där Finlands Banks expertis tar fram de mötesunderlag och förslag till ställningstaganden som chefsdirektören behöver för mötena. Före ECB-rådets möten diskuteras förslagen och underlagen i Finlands Banks direktion.

Inom olika kommittéer deltar euroområdets nationella centralbanker tillsammans med ECB i beredningen av de ärenden som skall föredras i ECB-rådet. Kommittéerna har en rådgivande roll

och kommittéförlagen är inte bindande för ECB:s direktion när den i sin tur gör egna framställningar till ECB-rådet. Kommittéernas synpunkter redovisas dock för ECB-rådet även då de avviker från direktionens beslutsförslag.

Inom Europeiska centralbankssystemet ECBS arbetar 13 kommittéer. Från mars 2001 till februari 2002 har det också funnits en temporär kommitté för samordning av utbytet av sedlar och mynt som ECB-rådet tillsatte för att säkerställa en smidig övergång till euro. Kommitténs primära uppgift var att övervaka kontantutbytet och ha beredskap för eventuella problem.

Kommittéerna sammanträdde i regel en gång per månad, vissa kommittéer färre gånger. I likhet med de andra nationella centralbankerna har Finlands Bank en eller två företrädare i varje kommitté. Kommittéerna har också tillsatt arbetsgrupper med uppgift att närmare utreda vissa specialfrågor. Sammanlagt cirka 70 representanter för Finlands Bank från olika nivåer av organisationen deltog under året i arbetet i de olika kommittéerna och arbetsgrupperna. I handläggningen av ECBS-ärenden inom banken deltog dock indirekt på ett eller annat sätt hundratal anställda. Antalet blir ännu större om även verkställigheten av

Deltagare från Finlands Bank i ECB-rådet (Governing Council) och allmänna rådet (General Council)

Matti Vanhala
Matti Louekoski, suppleant
Kjell Peter Söderlund, bisittare

Finlands Banks representanter i ECBS kommittéer

Kommittén för internationella förbindelser

Sinikka Salo
Kjell Peter Söderlund

Budgetkommittén

Antti Vuorinen

Redovisningskommittén

Esa Ojanen
Tuula Colliander

Rättskommittén

Mariitta Nieminen
Eija Brusila

Kommittén för betalnings- och avvecklingssystem

Harry Leinonen
Marianne Palva

Kommittén för marknadsoperationer

Markus Fogelholm (f.o.m. 30.4.2001)
Pentti Pikkarainen (fr.o.m. 1.5.2001)
Anneli Isopuro

Banktillsynskommittén

Heikki Koskenkylä

Kommittén för samordning av utbytet av sedlar och mynt

Urpo Levo

Penningpolitiska kommittén

Pentti Pikkarainen (f.o.m. 30.4.2001)
Antti Suvanto (fr.o.m. 1.5.2001)
Tuomas Saarenheimo

Sedelkommittén

Urpo Levo
Paavo Perftu

Kommittén för internrevision

Taina Kivelä
Erkki Kurikka

IT-kommittén

Armi Westin
Raimo Parviainen

Statistikkommittén

Martti Lehtonen
Laura Vajanne

Kommittén för extern information

Antti Juusela
Antero Arimo

ECB-rådets beslut i Finland inräknas.

Kommittéarbetet är en viktig del av ECBS-samarbetet, vilket mycket påtagligt avspeglades i arbetet vid Finlands Bank under 2001. Bankens sakkunniga – kommittémedlemmarna och andra som medverkar i beredningsarbetet på hemmaplan – går igenom underlag och håller interna förberedelsemöten där de finslipar ställningstaganden åt bankens representanter för möten eller skriftliga förfaranden. Kommittémötena rapporteras systematiskt i Finlands Bank.

Ärenden som gäller Eurosystemets externa relationer handläggs av kommittén för internationella förbindelser där varje nationell centralbank har två representanter. Den ena är i regel någon av medlemmarna i direktionen för respek-

tive nationella centralbank, oftast vice centralbankschefen. Från Finlands Banks direktion deltar bankdirektör Sinikka Salo. Också ECB representeras i denna kommitté av en direktionsledamot. Under 2001 behandlade kommittén bland annat sådana frågor rörande Eurosystemet som togs upp på möten med internationella organisationer, främst Internationella valutafonden och EU:s Ekonomiska och finansiella kommitté, och som eventuellt krävde en samsyn från Eurosystemet. Vid behov fattas besluten om dessa ställningstaganden i sista hand av ECB-rådet.

Då frågor rörande hela EU behandlades i kommittén för internationella förbindelser deltog också representanter från centralbankerna i de EU-länder som står utanför euroområdet. Samma prin-

cip följdes även av de andra kommittéerna.

Några av de viktigaste frågor som även 2001 togs upp i kommittén för internationella förbindelser var den globala ekonomiska utvecklingen, utvecklingen av internationella finanssystem, EU:s utvidgning och finansiell stabilitet. En samsyn eftersträvades inom Eurosystemet bland annat i olika frågor som stod på dagordningen i Internationella valutafonden. Förutom de ekonomiska kriserna diskuterades ingående bland annat den privata sektorns medverkan i finansieringen av kriserna och tillväxtekonomiernas byte av växelkurssystem.

Centrala frågor kring EU:s utvidgning var kandidatländernas ekonomiska konvergens med EU-länderna och centralbankssamarbe-

tet mellan kandidatländerna och euroländerna. Som en fortsättning på Helsingfors- och Wienseminarierna höll ECB tillsammans med Bundesbank i december ett motsvarande högnivåseminarium i Berlin för centralbanksrepresentanter från kandidatländerna och Eurosystemet. I fokus stod olika frågor som gällde kandidatländernas finansmarknader. Kommittén för internationella förbindelser hade en central roll i planeringen av seminariet, där Eurosystemet också företrädde av kommittémedlemmarna.

Kommittén följde också aktivt utvecklingen av den internationella användningen av euro och utarbetade tillsammans med penningpolitiska kommittén en rapport om detta.

Övrig EU-verksamhet

I Ekonomiska och finansiella kommittén, som sorterar under EU:s ministerråd i dess sammansättning med ekonomi- och finansministrar (Ekofinrådet), ingår två ledamöter från respektive medlemsland, ECB och kommissionen. Den ena representanten för respektive medlemsland kommer från landets ekonomiska eller finansministerium, den andra från den nationella centralbanken. Finlands Bank företräds av bankdirektör Sinikka Salo med rådgivare Paavo Peisa som suppleant.

Den ekonomiska utvecklingen i EU-länderna har sedan starten av EMU:s tredje etapp följts ingående genom s.k. multilateral övervakning. Ett centralt instrument för övervakningen är den årliga rapporten om de allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken. För

Ekofinrådet utarbetade Ekonomiska och finansiella kommittén i sedvanlig ordning ett utkast till riktlinjer för 2001 på grundval av en rekommendation från kommissionen. Enligt gemensamt antagna politikrekommendationer skall medlemsländerna säkerställa den ekonomisk-politiska inriktningen mot tillväxt och stabilitet. Budgetarna för 2002 skall läggas upp så att de beaktar behovet att uppnå eller upprätthålla offentliga finanser i överskott eller nära balans och behovet att undvika finanspolitiska åtgärder som förstärker konjunkturvåxlingarna. Vid behov skall de offentliga finanserna konsolideras ytterligare så att deras hållbarhet på lång sikt säkerställs. I väsentliga stycken handlar politikrekommendationerna om ekonomiska strukturreformer och framför allt effektivare arbetsmarknader.

Vid uppföljningen av rekommendationerna i riktlinjerna för 2000 konstaterades att finanspolitiken i Irland i strid med rekommendationerna hade bidragit till att ytterligare överhettas ekonomin. Efter beredningen i Ekonomiska och finansiella kommittén gav Ekofinrådet i februari Irland rekommendationen att landet genom budgetpolitiska åtgärder skulle korrigera sin ekonomiska politik som var oförenlig med de allmänna riktlinjerna. Det var första gången som rådet gav en medlemsstat en sådan rekommendation. Motsättningen mellan rekommendationerna i riktlinjerna och den finanspolitik som fördes i Irland minskade senare under året i takt med de förändrade konjunkturerna.

Ekonomiska och finansiella kommittén utarbetade nya regler

Finlands Banks representanter i EU-kommittéerna

Ekonomiska och finansiella kommittén

Sinikka Salo
Paavo Peisa, suppleant

Kommittén för ekonomisk politik

Anni Suvanto (f.o.m. 30.6.2001)
Tapio Peura (fr.o.m. 1.7.2001)

Rådgivande bankkommittén

Heikki Koskenkylä

för utformning och bedömning av stabilitets- och konvergensprogrammen. Kommittén beredde också kommissionens och Ekofinrådets gemensamma rapport om budgetpolitiska tillväxtfrämjande åtgärder. Rapporten behandlades på Europeiska rådets möte i Stockholm.

Ekonomiska och finansiella kommittén stödde helhjärtat rekommendationerna från den kommitté som tillsatts av kommissionen för att utreda behovet av en effektivare reglering av värdepappersmarknaden. Kommittéordföranden Alexandre Lamfalussy gav vid Ekonomiska och finansiella kommitténs möten flera lägesrapporter. Också kommissionens handlingsplan för finansiella tjänster följdes fortsättningsvis upp mycket noga. Ekonomiska och finansiella kommitténs arbetsgrupp för finansiell stabilitet och krishantering lämnade i april sitt betänkande om uppföljningen av sina tidigare rekommendationer och krishantering.

Kommittén förberedde också övergången till eurosedlar och euromynt. Enligt Ekofinrådets beslut i september inleddes i december 2001 arbetet i nätverket för information om övergången till euro med en deltagare från varje med-

lemsland. Finland representerades av rådgivare Juhani Hirvonen från Finlands Bank.

Den arbetsgrupp som tillsatts att utreda statistikkraven för EMU:s tredje etapp och uppföljningen av rekommendationerna slutförde sitt arbete och upplöstes i oktober. Ansvaret för uppföljningen överfördes på Europeiska kommissionen.

I förberedelserna för EU:s utvidgning deltog Ekonomiska och finansiella kommittén bland annat genom att i Stockholm och Bryssel ordna högnivåmöten för tjänstemän från kandidatländerna och genom att förbereda gemensamma möten för medlems- och kandidatländernas finansministrar. Vid dessa möten behandlades bland annat kandidatländernas fleråriga ekonomisk-politiska förberedelseprogram för EU-medlemskap, som lades fram för första gången 2001. Programmen motsvarar till stora delar medlemsländernas stabilitets- och konvergensprogram.

Kommittén fortsatte sina ansträngningar att nå en samsyn i internationella ekonomisk-politiska frågor. Dessa frågor bereddes i huvudsak i den nya arbetsgruppen, vars främsta uppgift är att förbereda gemensamma ställningstaganden till frågor som skall tas upp i Internationella valutafonden. Sådana gemensamma ställningstaganden framfördes bland annat i anföranden som EU:s ordförande höll vid vår- och höstmötena i IMF:s internationella valuta- och finanskommitté och vid olika G7- och G20-möten. Framsteg gjordes särskilt i frågor som gällde den privata sektorns medverkan i finansieringen av ekonomiska kriser.

EU-kommittén för ekonomisk politik deltog i fråga om strukturpolitiken i utformningen av de allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken och i den övriga samordningen av EU-ländernas ekonomiska politik. Kommittén genomförde en strukturpolitisk granskning av produkt- och kapitalmarknadsreformerna utgående från landrapporterna. För att förbättra analysen av samverkan mellan strukturella reformer och makroekonomisk politik utredde kommittén bland annat mätningen av strukturella budgetunderskott.

Kommittén fäste särskild vikt vid de många utmaningarna till följd av befolkningens åldrande. Den bedömde de långsiktiga effekterna av åldrandet bland annat på pensionerna, hälsovårdsutgifterna, utgifterna för äldreomsorgen och de offentliga finanserna överlag. Kommittén bedömde också behovet av reformer av pensionssystemen och diskuterade ett eventuellt pensionspolitiskt samarbete inom EU.

På hemmaplan medverkade Finlands Bank i kommittén för EU-ärenden, som samordnar samarbetet mellan ministerierna. Banken deltog också i beredningsarbetet i de sektioner av kommittén som behandlade samordningen av den ekonomiska politiken, internationella finansfrågor, skatter, finansiella tjänster och kapitalrörelser, försäkringstjänster och EU:s utvidgning.

Internationella valutafonden

De internationella kapitalmarknaderna har under de senaste åren ofta stått i fokus när enskilda län-

der har hamnat i en valuta- och/eller finanskris. Det internationella samfundet har försökt finna metoder för att förhindra att kriserna fördjupas och sprids till andra länder. De kompletterande finansieringsprogrammen för Argentina och Turkiet under ledning av Internationella valutafonden (IMF) är exempel på sådan verksamhet. Förutom på krishantering har valutafonden också inriktat sina resurser alltmer på krisförebyggande. Detta har varit målet bland annat för de åtgärder som vidtagits för att förbättra uppföljningen av medlemsländernas ekonomiska utveckling och finansmarknader.

Under 2001 förbättrade Internationella valutafonden avsevärt sin övervakning av finansmarknaderna. I programmet för utvärdering av den finansiella sektorn (Financial Sector Assessment Program), som genomförs i samråd med Världsbanken, togs steget från försöksstadiet vidare till ett bestående system. Valutafonden har för avsikt att utvärdera det finansiella systemets strukturer, läge och känslighet för chocker i 24 medlemsländer per år. Tyngdpunkten kommer under de närmaste åren att ligga på länder med så sårbara finansmarknader att de kan ha allvarliga konsekvenser för det internationella penning- och valutasystemets stabilitet.

IMF har också ökat sitt kunnande om kapitalmarknaderna och de signaler de ger om kommande kriser. För ändamålet har inrättats en särskild avdelning för de internationella kapitalmarknaderna. Den har bland annat till uppgift att analysera marknadsintroduktioner och biträda medlemsländerna i

deras upplåning på de internationella kapitalmarknaderna.

I samråd med Världsbanken utarbetade valutafonden 2001 ett metoddokument för utredning av penningtvätt. Dokumentet skall hjälpa myndigheter med ansvar för den finansiella regleringen att utreda och avvärja missbruk av finansmarknaderna. IMF utreder också möjligheterna att i sitt eget arbete tillämpa de rekommendationer som utfärdats av det internationella samarbetsorganet Financial Action Task Force och reciprokt hjälpa organisationen att vidareutveckla sina rekommendationer och uppföljningen av dem.

Finansiering från Internationella valutafonden förutsätter i allmänhet att medlemslandet förbinder sig att genomföra vissa ekonomisk-politiska åtgärder. Det finns dock tecken på att länderna har börjat göra avkall på sina anpassningsmål. Valutafonden har reagerat på detta genom att mildra alltför hårda villkor i anpassningsprogrammen. Uppfyllda villkor måste på ett direkt och avgörande sätt bidra till landets ekonomiska återhämtning. Valutafonden skall i första hand ställa sådana anpassningsmål som stabiliserar ekonomin på kort och medellång sikt. Då villkoren gäller ekonomiska strukturreformer skall villkoren och villkorsuppföljningen överenskommas i samråd med Världsbanken.

Hur stort ansvar den privata sektorn skall ha i förebyggandet och hanteringen av finansiella kriser hör till de stora öppna frågorna i den internationella finansarkitekturen. För definition av den privata och den offentliga sektorns finansiärroll har Internationella

valutafonden tagit fram ett särskilt jämförelsesystem för klassifikation av de olika ländernas kriser. Kriserna klassificeras dels efter landets betalningsförmåga, dels efter landets möjligheter till upplåning på de privata finansmarknaderna. Systemet har vidareutvecklats bland annat genom analyser för bedömning av tillgången till och utbudet på finansiering på medellång sikt.

För att öka den privata sektorns ansvar har IMF:s direktion även diskuterat metoder som i olika fall har använts för omstrukturering av den offentliga sektorns värdepapperslån samt jämförbarheten mellan lån från den privata sektorn och från Parisklubben vid skuldkonsolidering. I praktiken har den privata sektorn inte tagit ett ökat ansvar i önskad omfattning. Detta framkom tydligt till exempel i samband med anpassningsprogrammen för Turkiet och Argentina. I dessa fall har finansieringspaketen svällt ut, men den privata sektorns, framför allt utländska finansinstituts, andel har fortfarande varit relativt obetydlig.

I valutafondens och Världsbankens fattigdomsprogram, det s.k. HIPC-initiativet (Heavily Indebted Poor Countries), upptogs två nya länder och tre länder som hade fullföljt programmet fick skuldlättnader. Vid slutet av 2001 omfattades 28 länder av skuldlättnadssystemet och skuldlättnader hade beviljats fyra länder (Bolivia, Moçambique, Tanzania och Uganda).

Valutafonden deltog under 2001 i förberedelserna av en internationell konferens om utvecklingsfinansiering i Mexiko 2002 (International Conference on Development Finance).

I november höll IMF sina årliga artikel IV-konsultationer med Finland och utvärderade landets ekonomi och den ekonomiska politik som förts. Särskild vikt fästes denna gång vid informationstekniken och dess betydelse för den finska ekonomin. Den ekonomiska utvecklingen i Finland bedömdes som god. Framgångarna beror till stor del just på exporten av informationstekniska produkter. De ekonomiska fundamenten och de offentliga finanserna är sunda. Inkomstpolitiken får gärna vara återhållsam även i fortsättningen. Enligt valutafonden har Finland synnerligen goda möjligheter att utan större motgångar klara sig ur den pågående recessionen.

Enligt utvärderingen bör Finland dock fästa allt större vikt vid de strukturella problemen i ekonomin. Den fortsatt höga arbetslösheten kunde enligt fonden fås ned genom lägre inkomstskatt och flexiblare arbetsmarknader. Också pensionsreformer behövs för att minska förtida pensioneringar. Tillväxtutsikterna för den finska ekonomin på längre sikt beror enligt IMF även väsentligt på hur högteknologin utnyttjas utanför den egentliga informations- och kommunikationstekniska sektorn.

Också resultaten från utvärderingen av den finansiella sektorn berördes när konsultationerna diskuterades i direktionen. Resultaten visade att den finansiella sektorns stabilitet och motståndskraft mot störningar är goda. Enligt IMF är Finland något av ett föregångsland med sina finansiella reformer och innovationer. IMF framförde därför en önskan att Finland på motsvarande sätt skulle arbeta för en reg-

lering och tillsyn som går ett steg längre än den internationella standarden.

Artikel IV-rapporten över Finland och utvärderingen av den finansiella sektorn publicerades på valutafondens webbplats i november.

IMF:s verkställande direktör Horst Köhler besökte Finland i oktober. Under sitt besök träffade han representanter för regeringen, centralbanksledning och tjänstemän som deltar i den ekonomiska politiken.

Terrorattacken mot Förenta staterna avspeglades i Internationella valutafondens rutiner så att fondens och Världsbankens gemensamma årsmöte som var tänkt att hållas i oktober ställdes in.

Den internationella valuta- och finanskommittén som planerar valutafondens verksamhet sammanträdde två gånger, på våren i Washington DC och i november i Ottawa i Kanada. Huvudteman vid mötet i november var det världsekonomiska läget, särskilt förhållandena efter terrorattacken mot Förenta staterna, följdverkningarna för fattiga länder, utredningen av kopplingarna mellan terrorism och penningtvätt, stabiliseringen av det globala monetära systemet och förberedelserna av FN:s utvecklingsfinansieringskonferens. Den nordisk-baltiska valkretsen företrädde i kommittén av finansminister Sauli Niinistö.

I valutafondens styrelse företrädde Finland av Finlands Banks direktionsordförande Matti Vanhala. Hans suppleant var direktions vice ordförande Matti Louekoski.

IMF-frågor diskuteras 2001 vid tre möten i den nordisk-baltiska valuta- och finanskommittén (NBMFC) med representanter från de nordiska och baltiska centralbankerna och finansministerierna. Mötena hölls bland annat för beredning av valkretsens ställningstaganden och politiska riktlinjer inför sammanträdena i den internationella valuta- och finanskommittén. Finland representerades av kommittéordföranden, understatssekreterare Johnny Åkerholm från finansministeriet och Matti Louekoski från Finlands Bank. Också den beredande ställföreträdarkommittén sammanträdde tre gånger.

Representant för den nordisk-baltiska valkretsen i valutafondens direktion var Olli-Pekka Lehmussaari. Hans tvååriga mandat löpte ut vid slutet av 2001. Då upphörde också Finlands Banks ansvar för samordningen av valkretsens ställningstaganden.

Övrig internationell verksamhet

Internationella regleringsbanken (BIS) är gemensam bank och arbetsorganisation för ägarcentralbankerna. Centralbankscheferna

sammanträdde sju gånger under året för att diskutera penningpolitiska och ekonomisk-politiska frågor och frågor som gällde det internationella finanssystemet. Också läget på finansmarknaderna och andra aktuella centralbanksärenden togs upp på mötena.

Inom Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) deltog Finlands Banks representanter i flera kommittéer. Kommittén för ekonomisk politik behandlar allmänna makroekonomiska och strukturpolitiska frågor. Enskilda medlemsländer och deras ekonomiska politik följs och analyseras av kommittén för ekonomi- och utvecklingsöversikter. Finlands Bank var företräd i båda kommittéerna. OECD:s representanter avlade i september ett stadgeenligt konsultationsbesök i Finland. Konsultationsmötet hölls i november och landrapporten publicerades i december.

Finlands Bank hade också en företrädare i OECD:s finansmarknadskommitté, som följer utvecklingen på finansmarknaderna. En representant från Finlands Bank medverkade också i kommittén för kapitalrörelser, som framför allt har till uppgift att övervaka efterlevnaden av OECD:s kapital- och tjänsteliberiseringskoder i medlemsländerna.

Ekonomisk analys och forskning

Finlands Bank har som mål att nå den internationella toppen inom de prioriterade områdena för bankens ekonomiska forskning. Dessa är utveckling av penningpolitiska modeller, forskning om framtida finansiella tjänster och forskning kring transitionsekonomier, främst Ryssland och Baltikum. Forskningen är i huvudsak koncentrerad till bankens forskningsavdelning och forskningsinstitutet för transitionsekonomier.

Inom programmet för utveckling av penningpolitiska modeller fortsatte arbetet med att bygga den nya generationens makroekonomiska simuleringsmodeller som beaktar förväntningsfaktorer och andra viktiga aspekter av penningpolitikens effekter. För penningpolitiska analyser byggdes en modell över den finska ekonomin där tonvikten låg på beräkningen av olika förväntningsfaktorer och den tekniska utvecklingen samt effekterna av beskattningen och utbudet av sociala tjänster. Inom programmet undersöktes också användningen av finansiell information vid mätning och prognostisering av makroekonomiska förväntningar. Vidare deltog banken i Eurosystemets nätverk för undersökning av den penningpolitiska transmissionsmekanismen (Monetary Policy Transmission Network). Finlands

Banks uppgift inom nätverket var att mäta penningpolitikens effekter på bankutlåningen och företagsinvesteringarna i Finland.

Inom programmet för den finansiella tjänstesektorns framtidsperspektiv undersöktes effekterna av den nya tekniken och den ökade konkurrensen på bankernas verksamhet och värdepappersmarknaden. Inom olika projekt studerades 2001 bland annat effekterna av elektronifieringen på centralbanksrollen och genomslagskraften i centralbankernas räntepolitik. Vidare undersöktes de strukturella konsekvenserna av de nya internationella kapitaltäckningsreglerna för bankerna, framför allt hur banker med olika risktagningsstrategier berörs av de kommande reglerna. Undersökningen av marknadsglobaliseringen inriktades bland annat på trycket på koncentration av börsverksamheten, börsernas effektivitetsfaktorer och konkurrens- och effektivitetseffekterna av börsallianserna. Under 2001 inleddes ett projekt om konsekvenserna av den tekniska utvecklingen för bankernas produktivitet och kostnader i olika länder.

Forskningsresultaten rapporteras främst i form av diskussionsunderlag, som ges ut både i pappersversion och i elektronisk form på bankens webbplats. Forskarnas

artiklar publiceras också i internationella vetenskapliga publikationer. Utredningarna om ny bankreglering och -tillsyn rapporterades i en samlingspublikation (Mayes, Halme och Liuksila: *Improving Banking Supervision*. Palgrave). Nyhetsbrevet *Tutkimustiedote*, som är riktat till allmänheten i Finland och ges ut enbart på finska, utkom med två nummer.

Forskningsinstitutet för transitionsekonomier är den enda forskningsenhet inom Europeiska centralbankssystemet som inriktar sig på Ryssland och Baltikum. Vid sidan av forskningen följer och analyserar institutet ingående den ekonomiska utvecklingen i målländerna, tillhandahåller informationstjänster i anslutning till detta och samarbetar med andra myndigheter inom området. Institutet bedriver i huvudsak politikinriktad makroekonomisk forskning främst fokuserad på monetära och finanspolitiska frågor. Institutet har en egen *Discussion Papers*-serie, men forskningsrapporterna publiceras också i mån av möjlighet i utomstående tidskrifter och andra vetenskapliga publikationsserier. Föredrag och debattartiklar ges ut i den elektroniska publikationen *BOFIT Online* på institutets webbplats. Forskningsinstitutet medverkade också 2001 i Världsbankens publikation *Transition Newsletter*, som är en viktig informationskanal för institutet.

Institutets serie för ekonomiska översikter omfattar veckoöversikterna *Idäntalouksien viikko* och *Russian and Baltic Economies – The Week in Review*, månadsöversikten *Russian Economy – The Month in Review* och kvartalsöver-

sikten *Baltic Economies – The Quarter in Review*. Institutets informationstjänst, som är unik i sitt slag åtminstone i Norden, utvecklades vidare framför allt inom områdena elektronisk informationssökning och informationshantering.

Bankens forskningsenheter bedriver ett omfattande internationellt samarbete såväl inom Europeiska centralbankssystemet som med övriga omvärlden. De viktigaste samarbetsformerna är seminarier, forskningsbesök och samarbetsprojekt. I mars 2001 arrangerade forskningsavdelningen i samarbete med CEPR (Centre for Economic Policy Research, London) en workshop i Helsingfors under temat "Moral Hazard Issues in Banking". I september stod Finlands Bank värd för konferensen "Old Age, New Economy and Central Banking" organiserad av CEPR och European Summer Institute. Också forskningsinstitutet för transitionsekonomier ordnade två internationella seminarier: i april hölls en *BOFIT Workshop on Transition Economies* och i september ett *Rysslandsseminarium* inom Europeiska centralbankssystemet. Båda forskningsenheterna gästades av flera utländska projektforskare.

Vid Tilburguniversitetets ekonomiska fakultet publicerades i januari 2001 en jämförande studie av forskningsverksamheten i de europeiska centralbankerna. Jämförelsen gällde de internationella vetenskapliga publikationernas kvalitet och antal under de senaste tio åren. Bland de 13 jämförda centralbankerna placerade sig Finlands Bank rätt högt, dvs. på fjärde plats i fråga om produktionskvali-

tet och -kvantitet. När forskningsproduktionen mättes i förhållande till antalet anställda vid forskningsavdelningen och ekonomiska avdelningen var Finlands Bank effektivast av de undersökta centralbankerna. Resultatet överensstämmer i stort med den externa utvärdering av bankens forskningsverksamhet som gjordes 1999. Bägge undersökningarna visar att forskning är en av bankens starka verksamheter i Eurosystemet.

Finlands Bank utför makroekonomiska analyser till stöd för chefsdirektören i hans arbete i ECB-rådet och för bankens representanter i deras arbete i olika ECBS-kommittéer och -arbetsgrupper, EU-kommittéer och andra internationella organ. Med stöd av denna analys bildar banken sig en uppfattning om den ekonomiska utvecklingen i Finland och utmaningarna för den nationella ekonomiska politiken.

En viktig del av den makroekonomiska analysen är medverkan i utformningen av den makroekonomiska framtidsbedömningen för euroområdet två gånger per år. Denna bedömning är gemensam för Eurosystemet, och för utformningen av den svarar den penningpolitiska kommittén med representanter för ECB och de nationella centralbankerna. Finlands Bank svarar för den del som gäller Finland och deltar i utformningen av den samlade bedömningen för euroområdet. Sedan december 2000 har ECB i sin månadsrapport offentliggjort det centrala innehållet i sin makroekonomiska framtidsbedömning. Finlands Bank har redan några år halvårsvis gett ut sina prognoser för Finland i tid-

skrifterna Euro & talous och Bank of Finland Bulletin. På grund av de snabba förändringarna i den ekonomiska omvärlden publicerade banken i september 2001 dessutom en uppdaterad extra prognos.

Den finansiella stabilitetsanalysen inriktas på en allmän över-

vakning av bank- och betalningssystemen och värdepappersmarknaden. I denna övervakning samarbetar banken med Finansinspektionen, andra centralbanker och internationella organisationer. Den finansiella stabiliteten rapporteras i en halvårsöversikt och huvudpunk-

terna publiceras i tidskrifterna Euro & talous och Bank of Finland Bulletin.

Statistik

Vid bankens statistikavdelning fortsatte arbetet med de utvecklingsprojekt inom finans- och betalningsbalansstatistiken som beslutats inom Europeiska centralbankssystemet (ECBS) planenligt under 2001. Projekten omfattar planläggning av ny statistik och komplettering, effektivisering och kvalitetsförbättring av den statistik som redan produceras. Utökad insamling och mer detaljerad redovisning av statistiken för ECBS har inneburit merarbete för Finlands Bank. I ECBS decentraliserade statistiksystem svarar de nationella centralbankerna för överföringen av den nationella statistiken till ECB.

Statistiksamarbetet inom ECBS

ECBS statistikkommitté och arbetsgrupper bevakar statistikproduktionen för euroområdet och deltar i statistikutvecklingen enligt sitt årliga arbetsprogram. Utvecklingsbehoven är stora på grund av ökade behov av statistisk information och strävan att förbättra kvaliteten på den befintliga statistiken.

Inom området monetär och finansiell statistik fortsatte beredningen av två betydande projekt: utökad balansstatistik för monetära

finansinstitut och en helt ny samordnad räntestatistik för euroområdet. För båda typerna av statistik gjordes en kostnads- och intäktsanalys enligt ECB-rådets krav. När besluten om statistik innehållet hade fattats koncentrerades arbetet på att ta fram de ECB-förordningar som behövdes. Balans- och räntestatistik i ny utformning produceras från och med 2003.

Inom ECBS lades stora resurser på att förbättra penningmängdsstatistiken. Detta berodde på den justering av det breda penningmängdsmåttet M3 för euroområdet som gjordes 2001 för att korrigera snedvridningen på grund av penningmarknadsfondsandelar och penningmarknadsinstrument som innehas av hemmahörande utanför euroområdet.

Utvecklingen inom betalningsbalansstatistiken gällde främst en mer detaljerad geografisk fördelning av utländska motparter och en harmoniserad insamling av statistik över den utländska värdepappershandeln. Under året diskuterades också värderingen av direktinvesteringsstockarna och andra begreppsmässiga problem. För värdepappersstatistiken rekommenderas en mer detaljerad datainsamling med hjälp av värdepappersregister. De praktiska lösningarna för insamlingen ligger dock enligt närhets-

principen även i fortsättningen på medlemsländernas ansvar.

Övrigt internationellt och inhemskt statistiksamarbete

På det internationella planet hade banken också samarbete med Europeiska gemenskapernas statistikkontor (Eurostat), Internationella valutafonden (IMF) och Internationella regleringsbanken (BIS). Också med de nordiska länderna fortsatte samarbetet inom alla statistikområden.

I den rådgivande kommittén för valuta-, finans- och betalningsbalansstatistik har Eurostat tagit en aktiv roll vid utvecklingen av system för betalningsbalansstatistik. Hösten 2001 lade Eurostat fram sitt förslag till EU-förordning om betalningsbalansstatistik och relaterad statistik. Förordningen gäller framför allt statistik över utrikeshandeln med tjänster, direkta investeringar och transaktioner mellan korsägda företag. Finlands Bank svarar för statistiken över direkta investeringar och delvis också för framställningen av statistik över korsägda företag, men annars är det främst Statistikcentralen som i Finland berörs av förordningen. Ett skäl till att förordningen togs fram var just statistikbyråernas ökade roll inom dessa statistikområden. Beredningsarbetet fortsätter under 2002. Finlands Bank och Statistikcentralen utarbetade i samråd kommentarerna till förordningsutkastet för Finlands del.

Kommitténs olika arbetsgrupper, där också Finlands Bank deltar, arbetade aktivt för att alltfler EU-länder skall övergå till en en-

kätbaserad insamling av betalningsbalansstatistik, då de nuvarande systemen som baseras på betalningsflöden uppluckras genom införandet av euron. I Finland har omställningen skett tidigare än i de flesta andra länder. I likhet med Storbritannien, Irland och Sverige har Finland delat med sig av sina erfarenheter i enkätarbetsgruppen. En annan arbetsgrupp har haft till uppgift att rätta till inkonsekvenserna i betalningsbalansstatistiken inom Europa. Arbetet syftar till att minska skevheterna (s.k. bias) i betalningsbalansstatistiken för euroområdet och EU. Med europeiska storföretag inleds ett försöksprogram som syftar till att harmonisera betalningsbalansrapporteringen från de internationella företagen i Europa.

Inom IMF:s verksamhetsområde fortsatte utbyggnaden av det enhetliga systemet för utgivning av central ekonomisk statistik (SDDS). IMF arbetade aktivt också med kvalitetsbestämning av statistik, och resultaten håller på att anammas även i Europa. Även 2001 bedrevs ett livligt statistiksamarbete med de nordiska länderna, med tonvikt på de praktiska problemen i statistikarbetet. Vidare diskuterades hur en rationell arbetsfördelning mellan centralbanken och statistikmyndigheten kunde se ut.

Samarbetet mellan Finlands Bank och Statistikcentralen fördjupades ytterligare. Målet för samarbetet är att uppfylla de internationella skyldigheter Finland har i fråga om finans- och betalningsbalansstatistik och viss annan ekonomisk statistik. Samtidigt eftersträvas en kostnadseffektiv statistikproduktion som belastar uppgifts-

lämnarna i minsta möjliga grad och där överlappande arbete i sammanställningen och publiceringen av statistiken undviks.

Ledningen vid de båda myndigheterna gick tillsammans regelbundet igenom aktuella samarbetsfrågor. Som ett led i framställningen av monetär och finansiell statistik för ECBS förde banken samarbetsförhandlingar med Statistikcentralen om nationella statistikbehov och rimliga kostnader för rapportörerna. Inom betalningsbalansstatistiken deltar banken i utvecklingskostnaderna för enkäten om utrikeshandeln med tjänster och bidrar med sin expertis. Enkäten har visat sig vara en användbar och effektiv metod för anskaffning av information. Den tekniska överföringen av basstatistik från Statistikcentralen till Finlands Bank har effektiviserats, framför allt för de nya kvartalsvisa finansräkenskaper som redovisas till ECB. I sin slutliga utformning kommer systemet att användas också för annan statistik.

Sammanställning och publicering av statistik

Finans- och betalningsbalansstatistik framställdes månatligen och kvartalsvis enligt överenskomna tids- och kvalitetskrav. Med uppgiftslämnarna bedrevs även 2001 ett nära samarbete och särskild vikt lades vid informationen om kommande statistikreformer. Sektorn för monetära finansinstitut (MFI) utökades från och med 2001 med övriga kreditinstitut och de har inrapporterat sin balansstatistik till Finlands Bank från årets början.

Denna regelbundna inrapportering från den utökade MFI-sektorn kom i gång utan problem. I slutet av året inleddes förberedelserna för direkt datainsamling från penningmarknadsfonderna.

De kvartalsvisa nationella finansräkenskaper har testats flera gånger och den egentliga statistikföringen inleddes med sista kvartalet 2001. Betydande resurser har gått åt till att planlägga finansräkenskaper, lösa begreppsmässiga problem, insamla och kvalitetsgranska källmaterial, planera och genomföra datatekniska lösningar och överföra statistikuppgifterna till ECB. Tidsserierna för dessa räkenskaper fördubblades från året innan. Finansräkenskapsdata för euroområdet och en artikel om detta publicerades för första gången i ECB:s månadsrapport för maj 2001.

Planeringen av värdepappersstatistiken fortsatte med en kartläggning av befintliga databaser över finska värdepapper och deras datainnehåll. Under arbetets gång konstaterades att uppgifter enligt ECB:s statistikkrav kunde erhållas direkt från Finlands Värdepapperscentral (APK). Finlands Bank måste ändå upprätta en egen databas

för värdepapper; den tekniska planeringen av databasen inleddes i slutet av 2001.

Statistikföringen över övriga finansinstitut kom i gång våren 2001, då banken började förse ECB med kvartalsstatistik över bland annat placeringsfonder. Finlands Bank samlar inte in balansstatistik direkt från övriga finansinstitut utan använder statistik från andra informationskällor.

De nya enkäterna om betalningsbalansstatistiken visade sig vara lyckade även i fråga om täckningen. Till följd av förändrade marknads- och företagsstrukturer måste de dock ständigt uppdateras för att kvaliteten på statistiken skall kunna upprätthållas.

Under 2001 genomfördes den strukturundersökning om betalningsfristen vid import som görs vart femte år. Resultaten användes till att justera beloppen för denna form av utländsk finansiering. Undersökningen lyckades väl med en god svarsprocent och inga större brister i statistiken kunde konstateras.

Under 2001 genomfördes också Finlands andel av IMF:s enkätundersökning om den geografiska fördelningen av värdepappersinne-

hav och BIS valuta- och derivatmarknadsenkät som utförs vart tredje år. Bägge enkätundersökningarna omfattar hela världen. Ett meddelande gavs ut om enkätresultaten.

Den statistik som ECB tar fram över euroområdet publiceras som separata pressmeddelanden på engelska och i sin helhet i statistikbilagan till ECB:s månadsrapport, där den ökade statistiken avspeglar utvecklingen inom statistikprogrammet. Månadsrapporten ges även ut på finska och andra gemenskapsspråk. Statistiken över euroområdet läggs också ut på ECB:s webbplats. De nationella centralbankerna publicerar statistik över sina respektive länder. Finlands Bank ger ut statistiköversikten Finansmarknaden och separata statistikmeddelanden. De läggs också ut på bankens webbplats. Statistik i olika former skickas dessutom till Eurostat, IMF, BIS och OECD och olika instanser i Finland för vidare distribution. Upplysningar om statistiken ges av bankens statistiktjänst.

Information och publikationer

Inför övergången från mark till euro var det viktigt att informera finländarna om hur och när sedlar och mynt i euro sätts i omlopp, hur betalningen med kontanter påverkas, hur man känner igen de nya pengarna och hur äkthetskontrollen går till.

Finlands Bank deltog tillsammans med Europeiska centralbanken och euroområdet nationella centralbanker i informationskampanjen Euro 2002 och svarade för dess lansering i Finland. I kampanjen ingick ett partnerskapsprogram för företag och sammanslutningar som hanterar kontanter, en webbplats (www.euro.ecb.int), press- och PR-aktiviteter och i slutet av året en informationskampanj till den breda allmänheten. Som ett led i kampanjen ordnades i september en Euro 2002-konferens i Helsingfors under medverkan av bl.a. ECB-ordföranden Willem F. Duisenberg, EU-kommissionären Pedro Solbes, finansminister Sauli Niinistö och Finlands Banks chefdirektör Matti Vanhala.

Finlands Bank genomförde på hösten och kring årsskiftet också en egen eurokampanj riktad till den breda allmänheten som komplement till informationskampanjen Euro 2002. Efter att eurosedlarnas äkthetsdetaljer hade offentliggjorts skickade Finlands Bank

i september till alla hushåll ut en euroguide om de praktiska frågorna kring inväxlingen av mark till euro med beskrivningar av de nya pengarnas äkthetsdetaljer. Till informationskampanjen hörde också tidnings-, radio- och tv-reklam. Kostnaderna för kampanjen uppgick 2001 till cirka 1,4 miljoner euro. För att undvika överlappningar samordnade Finlands Bank sin kampanj både innehålls- och tidsmässigt med de andra inhemska informationsprojekten och Euro 2002.

Medborgarnas intresse för euron ökade klart mot slutet av året och frågor om den nya valutan besvarades per telefon och e-post. Den grupp anställda som specialiserat sig på EMU-frågor hade under hösten talrika framträdanden för olika medborgargrupper. En stor mängd kampanjmaterial skickades bl.a. till olika läroanstalter. Med hjälp av interninformationen säkerställdes att bankens anställda fick tillräcklig information om EMU och euron. Finlands Bank celebrerade övergången till eurosedlar och euromynt genom att hålla alla sina kontor öppna under drygt en timme på nyårsnatten. Medborgarna kunde växla till sig eurosedlar och euromynt färdigt förpackade i paket värda 100 och 500 mark i bankens kassor. På

Tabell 2.
Finlands Banks publikationer,
upplagor 2001*

Årsberättelsen	
– på finska	3 000
– på svenska	700
– på engelska	2 000
Euro & talous	7 500
Bank of Finland Bulletin	5 600
Publikationer i serie A	–
Publikationer i serie E	2 300–2 500
Diskussionsunderlag	
– på finska	650
– på engelska	1 500
Finansmarknaden, statistisk översikt	
– markversion	400
– euroversion	850
Finländska masskuldebrevslån	400
Forskningsinstitutet för transitionsekonomier	
– BOFIT Discussion Papers	1 300
– The Week in Review	
– på finska	1 000
– på engelska	1 500
– Russian Economy – The Month in Review	1 300
– Baltic Economies – The Quarter in Review	900

*Upplagorna dimensioneras enligt efterfrågan (fortlöpande prenumerationer och beställningar av lösnummer).

nyårsdagen var bankens kontor öppna i tre timmar.

Andra viktiga uppgifter för Finlands Banks information var också 2001 att begripliggöra den gemensamma penningpolitiken och sprida information om penningpolitikens verkningar på den finländska ekonomin. Chefdirektör Matti Vanhala höll liksom året innan pressträffar för de finländska massmedierna genom en videoför-

bindelse efter ECB-rådets sammanträden, direkt efter ECB-ordföranden Duisenbergs presskonferens. Denna praxis upphörde vid årsskiftet.

I kvartalstidskriften Euro & talous publicerades bl.a. bankens makroekonomiska prognos och i samband med utgivningen av tidskriften höll chefsdirektören en presskonferens där massmedierna hade möjlighet att ställa frågor och göra intervjuer.

Under året framträdde bankens högsta ledning aktivt i offentligheten bl.a. genom att hålla anföranden och låta sig intervjuas i massmedierna.

Finlands Bank ansvarade också 2001 för översättningen av ECB:s viktigaste publikationer. Årsrapporten och de tolv månadsrapporterna översattes liksom tidigare till finska. Banken svarade också för produktionen och utgivningen av månadsrapporterna. En bok om ECB:s penningpolitik översattes till både finska och svenska och publicerades i början av 2002. Också ECB:s pressmeddelanden översattes till båda språken. Kampanjen Euro 2002 medförde ett stort antal översättnings- och språkgranskningssupdrag av engångskaraktär.

Finlands Banks tidskrifter Euro & talous och Bank of Finland Bulletin utkom fyra gånger. Årsberättelsen gavs ut på finska, svenska och engelska. Bankfullmäktiges årliga berättelse utkom som vanligt och dessutom offentliggjorde bankfullmäktige för första gången en s.k. lägesrapport i februari 2001. Den statistiska översikten ”Finansmarknaden” gavs ut varje månad i såväl mark- som euroversion. I betalningsbalansserien publicerades de sedvanliga statistikmeddelandena. I publikationsserie E utkom två doktorsavhandlingar. Banken publicerade också diskussionsunderlag, dvs. undersökningar och utredningar som gjorts vid olika avdelningar i banken. Forskningsinstitutet för transitionsekonomier fortsatte med sin mångsidiga publikationsverksamhet.¹

Utöver de regelbundna publikationerna producerades olika broschyrer och instruktioner för internt och externt bruk.

¹ En förteckning över bankens publikationer 2001 ingår som bilaga. De publikationer som utgivits av Finlands Bank, forskningsinstitutet för transitionsekonomier och Europeiska centralbanken finns också på bankens webbplats (www.bof.fi).

Organisation och personal

Organisation

Finlands Banks direktion bestod av tre medlemmar fram till utgången av 2001. I slutet av november 2001 utnämnde republikens president vicehäradshövdingen, ekonomie magister Pentti Hakkarainen till medlem av direktionen från och med den 1 februari 2002. I bankens organisationsstruktur gjordes inga ändringar.

Strategisk planering och verksamhetsplanering

Våren 2001 utfördes en omfattande omvärldsanalys av bankens tre viktigaste verksamhetsområden: penningpolitiken, finansmarknaden och betalningssystemen. Alternativa scenarier för omvärldsutvecklingen togs fram och analyserades och olika handlingsalternativ diskuterades. Med analysen integrerades visionerna och antaganden om bankens egen verksamhet. Resultaten behandlades i april på ett strategiseminarium för ledningen. Trots att riktlinjerna för bankens verksamhet under de närmaste åren justerades endast något, ansågs omvärldsanalysen på lång sikt utgöra ett bra underlag för att bevaka och förutse förändringar i omvärlden.

Verksamhetsplaneringen för 2002 fokuserades hösten 2001 på att konkretisera innehållet i bankens strategi och omsätta strategin i handling. Prioriterade områden är prognosverksamheten, främjandet av stabila, säkra och effektiva finans- och betalningssystem, den operativa övergången till euro och informationsverksamheten. Forskningen koncentreras fortsättningsvis på penningpolitiska modeller och den finansiella tjänstesektorns framtid. Det omfattande arbetet med att utveckla bankens IT-system för bankverksamheten kör i gång. Vid planeringen av personalstyrkan på lång sikt kommer köpta tjänster att beaktas också i fortsättningen. Uppföljningen av strategin effektivteras. Verksamhetsplaneringsprocessen förenklades och utvecklades samtidigt mot större flexibilitet, bättre möjligheter till delaktighet och ökad reaktionskänslighet.

Verksamhetskostnader och budget

Utgifterna för förberedelserna för valutaautbytet och införandet av eurosedlar och euromynt utgjorde en betydande del av bankens verksamhetskostnader (tabell 3 och figur 46). Förutom i det nationella

Tabell 3.
Finlands Banks verksamhetskostnader och budget, miljoner euro

1. Verksamhetskostnader och budget	Budget 2002	Utfall 2001	Utfall 2000	Utfall 1999
Kostnader				
Löner och arvoden	31,5	29,5	28,8	28,4
Sociala kostnader	3,9	3,8	3,8	4,1
Pensioner	14,5	13,6	12,0	11,6
Utbildning	1,7	1,4	1,3	1,2
Resor	1,9	1,8	1,5	1,4
ADB-tjänster	6,0	4,0	3,8	4,1
Övriga köpta tjänster	8,7	6,4	3,9	3,5
Fastighetskostnader	7,3	5,6	5,2	5,2
Övriga kostnader	5,1	4,2	4,3	4,4
Summa	80,5	70,1	64,5	63,8
Avskrivningar				
ADB-utrustning	1,1	2,1	2,8	1,9
Sedel- och mynthanteringsmaskiner	0,9	0,5	0,1	0,0
Byggnader	9,6	8,7	8,7	8,6
Övriga anläggningstillgångar	1,5	1,2	1,0	1,3
Summa	13,2	12,5	12,5	11,9
SUMMA	93,7	82,6	77,0	75,6
Anskaffning av sedlar	3,6	25,7	11,5	1,1
Summa verksamhetskostnader	97,3	108,3	88,5	76,8
Intäkter				
Penningförsörjning	-1,1	-1,7	-2,8	-2,6
Tjänster till Finansinspektionen	-1,6	-1,7	-1,6	-1,5
Fastighetsintäkter	-8,0	-6,8	-5,9	-5,6
Övriga intäkter	-1,9	-2,4	-2,4	-2,1
Summa intäkter	-12,6	-12,6	-12,6	-11,7
NETTO	84,7	95,6	75,9	65,1
2. Anskaffningar				
ADB-utrustning och datorprogram	5,1	3,8	2,9	2,2
Sedel- och mynthanteringsmaskiner	0,2	2,3	5,5	0,7
Övriga inventarier och maskiner	2,0	2,6	1,6	2,3
Summa anskaffningar	7,4	8,8	9,9	5,2
3. Fastighetsprojekt				
Huvudkontorsfastigheterna	4,7	10,7	10,1	1,9
Fastigheten i Vanda	4,1	0,8	0,7	1,2
Övriga fastigheter	0,4	0,0	0,3	0,3
Summa fastighetsprojekt	9,3	11,5	11,1	3,4

Källa: Finlands Bank.

förberedelsearbetet deltog bankens anställda också i arbetet inom Europeiska centralbankssystemet för att förbereda övergången till euro inom hela Eurosystemet. Utöver den egna personalens arbetsinsatser omfattade förberedelserna för kontantutbytet även kostnaderna för informationskampanjen om euron och kostnaderna för anskaffningen av eurosedlar, som

var den största utgiftsposten. Inom kontantförsörjningen slutfördes maskin- och utrustningsanskaffningarna. Även logistiktransporterna av sedlar genomfördes under hösten 2001. I bankens IT-miljö slutfördes dessutom eurokonverteringen av ekonomi- och lönesystemen. Kostnaderna för införandet av eurosedlar och euromynt uppgick 2001 till ca 30 miljoner euro.

I enlighet med bankens strategiska riktlinjer har andelen köpta externa tjänster successivt ökat inom stödfunktionerna. Detta har skett flexibelt, huvudsakligen i samband med pensioneringar.

Bland anskaffningarna och kostnaderna för ombyggnad av fastigheter utgjorde totalrenoveringen av fastigheten vid Snellmansgatan 6 den största enskilda

posten. Finansinspektionen flyttade in i de renoverade lokalerna i oktober 2001.

Kostnaderna för införandet av eurosedlar och euromynt syns också i bankens budget för 2002. Dessutom medför systemutvecklingsprojekten för bankverksamheten ökade kostnader för köpta ADB-tjänster och programvara redovisad som anläggningstillgångar.

Personal

Framförhållning i personalplaneringen är numera en integrerad del av verksamheten. Personalplaneringen, som sker på tre års sikt, var inriktad på personalstyrka och personalkvalitet. Målet var att stödja personalomstruktureringen och medverka till att banken utvecklas till en expertorganisation.

Bankens totala personalstyrka minskar successivt i takt med förändringarna i verksamheten och det stora antalet pensioneringar fram till slutet av decenniet. Verksamheten koncentreras på centralbankens huvuduppgifter och behovet av stödtjänster tillgodoses i allt högre grad genom kvalitets- och kostnadseffektiva köpta tjänster.

Vid slutet av 2001 hade banken totalt 722 anställda, av vilka 627,5

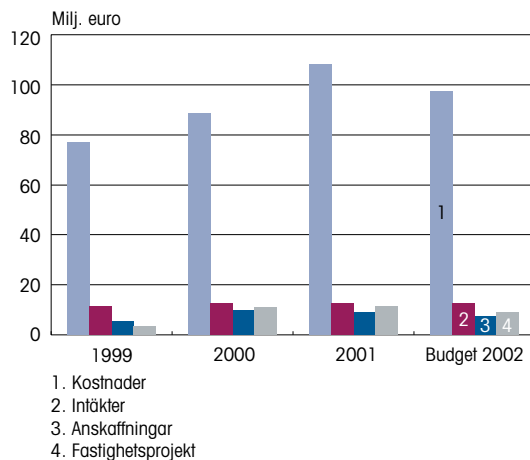
tjänstgjorde på huvudkontoret och 94,5 vid avdelningskontoren (tabell 4). Genom sin tjänstledighetspolicy söker banken uppmuntra i synnerhet sakkunniga till internationell och annan kompetensutveckling. Tjänstlediga var 42 personer. Av dem arbetade 29 vid ECB eller inom någon annan internationell organisation. Räknat i årsverken uppgick antalet tillsvidare- och visstidsanställda 2001 sammanlagt till 709. Vid årets slut stod 764 personer, inklusive tjänstlediga, i tjänsteförhållande till Finlands Bank. Ordinarie anställda utgjorde

89 % och visstidsanställda 11 % av personalen.

I början av året antog direktionen principerna för bankens lönepolitik. Genomsnittligt mål för lönesättningen utgör enligt dessa principer i första hand medianen för den omfattande s.k. HAY-jämförelsen med företag både från den offentliga och den privata sektorn. De individuella lönerna ligger i ett brett intervall kring medianen enligt prestation och marknadsnivå.

På våren ingick banken och Personalföreningen ett treårigt tjänstekollektivavtal, som lade

Figur 46.
Finlands Banks verksamhetskostnader och -intäkter

Tabell 4.
Antal anställda i Finlands Bank 1992-2001 (närvarande personal)

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Huvudkontoret	694	645	641	633	627	633	639,5	642	624	627,5
Avdelningskontoren	150	139	102	115	111	104	101	102,5	100,5	94,5
Summa	844	784	743	748	738	737	740,5	744,5	724,5	722

Källa: Finlands Bank.

grunden till lönepolitiken. Utöver en generell lönehöjning och en justeringsmån innehåller tjänstekollektivavtalet också ändrade regler för beräkning av semesterpenningen, delvis höjda jourersättningar och smärre ändringar i avtalstexten. Under förhandlingarna tillsattes arbetsgrupper för att göra jämförelser med löner för operativa arbetsuppgifter utanför banken och undersöka olika arbetstidsarrangemang. Parterna kom också överens om att 2002 inleda arbetet med att slå ihop bankens två separata lönesystem. För samarbetet mellan banken och personalen infördes klarare system och rutiner.

Personalutveckling och utbildning

En tydligare integration av personalutvecklingen med den strategiska planeringen var en av huvudlinjerna i personalutvecklingen under året. Det årliga personalekonomiska bokslutet omarbetades till ett mera konkret verktyg för den strategiska planeringen och ett styrredskap för personalbeslut och personalutveckling.

Bankens utbildningskostnader uppgick till 1,4 miljoner euro (4,6 % av lönesumman). För ekonomisk utbildning användes 0,3 miljoner euro, för IT-utbildning 0,4 miljoner euro, för interaktions- och kommunikationsutbildning samt språkkurser 0,3 miljoner euro och för ledarskapsutbildning 0,2 miljoner euro.

Under året inleddes ett ledarskapsprogram för avdelnings- och byråcheferna. Utbildningen består av tre block: strategiskt tänkande, att leda människor och, i början av 2002, självledarskap.

Sju av bankens chefer deltog i Europeiska centralbankssystemets interna ledarskapsprogram, som huvudsakligen är inriktade på personalstyrning.

För bättre interaktions- och kommunikationsfärdigheter samt språkkunskaper ordnades 51 kurser med sammanlagt 373 deltagare, vilket motsvarade 1 026 elevdagar. Ett av målen var att stimulera kontakterna inom ECBS, och utbudet på kurser i engelska var därför störst. Bankens anställda deltog också i motsvarande extern utbildning, t.ex. i kurser i internationell förhandlingsteknik arrangerade av den tyska centralbanken.

Övergången till ett nytt operativsystem och nya tillämpningsprogram medförde ökade krav på IT-kompetens. För vanliga datoranvändare ordnades utbildning i kontorssystemen, särskilt de omarbetade dokumentmodellerna, och datakörkortsutbildning.

Ett stort antal anställda gick kurser i de nya administrativa programmen, såsom arkivsystemet och faktureringsystemet.

Den ekonomiska utbildningen vid banken fokuserades 2001 på teman som finansmarknaden, makroekonomi och betalningssystemen. Kurserna i makroekonomi behandlade arbetsmarknaden,

finanspolitiken, penningpolitiska problem och inverkan av elektroniska pengar på centralbanksverksamheten. Sammanlagt arrangerades 16 kurser i olika ämnen, vilket motsvarade 905 elevdagar. Bankens egen expertis anlätades mer än tidigare som föreläsare. En exceptionellt stor del av deltagarna var icke-ekonomer och utbildningen hade därför delvis karaktären av grundkurser.

Utbildningssamarbetet med andra centralbanker i Europa fortsatte och representanter för dem inbjöds till två högklassiga seminarier. Antalet utländska deltagare var 27, de flesta från Estlands centralbank. Vissa av bankens kurser hade också deltagare från andra institutioner i Finland.

I kurser som ordnades av utbildningsenheterna i andra centralbanker och av Internationella valutafonden deltog 11 personer från Finlands Bank.

I likhet med tidigare år ledde en del av bankens forskningsprojekt till akademisk examen. För licentiat- och doktorsavhandlingar användes under året totalt 4,6 årsverken fördelade på sju olika projekt.

Finlands Bank fortsatte utbildningssamarbetet med centralbanker i transitionsekonomierna. Samarbetet tog sig huvudsakligen uttryck i sammanlagt 7 seminarier och kursbesök i Finland med inalles 35 deltagare. Utbildningssamarbetet gällde främst den ryska centralbanken.

Informationsteknik

S om IT-användare är Finlands Bank en expertorganisation med verksamhet inom flera områden, bl.a. penningpolitik, bankverksamhet, forskning, statistik och administration. Varje område behöver stor databehandlingskapacitet och satsningar på utveckling, stöd och underhåll.

Införandet av eurokontanter präglade 2001 verksamheten inom samtliga sektorer. Betalningsmedelssektorn tog i bruk nya system för beställning och inlämning av sedlar och mynt och för kassa- och valvsverksamheten samt deltog i införandet i Finland av ECBS bevakningssystem mot euroförfalskningar. På ECBS initiativ påbörjades också genomförandet av Finlands andelar av eurostatistiksystemet. Alla datasystem, också statistik- och analysystemen, konverterades från mark till euro.

Uppdateringen av bassystemen i bankverksamheten fortsatte, bl.a. infördes ett nytt Swiftprogram, marknadsdatasystemet ersattes med ett Triarchprogram och ett programpaket för bokföring skaffades. Bankens eget gränssnittsprogram (Yhte) baserades på Microsoftplattform och överföringen av checkkontosystemet till plattformen påbörjades. När projektet slutförts våren 2002 är den 20 år långa livs-

cykeln för Unisys-central datorn till ända.

En omfattande ombyggnad av det datasystem som används för placering av valutareserven förbereddes genom analys av utbudet av programpaket och planering av systemarkitekturen.

Trots att resurserna i hög grad koncentrerades på utveckling kunde en god servicenivå upprätthållas för den centraldatorbaserade produktionen. Centraldatorerna tas ur drift i takt med att tillämpningarna blir ersatta med nya.

Bankens lokalnät moderniserades genom anskaffning av en ny generation maskinvara. Som planerat byttes cirka 500 gamla arbetsstationer ut mot nya.

Tidsseriesystemen utvecklades för en bättre samfunktion med ECB:s motsvarande system. Både databaserna och tidsserieprogrammen uppdaterades. I uppföljnings- och statistiksystemen kopplades olika databaser ihop liksom också användargränssnitten. Datainsamlingen från de monetära finansinstituten utvidgades, ett system för kvartalsstatistik över finansränskaperna infördes och registret över sammanslutningarnas basuppgifter uppdaterades. Arbetet med att göra datainsamlingen för myndighetsrapporteringen Internetbaserad påbörjades.

Sökningen i bankens intranet gjordes enklare med hjälp av en sökmaskin. Ansvar för att utöka innehållet i och användningen av intranet har vilat på de olika avdelningarna. Antalet arbetsstationer utanför bankens lokalnät – s.k. surfdatorer – ökades då många webbplatser av datasäkerhetsskäl inte kan nås från de arbetsstationer som är kopplade till lokalnätet. Internetbanktjänster ställdes till de anställdas förfogande.

Ett nytt diariesystem som baserar sig på Documentum infördes

vid början av året. Användningen av Documentum utvidgades och allt fler användare utbildades. När bankens upphandlingsdokument, avtal och inköpsfakturor hade arkiverats stod arkiveringen av ECBS-dokument i tur.

Virusattacker och andra hot mot datasäkerheten förekom under året mer än någonsin tidigare. Tack vare hög beredskap och effektivt datasäkerhetsarbete kunde skador undvikas. Som en del av ett större utvecklingsprojekt utarbetades en certifieringspolicy och en projekt-

plan för införandet av smartkorts-baserad identifiering. Metoderna för riskkontroll och beredskapsinspektioner utvecklades.

Arbetet i ECBS IT-kommitté och dess arbetsgrupper var aktivt. Särskild vikt lades vid att utveckla ECBS nya säkra datakommunikationslösning med tillhörande verifiering och kryptering.

Bokslut

Balansräkning, milj. euro

	31.12.2001	31.12.2000
Tillgångar		
Guld och guldfordringar (1)	497	462
Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande utanför euroområdet (2)	8 871	8 447
Fordringar på Internationella valutafonden	899	692
Bankfillgodohavanden, värdepapper, lån och andra tillgångar	7 972	7 755
Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande i euroområdet (3)	794	859
Fordringar i euro på hemmahörande utanför euroområdet (4)	0	0
Bankfillgodohavanden, värdepapper och lån	0	0
Fordringar i euro på kreditinstitut i euroområdet relaterade till penningpolitiska transaktioner (5)	1 294	454
Huvudsakliga refinansieringstransaktioner	988	394
Långfristiga refinansieringstransaktioner	306	61
Övriga fordringar i euro på kreditinstitut i euroområdet (6)	2	4
Fordringar inom Eurosystemet (7)	769	769
Andel i ECB	70	70
Fordringar motsvarande överföring av valutareserver	699	699
Övriga tillgångar (8)	1 093	615
Euroområdets mynt	63	16
Materiella och immateriella anläggningstillgångar	257	248
Övriga omsättningstillgångar	106	170
Diverse	666	181
Summa tillgångar	13 319	11 610

På grund av avrundning stämmer summorna inte alltid.

	31.12.2001	31.12.2000
Skulder		
Utelöpande sedlar (1)	2 374	2 982
Skulder i euro till kreditinstitut i euroområdet relaterade till penningpolitiska transaktioner (2)	3 840	2 475
RTGS-konton (inklusive kassakrav)	3 840	2 475
Övriga skulder i euro till kreditinstitut i euroområdet (3)	271	
Skulder i euro till övriga hemmahörande i euroområdet (4)	1	1
Skulder i euro till hemmahörande utanför euroområdet (5)	2	194
Skulder i utländsk valuta till hemmahörande utanför euroområdet (6)	108	299
Inlåning och övriga skulder	108	299
Motpost till särskilda dragningsrätter som tilldelats av IMF (7)	203	200
Skulder inom Eurosystemet (8)	891	167
Övriga skulder (9)	32	18
Värderegleringskonto (10)	1 053	1 070
Avsättningar (11)	3 140	2 927
Eget kapital (12)	1 149	969
Grundfond	841	841
Reservfond	309	128
Årets vinst (13)	254	309
Summa skulder	13 319	11 610

Resultaträkning, milj. euro

	1.1-31.12.2001	1.1-31.12.2000
RÄNTEINTÄKTER (1)	509	583
RÄNTEKOSTNADER (2)	-187	-204
RÄNTENETTO (3)	322	379
REALISERADE VINSTER PÅ VALUTAKURSDIFFERENSER (4)	105	375
REALISERADE PRISDIFFERENSER PÅ VÄRDEPAPPER (5)	97	36
RESULTATET AV CENTRALBANKSVERKSAMHETEN FÖRE MONETÄRA INKOMSTER OCH ÖVRIGA INTÄKTER	524	790
NETTOANDEL AV DE MONETÄRA INKOMSTERNA (6)	0	1
ÖVRIGA INTÄKTER FRÅN CENTRALBANKSVERKSAMHETEN (7)	61	27
RESULTATET AV CENTRALBANKSVERKSAMHETEN	584	818
ÖVRIGA KOSTNADER		
Personalkostnader (8)	-63	-51
Administrationskostnader (9)	-19	-16
Avskrivningar av anläggningstillgångar (10)	-1	0
Kostnader för anskaffning av sedlar (11)	-26	-11
Övriga kostnader (12)	-11	-10
FÖRÄNDRINGAR AV AVSÄTTNINGAR (13)	-211	-420
ÅRETS RESULTAT (14)	254	309

Bokslutsbilagor

	31.12.2001		31.12.2000	
Futurkontrakt i utländsk valuta, milj. euro				
Köpekontrakt ¹	24,9		2 653,9	
Säljkontrakt ¹	168,9		1 707,0	
Aktier och andelar, nominellt värde, milj. euro (Finlands Banks innehav inom parentes)				
Setec	2,7	(40 %)	2,7	(40 %)
Rahakontti ²	0	(52 %)	0	(52 %)
HEX, Helsingfors Värdepapper- och derivativbörs, clearingbolag	1,9	(7 %)	1,9	(7 %)
Bank for International Settlements	11,5	(1,67 %)	11,5	(1,67 %)
Bostadsaktier	6,3		8,9	
Fastighetsaktier	–		–	
Övriga aktier och andelar	0,1		0,1	
Summa	22,5		25,1	
Kalkylmässig andel av				
Värdepapperscentralens fond, milj. euro	0,2		0,1	
Pensionsåtaganden, milj. euro				
Finlands Banks pensionsåtaganden	396,1		377,6	
– därav täckt genom avsättningar	315,8		305,0	
Finlands Banks intressekontor, milj. euro				
– inlåning	18,6		17,1	
– utlåning	7,7		7,4	

¹ Till medelkursen för respektive valuta på årets sista bankdag.

² Per 31.12.2001 återstående utdelning 35 495 euro.

Finlands Banks fastigheter

Fastighet	Adress	Byggnadsår	Volym ca m ³
Helsingfors	Fredsgatan 16	1883/1961	49 500
	Unionsgatan 33 / Fredsgatan 19	1848/1954	50 500
	Snellmansgatan 6	1857/1892/2001	26 930
	Snellmansgatan 2	1901	3 200
	Ramsöuddsvägen 34	1920/1983/1998	4 600
Kuopio	Puutarhaku 4	1993	11 900
Tammerfors	Hämeenkatu 13	1942	36 000
Uleåborg	Kajaaninkatu 8	1973	17 700
Åbo	Slottsgatan 20	1914	10 500
Vanda	Moskogsvägen 1	1979	311 500
Enare	Saariselkä	1968/1976/1998	6 100

Direktionen föreslår för bankfullmäktige att Finlands Banks vinst, 253 931 519,83 euro, disponeras så att 55 931 519, 83 euro överförs till reservfonden för att trygga realvärdet av bankens fonder enligt 20 § lagen om Finlands Bank. Av återstoden används hälften, 99 miljoner euro, till att öka reservfonden och den andra hälften, 99 miljoner euro, reserveras för statens behov enligt 21 § lagen om Finlands Bank.

Helsingfors den 5 mars 2002

FINLANDS BANKS DIREKTION

Matti Vanhala, ordförande

Matti Louekoski

Sinikka Salo

Pentti Hakkarainen

Kommentarer till bokslutet

Bokförings- och bokslutspraxis

Finlands Bank tillämpar de bokföringsprinciper och -metoder som ECB-rådet antagit, och boksluten för 1999–2001 har upprättats enligt dessa harmoniserade principer.

Enligt 11 §lagen om Finlands Bank fastställer bankfullmäktige grunderna för bankens bokslut på framställning av direktionen.

År 2001 beslutades att för Finlands Banks pensionsåtagande skulle införas en pensionsfond i bankens balansräkning. Syftet med arrangementet, som trädde i kraft vid början av 2002, är att sörja för att medlen för täckning av bankens pensionsåtagande placeras med högsta möjliga avkastning.

Guld och poster i utländsk valuta

Posterna i utländsk valuta och guld har i bokslutet omräknats till euro enligt marknadskurserna. Posterna i utländsk valuta har värderats i valuta. Värdepapperen har värderats enligt värdepapperslag.

Värderingsdifferenser som beror på valutakurser redovisas separat från differenser som beror på prisförändringar på värdepapper. Differenser som beror på pris- och kursförändringar avseende guld tas upp som en enda post. Guld har upptagits till marknadsvärdet den 28 december 2001 (dollarpriset på ett uns guld omräknat till euro).

Återförsäljnings- och återköpsförbindelser avseende värdepapper

Återförsäljningsförbindelser avseende värdepapper, dvs. omvända repor, har i balansräkningen redovisats som depositioner mot säkerhet på tillgångssidan. Återköpsavtal, dvs. repor, har i balansräkningen redovisats som lån mot säkerhet på skuldsidan. Värdepapper som sålts genom repor kvarstår i Finlands Banks balansräkning.

Fordringar och skulder mellan EU-ländernas nationella centralbanker

Fordringar och skulder mellan EU-ländernas nationella centralbanker har netto-redovisats så att varje bank har en fordran på eller en skuld till ECB.

Anläggningstillgångar

Från och med början av räkenskapsperioden 1999 har anläggningstillgångarna värderats till anskaffningsvärdet minus avskrivningar. Linjär avskrivning tillämpas. De linjära avskrivningarna görs under anläggningstillgångarnas förväntade ekonomiska livslängd med början den andra kalendermånaden efter förvärvet.

Motposten till byggnader och jordområden som i balansräkningen för 1999 aktiverats till marknadspris är värderegleringskontot. Avskrivningarna på dessa byggnader har redovisats mot värderegleringskontot så att de inte påverkar resultatet.

De ekonomiska livslängderna är följande:

- datorer, kringutrustning och program, bilar: 4 år
- maskiner, inventarier: 10 år
- byggnader: 25 år.

Anläggningstillgångar värda under 10 000 euro avskrivs under anskaffningsåret.

Poster utanför balansräkningen

Valutaterminerna beaktas vid beräkningen av valutapositionens nettomedelpris. Vinster och förluster av poster utanför balansräkningen behandlas på samma sätt som vinster och förluster av poster i balansräkningen.

Redovisningsprinciper för resultaträkningen

Intäkterna och kostnaderna redovisas enligt prestationsprincipen.

Realiserade intäkter och kostnader resultatförs. Vid beräkningen av realiserade valutakursvinster och -förluster har använts nettomedelkurser som beräknas på daglig basis. Vinster och förluster på grund av förändringar i priserna på värdepapper har beräknats på värdepapperens medelpris.

Orealiserade vinster redovisas i balansräkningen på värderegleringskontot.

Orealiserade förluster resultatförs när de är större än motsvarande realiserade värderingsvinster som tidigare tagits upp i balansräkningen på värderegleringskontot. Resultatförda, realiserade förluster återförs inte under följande

räkenskapsperioder. Om orealiserade förluster i ett värdepappersslag eller i en valuta tas upp i bokslutet skall värdepappersslagets netto-medelpris eller valutans netto-medelkurs justeras på motsvarande sätt före ingången av följande räkenskapsperiod.

Orealiserade förluster och vinster nettas inte mot varandra. De redovisas separat för olika värdepappersslag och valutor och för guld.

Differensen mellan värdepappersens anskaffningspris och nominella värde resultatförs under löptiden.

Kommentarer till balansräkningen

Tillgångar

1. Guld och guldfordringar

Finlands Bank har 1 577 418 troy-uns guld som i bokslutet upptagits till marknadsvärde. I likhet med de övriga nationella centralbankerna i Eurosystemet överförde Finlands Bank vid början av räkenskapsperioden 1999 cirka 20 % av sitt guld till ECB.

2. Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande utanför euroområdet

I valutafordringarna ingår särskilda dragningsrätter i Internationella valutafonden och Finlands medlemsandel i valutafonden, banktillgodohavanden, värdepapper och andra valutaposter. Finlands Bank överförde vid början av räkenskapsperioden 1999 en del av sina fordringar i dollar och yen till ECB, och dessa utgör tillsammans med den ovannämnda guldposten Finlands Banks andel av ECB:s reservtillgångar.

3. Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande i euroområdet

I posten ingår banktillgodohavanden och värdepapper.

4. Fordringar i euro på hemmahörande utanför euroområdet

I posten ingår huvudsakligen saldon på konton i centralbanker i EU-länder utanför Eurosystemet.

5. Fordringar i euro på kreditinstitut i euroområdet relaterade till penningpolitiska transaktioner

Posten omfattar ställningen på balansdagen för sådana instrument som används i penningpolitiken.

6. Övriga fordringar i euro på kreditinstitut i euroområdet

Här ingår konton i kreditinstitut i euroområdet.

7. Fordringar inom Eurosystemet

Här ingår Finlands Banks andel av ECB:s kapital, en fordran på ECB avseende överförd valuta- och guldreserv och övriga nettofordringar på EU-ländernas centralbanker.

8. Övriga fordringar

I posten ingår mynt i euroområdet, värdepapper upptagna som investeringstillgångar, anläggningstillgångar (byggnader, maskiner och inventarier) och poster som hänförs till värderingen av poster utanför balansräkningen samt resultatregleringar och övriga fordringar.

Skulder

1. Utelöpande sedlar

I posten ingår allmänhetens och penninginstitutens innehav av sedlar i mark.

2. Skulder i euro till kreditinstitut i euroområdet relaterade till penningpolitiska transaktioner

De banker som har ett RTGS-konto i Finlands Bank uppfyller sitt kas-

sakrav så att medeltalet av de dagliga saldona på deras RTGS-konto under uppföljningsperioden skall vara minst lika stort som deras kassakrav.

3. Övriga skulder i euro till kreditinstitut i euroområdet

I posten ingår kontantsäkerheter som Finlands Bank mottagit av kreditinstituten vid införandet av euron.

4. Skulder i euro till övriga hemmahörande i euroområdet

I posten ingår skulder i euro till andra kreditinstitut än sådana som omfattas av kassakravet.

5. Skulder i euro till hemmahörande utanför euroområdet

Här ingår saldona på s.k. lorokonton som innehas av internationella organisationer och utländska banker.

6. Skulder i utländsk valuta till hemmahörande utanför euroområdet

Repor för förvaltning av valutareserven redovisas här.

7. Motpost till särskilda dragningsrätter som tilldelats av IMF

Posten, som ursprungligen uttrycktes i SDR, hänför sig till Internationella valutafonden.

8. Skulder inom Eurosystemet

De nationella centralbankernas inbördes fordringar och skulder har nettats, och Finlands Bank har ett enda saldo gentemot ECB.

9. Övriga skulder

Här ingår resultatregleringar och övriga skulder.

10. Värderingskonto

Här redovisas uppskrivningar av jordområden och byggnader samt värderingsdifferenser beroende på ändrad bokföringspraxis. I posten ingår dessutom realiserade värderingsvinster på grund av marknadsvärdering av valutaposter och värdepapper.

11. Avsättningar

Här ingår samtliga avsättningar. Finlands Banks pensionsåtagande uppgår allt som allt till 396 miljoner euro, varav 80 % eller 316 miljoner euro är täckt genom avsättningar.

Enligt 20 §lagen om Finlands Bank kan i bokslutet göras ytterligare avsättningar, om detta är nödvändigt för att trygga realvärdet av bankens fonder eller för att utjämna sådana variationer i resultatet som orsakas av förändringar i valutakurserna eller marknadspriserna på värdepapper. Sådana avsättningar har gjorts till ett värde av 2 824 miljoner euro.

12. Eget kapital

Här ingår bankens grundfond och reservfond.

13. Årets vinst

Årets vinst blev 254 miljoner euro.

Kommentarer till resultaträkningen

1. Ränteintäkter

Största delen av ränteintäkterna består av ränteintäkter från valutareserven och ränteintäkter från fordringarna inom Eurosystemet.

2. Räntekostnader

Av räntekostnaderna är 79 miljoner euro räntor på kassakravsmedel. Räntekostnader uppstod också för skulderna inom Eurosystemet och för räntor på TARGET-saldon som innehas av centralbanker i EU-länder utanför Eurosystemet.

3. Räntenetto

Räntenettet utgjorde 322 miljoner euro.

4. Realiserade vinster på valutakursdifferenser

I bokföringen granskas fordringar och skulder i utländsk valuta skilt för varje valuta varje bokföringsdag. Vid försäljning av valuta realiserar en vinst eller en förlust. År 2001 realiserades vinster från valutakursdifferenser för 105 miljoner euro.

5. Realiserade prisdifferenser på värdepapper

Varje värdepappersslag granskas separat i bokföringen. När ett värdepapper säljs realiserar en vinst eller en förlust. Till följd av prisdifferenserna på värdepapper realiserades 2001 en vinst på 97 miljoner euro.

6. Nettoandel av de monetära inkomsterna

Här upptas nettosumman av de monetära inkomster som betalats in

till Eurosystemet och de som återfördelats från Eurosystemet.

7. Övriga intäkter från centralbanksverksamheten

I posten ingår dividender, expeditionssavgifter, provisioner och övriga intäkter. I resultaträkningen för 2001 omfattar posten Finlands Banks andel, dvs. 28 miljoner euro, av ECB:s vinstutdelning för 2000.

8. Personalkostnader

Lönekostnaderna uppgick till 45 miljoner euro. Bland dem redovisas nu för första gången en semesterlöneskuld på 9 miljoner euro. I de sociala kostnaderna, 18 miljoner euro, ingick 13 miljoner euro i pensioner utbetalda år 2001.

9. Administrationskostnader

Här redovisas hyror, möteskostnader och kostnader avseende intressegrupper, kostnader för köpta tjänster, kostnader för förnöden-

heter och dessutom kostnader för utbildning, tjänsteresor och rekrytering.

10. Avskrivningar av anläggningstillgångar

Avskrivningarna av anläggningstillgångarna uppgick till 1 miljon euro.

11. Kostnader för anskaffning av sedlar

Kostnaderna för anskaffning av sedlar uppgick till 26 miljoner euro.

12. Övriga kostnader

Av övriga kostnader hänför sig största delen till användning och underhåll av fastigheter.

13. Förändringar av avsättningar

För pensioner avsattes under 2001 arbetstagarpensionsavgiften, 1,6 miljoner euro, som innehållits från lönerna. Avsättningarna för pen-

sionsåtagandet ökades med en kalkylmässig ränta på pensionsavgifter och på de pensionsavsättningar som gjorts under tidigare år. Den kalkylmässiga räntan var 3 %. Sammanlagt ökades avsättningarna för pensionsåtagandet med 11 miljoner euro.

Utöver pensionsavsättningen ökades övriga avsättningar enligt 20 §lagen om Finlands Bank med 202 miljoner euro.

14. Årets resultat

Årets vinst blev 254 miljoner euro. Bankfullmäktige beslutade den 15 mars 2002 att vinsten disponeras så att 56 miljoner euro överförs till reservfonden för att trygga realvärdet av bankens fonder enligt 20 §lagen om Finlands Bank. Av återstoden, 198 miljoner euro, används hälften, 99 miljoner euro, till att öka reservfonden och den andra hälften reserveras för statens behov enligt 21 §lagen om Finlands Bank.

Revisionsberättelse

I egenskap av revisorer utsedda av riksdagen har vi verkställt granskning av Finlands Banks bokföring, bokslut och förvaltning för räkenskapsåret 2001 enligt god revisionssed.

Bankens revisionsenhet har under räkenskapsåret granskat bankens bokföring och verksamhet. Vi har tagit del av berättelserna från den interna revisionen.

Vi har läst bankens årsberättelse och av direktionen fått redogörelser för bankens verksamhet.

CGR-samfundet Arthur Andersen Oy har granskat bankens räkenskaper och bokslut i enlighet med artikel 27 i stadgan för Europeiska centralbankssystemet och Europeiska centralbanken. Vi har tagit del av den rapport av den 8 mars 2002 som upprättats över granskningen.

Bokslutet är uppgjort i enlighet med gällande bestämmelser och de bokslutsprinciper som fastställts av riksdagens bankfullmäktige. Bokslutet ger riktiga och tillräckliga uppgifter om bankens ekonomiska ställning och resultatbildning. Vi tillstyrker att räkenskapsårets resultat disponeras enligt direktionens förslag.

Vi föreslår att resultaträkningen och balansräkningen fastställs för det granskade räkenskapsåret.

Helsingfors den 14 mars 2002

Johannes Leppänen

Juha Karpio

Reino Majala CGR

Iivo Polvi OFR GRM

Matti Saarinen

./. Kalervo Virtanen CGR

Utlåtande

enligt definitionen i artikel 27 i stadgan för Europeiska centralbankssystemet

I egenskap av oavhängiga externa revisorer enligt definitionen i artikel 27 i stadgan för Europeiska centralbankssystemet, rekommenderade av ECB-rådet och utnämnda av Europeiska unionens råd har vi granskat Finlands Banks bokföring och bokslut för räkenskapsperioden 1.1–31.12.2001. Bokslutet, som avgetts av direktionen, omfattar resultaträkningen, balansräkningen och bilageuppgifterna.

Bokslutet ävensom bokslutspresentationen har granskats i tillräcklig omfattning för att få bekräftat att bokslutet inte innehåller väsentliga fel eller brister.

Enligt vår mening är bokslutet uppgjort enligt de redovisningsprinciper och metoder som 1.12.1998 godkänkts av ECB-rådet. Bokslutet ger riktiga och tillräckliga uppgifter om Finlands Banks verksamhetsresultat och dess ekonomiska ställning.

Helsingfors den 8 mars 2002

ARTHUR ANDERSEN OY
CGR-samfund

Teppo Rantanen
CGR

Bilagor

Penningpolitiska åtgärder inom Eurosystemet 2001

Januari

Grekland införde euron den 1 januari 2001 och blev därmed den tolfte EU-medlemsstaten som infört den gemensamma valutan. Samtidigt blev den grekiska centralbanken fullvärdig medlem av Eurosystemet.

ECB-rådet beslutade den 4 januari 2001 att ett belopp på 20 miljarder euro skulle tilldelas vid var och en av de långfristiga refinansieringstransaktioner som genomförs 2001. Vidare beslutades att tilldelningsbeloppet kan justeras under året om likviditetsbehovet utvecklas i en oväntad riktning.

Maj

ECB-rådet beslutade den 10 maj 2001 att sänka den lägsta anbudsräntan på de huvudsakliga refinansieringstransaktionerna med 0,25 procentenheter till 4,50 % från och med den följande huvudsakliga refinansieringstransaktionen. Dessutom sänktes räntan på utlåningsfaciliteten med 0,25 procentenheter till 5,50 % och räntan på inlåningsfaciliteten med 0,25 procentenheter till 3,50 % med verkan från den 11 maj 2001.

Augusti

ECB-rådet beslutade den 30 augusti 2001 att sänka den lägsta anbudsräntan på de huvudsakliga refinansieringstransaktionerna med 0,25 procentenheter till 4,25 % från och med den följande huvudsakliga refinansieringstransaktionen. Dessutom sänktes räntan på utlåningsfaciliteten med 0,25 procentenheter till 5,25 % och räntan på inlåningsfaciliteten med 0,25 procentenheter till 3,25 % med verkan från den 31 augusti 2001.

September

ECB-rådet beslutade den 17 september 2001 att sänka den lägsta anbudsräntan på de huvudsakliga refinansieringstransaktionerna med 0,50 procentenheter till 3,75 % från och med den följande huvudsakliga refinansieringstransaktionen. Dessutom sänktes räntan på utlåningsfaciliteten med 0,50 procentenheter till 4,75 % och räntan på inlåningsfaciliteten med 0,50 procentenheter till 2,75 % med verkan från den 18 september 2001.

November

ECB-rådet beslutade den 8 november 2001 att sänka den lägsta anbudsräntan på de huvudsakliga refinansieringstransaktionerna med 0,50 procentenheter till 3,25 % från och med den följande huvudsakliga refinansieringstransaktionen. Dessutom sänktes räntan på utlåningsfaciliteten med 0,50 procentenheter till 4,25 % och räntan på inlåningsfaciliteten med 0,50 procentenheter till 2,25 % med verkan från den 9 november 2001.

December

ECB-rådet beslutade den 6 december 2001 att hålla referensvärdet för den årliga tillväxten i det breda penningmängdsmåttet M3 oförändrat på 4 ½ %. ECB-rådet ser nästa gång över referensvärdet i december 2002.

Viktigaste finansmarknads-åtgärder 2001

Åtgärder av Europeiska centralbankssystemet och Finlands Bank¹

Januari

Finlands Banks nya regler för motparter och kontohavare om penningpolitiska instrument och förfaranden och om säkerhetshandlingen och checkkontosystemet trädde i kraft den 1 januari 2001. I reglerna beskrivs bland annat utnyttjandet av utländska säkerheter. Dessutom ändrades reglerna för checkkontosystemet på vissa punkter. Den viktigaste ändringen gällde TARGET:s ersättningsordning, där de gemensamma grunderna för ersättning vid funktionsstörningar i TARGET fastställs. En kontohavare har rätt till ersättning om en betalningsorder inte har utförts samma dag och kontohavaren därför blivit tvungen att utnyttja Eurosystemets stående faciliteter.

Februari

ECB-rådet preciserade den 20 februari sina krav på värdepappersavvecklingssystem som kan användas vid avvecklingen av säker-

heter för kredittransaktioner i Eurosystemet. Finlands Värdepapperscentrals (APK) system ansågs vara ett av de sju system som utan förbehåll fyller kraven.

Mars

ECB-rådet behandlade vid sitt möte den 15 mars 2001 den av Alexandre Lamfalussy ledda visemannakommitténs rapport om regleringen av värdepappersmarknaderna. ECB-rådet ansåg att rapporten var utmärkt och att den bör utgöra utgångspunkten för en enhetligare och flexiblare reglering av värdepappersmarknaderna än förut. ECB-rådet meddelade att ECB för sin del är beredd att främja den nya regleringsprocessen och stödja andra dithörande rekommendationer.

Den 22 mars 2001 meddelade ECB-rådet att det ansåg att centralbankerna bör spela en nyckelroll i övervakningen av det finansiella systemets stabilitet.

April

ECB, EU-ländernas centralbanker och nationella banktillsynsmyndigheter undertecknade den 2 april 2001 en avsiktsförklaring (Memorandum of Understanding, MoU) om samarbete mellan övervakarna av betalningssystemen och banktillsynsmyndigheterna i etapp tre

av den ekonomiska och monetära unionen. Det primära målet är att främja samarbetet inom övervakningen av systemen för stora betalningar.

Juni

ECB publicerade den 29 juni 2001 den tredje omarbetade upplagan av sin s.k. Blue Book, som beskriver betalnings- och avvecklingssystemen i EU-länderna.

September

ECB-rådet publicerade den 27 september 2001 ett ställningstagande om avvecklingstjänster för centrala motparter och centraliseringen av dem.

Oktober

ECB publicerade en preliminär lista över monetära finansinstitut i de länder som ansökt om EU-medlemskap. Listan behövs för statistiska ändamål.

ECB-rådet och Europeiska värdepapperstillsynskommittén (CESR) ingick ett samarbetsavtal om frågor som gäller värdepappersavvecklingssystemen. ECB, EU-ländernas nationella centralbanker och CESR tillsatte en gemensam arbetsgrupp med uppgift att utveckla standarder och rekommendationer till förfaranden och författningar.

¹ 2001 utfärdades ett stort antal rättsakter och anvisningar inför införandet av eurosedlar och euromynt. De behandlas i avsnittet Betalningsmedelsförsörjningen och kontantutbytet.

November

ECB-rådet antog en ny förordning om en konsoliderad balansräkning för monetära finansinstitut (MFI). Den nya förordningen möjliggör bl.a. en detaljerad uppdelning av inlåningen och utlåningen per sektor vid insamlingen av statistik från de monetära instituten i euroområdet.

December

ECB-rådet antog en ny förordning om räntestatistik för monetära finansinstitut. Den nya förordningen möjliggör insamling av statistik inom euroområdet om de räntesatser som tillämpas av monetära finansinstitut på inlåning och utlåning i förhållande till hushåll och icke-finansiella företag.

EU-direktiv och deras genomförande i Finland

Februari

Europeiska kommissionen publicerade den 5 februari 2001 ett reviderat samrådsdokument om nya kapitaltäckningsregler för kreditinstitut och värdepappersföretag. Samrådsdokumentet hade utarbetats i samarbete med Baselkommittén för banktillsyn, och finansmarknadsinstitutioner och nationella myndigheter uppmanades kommentera dokumentet före slutet av maj 2001.

Kommissionen antog i februari förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om tillämpning av internationella redovisningsstandarder, dvs. IAS-standarder. Enligt förslaget skall alla börs-

noterade företag inom Europeiska unionen upprätta sina koncernbokslut i enlighet med IAS-standarderna från och med den räkenskapsperiod som börjar den 1 januari 2005.

Februari och juni

Den av Alexandre Lamfalussy ledda visemannakommittén publicerade sin rapport den 15 februari. Rapporten innehåller flera förslag till reglering av värdepappersmarknaderna och utveckling av värdepappersavvecklingssystemen. I rapporten rekommenderas bland annat att två kommittéer inrättas: en europeisk värdepapperstillsynskommitté (CESR) och en europeisk värdepapperskommitté (ESC).

Enligt kommitténs rekommendationer beslutade Europeiska kommissionen den 6 juni 2001 inrätta Europeiska värdepapperstillsynskommittén och Europeiska värdepapperskommittén. Värdepapperstillsynskommittén skall samordna tillsynsmyndigheterna verksamhet, ge Europeiska kommissionen råd och rekommendationer i värdepappersmarknadsfrågor och medverka till ett konsekvent och snabbt genomförande av gemenskapslagstiftningen i medlemsländerna. Kommittén övertar de uppgifter som samarbetsforumet för den europeiska värdepapperstillsynen, FESCO, haft. I kommittén har varje EU-land en representant. Dessutom har Norge och Island var sin företrädare i kommittén. Också Europeiska värdepapperskommittén är ett rådgivande organ, som dock kommer att få även regleringsbefogenheter. Också ESC har en medlem från varje EU-land.

Mars

Europeiska kommissionen lade fram sitt förslag till direktiv om finansiella säkerhetsordningar. Medlemsländernas bestämmelser om ställande och realisering av säkerheter skiljer sig från varandra, och det råder oklarheter i rättsligt avseende om gränsöverskridande användning av säkerheter. Direktivet skall göra det lättare att ställa och använda säkerheter och att realisera säkerheter när säkerhetsställaren blir insolvent. Direktivet föreslås gälla arrangemang där både säkerhetsställaren och säkerhetstagaren är en centralbank, ett finansinstitut eller en större sammanslutning. Direktivet skall tillämpas på såväl pantsättning som transaktioner i samband med återköpsavtal.

April, oktober och december

Kommission lade den 25 april fram sitt förslag till direktiv om finansiella konglomerat, dvs. koncerner som tillhandahåller såväl finansiella tjänster som försäkringstjänster. I förslaget definieras bland annat begreppet finansiellt konglomerat och föreskrivs att finansiella konglomerat skall vara föremål för samordnad tillsyn. Direktivet syftar också till att hindra dubbelräkning av eget kapital vid uppfyllandet av kapitalkravet.

Finlands regering överlämnade den 5 oktober en proposition till riksdagen med förslag till lag om tillsyn över finans- och försäkringskonglomerat. I lagförslaget definieras bland annat på basis av balansräkningar och kapitalkrav när det huvudsakliga tillsynsansvaret för ett finansiellt konglomerat skall bäras av Finansinspektionen

och när av Försäkringsinspektionen. Riksdagen antog lagen i december.

Juni

Europeiska kommissionen meddelade att direktivet om nya kapitaltäckningsregler för kreditinstitut och värdepappersföretag tidigast kan träda i kraft vid början av 2005.

Juli

Europeiska kommissionen lade den 18 juli fram sitt förslag till direktiv om beskattning av ränteinkomster från sparande. Direktivet syftar till att säkerställa beskattning av privatpersoners ränteinkomster när inkomsten härrör från ett annat medlemsland.

Juli och december

Europeiska kommissionen lade i juli fram sitt förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om gränsöverskridande betalningar i euro. Syftet var att sänka priset på gränsöverskridande små betalningar. Rådet och parlamentet antog förordningen i december. Den träder i kraft för betalningar och uttag med bankkort i juli 2002 och för betalningsöverföringar i juli 2003. Avgiften för en gränsöverskridande betalning får enligt förordningen inte överstiga den avgift som tas ut för motsvarande betalning inom medlemslandet i fråga.

December

EU-rådet antog i december ändringarna av fondföretagsdirektivet som länge varit under beredning. Ändringarna syftar bland annat till att öka urvalet tillåtna investeringsobjekt och underlätta fondföre-

tagens tillhandahållande av tjänster i andra medlemsländer.

Europeiska kommissionen presenterade genomförandet av den femte lägesrapporten om handlingsplanen för finansiella tjänster för ministerrådet i dess sammansättning med EU:s ekonomi- och finansministrar (Ekofin).

Andra viktiga lagstiftningsprojekt och myndighetsåtgärder

Januari

Bankservicearbetsgruppen, som tillsatts av finansministeriet, lade fram sin rapport. Arbetsgruppen föreslog att även andra företag än depositionsbanker och sparkassor skulle få rätt att på kundkonton ta emot återbetalbara medel från allmänheten. Enligt rapporten skulle bankerna dock bevara sin ensamrätt att om sådana medel använda ordet ”deposition” och medlen på kundkontona skulle inte omfattas av insättningsgaranti. Dessutom föreslog arbetsgruppen att för betalningsförmedling och utgivning av elektroniska betalningsmedel skulle krävas koncession och att kreditinstituten skulle få rätt att tillhandahålla tjänster via ombud.

Finansministeriet tillsatte en arbetsgrupp för att utreda möjligheten att införa en hierarkisk ägarstruktur för värdeandelar där de enskilda investerarnas värdeandelskonton normalt skulle finnas i de system som upprätthålls av Värdepapperscentralens parter och inte i Värdepapperscentralens system. Värdepapperscentralens parter

skulle förvara sina respektive värdeandelar på ett samlingskonto hos Värdepapperscentralen. Arbetsgruppen har för avsikt att avge sitt betänkande våren 2002.

Baselkommittén för banktillsyn publicerade den 16 januari 2001 ett reviderat samrådsdokument om nya kapitaltäckningsregler för kreditinstitut. Tidsfristen för kommentarer gick ut vid slutet av maj 2001.

April och juli

Ekonomiska och finansiella kommittén under Ekofinrådet blev i april klar med sin rapport om hantering av kriser i det finansiella systemet (andra Brouwerrapporten). EU-ländernas finansministrar och centralbankschefer diskuterade rapporten vid ekonomi- och finansministrarnas möte i Malmö den 21 april 2001, och den publicerades i juli.

Maj

Finlands Bank, Finansinspektionen och finansministeriet lämnade den 30 maj 2001 gemensamma remissvar på det nya förslaget till kapitaltäckningsregler till både Baselkommittén för banktillsyn och Europeiska kommissionen. I vartdera remissyttrandet var inställningen till reformen i princip positiv, men förslaget kommenterades på många punkter.

Juni

Den kommission som dryftat en revision av bestämmelserna om preskription av skulder lämnade sitt förslag till justitieministeriet. Enligt förslaget borde det stiftas en ny lag om preskription av skulder. Preskriptionstiden för skulder före-

slås förkortas till tre år efter förfallodagen eller datum för betalningskravet. Vidare skulle en skuld preskriberas slutgiltigt 15 år efter att en lagkraftvunnen dom meddelats beträffande skulden. Förslaget var på remiss till slutet av september.

Internationella valutafonden publicerade sitt uttalande om artikel IV-konsultationerna med Finland. I de avslutande kommentarerna ingick ett avsnitt om det program för utvärdering av den finansiella sektorn som IMF genomfört på våren i samarbete med privata och offentliga institutioner i Finland. Resultaten visade att det finländska bank- och försäkringssystemet är solvent och lönsamt.

Baselkommittén för banktillsyn publicerade ett pressmeddelande om åtgärder som kommentarerna till förslaget om nya kapitaltäckningsregler ger anledning till. Införandet av de nya reglerna uppsköts till 2005.

Den arbetsgrupp som finansministeriet tillsatt för att behandla verksamheten på finansmarknaden i undantagsförhållanden färdigställde sin promemoria. Promemorian innehöll ett förslag till reform av beredskapslagstiftningen av-

seende finansmarknaden. Reformbehovet beror bland annat på Finlands anslutning till euroområdet. Arbetsgruppen föreslog att statsrådet skulle ges befogenheter att reglera finansmarknaden i undantagsförhållanden. Enligt förslaget skulle vissa centrala aktörer på finansmarknaden påföras en reserveringsskyldighet i fråga om de allra viktigaste verksamheterna i undantagsförhållanden.

Oktober och december

Regeringen lämnade den 17 oktober en proposition till riksdagen med förslag till ändring av värdepappersmarknadslagen och lagen om handel med standardiserade optioner och terminer. I propositionen föreslås att begreppet värdepapper omdefinieras så att skyldigheten att offentliggöra prospekt vid emissioner till allmänheten utvidgas att gälla också privata aktiebolag. Dessutom skulle även andra marknadsplatser än fondbörser kunna arrangera handel med börsaktier och andra ägarandelar. Propositionen innehöll vidare förslag som syftade till att effektivera den tillsyn som utövas av parterna på värdepappers- och derivatmarknaderna. Riksdagen godkände änd-

ringarna i december och de trädde i kraft den 1 januari 2002.

Regeringen lämnade den 17 oktober en proposition till riksdagen med förslag till ändring av banklagarna, bland annat av bestämmelserna om temporärt avbrytande av en depositionsbanks verksamhet genom beslut av finansministeriet. Riksdagen godkände ändringsförslagen i december, och bestämmelserna trädde i kraft den 1 januari 2002.

November

Centralbankskommittén för betalnings- och avvecklingssystem (CPSS), som är ett forum för G10-ländernas centralbanker, och det internationella organet för värdepappersövervakning (IOSCO) publicerade rekommendationer avseende värdepappersavvecklingssystemen. Rekommendationerna omfattar 19 minimikrav som gäller avvecklingssystemen för både nationella och internationella värdepapperstransaktioner världen över.

Regeringen lämnade en proposition till riksdagen med förslag till ändring av utsökningslagen. Propositionen innehöll ett förslag om slutgiltig preskription av skulder.

Finlands Banks viktigaste remissyttranden 2001

Remissyttranden avseende lagstiftningen om och utvecklingen av finansmarknaden

Yttrande

- till justitieministeriet om ändring av bestämmelserna om ekonomiska brott i strafflagen 15.1
- till Helsinki Exchanges Group Ltd om Finlands Värdepapperscentralers fond och centraliseringen av värdeandelssystemet 5.3
- till finansministeriet om ändringar i reglerna för HEX, Helsingfors Värdepapper- och derivativbörs, clearingbolag 14.3 och 17.5
- till finansministeriet om banktjänstearbetsgruppens promemoria beträffande kreditinstitutslagstiftningen 16.3
- till finansministeriet om fastställande av ändringar i stadgarna för Finlands Värdepapperscentralers fond 2.4
- till Finlands Värdepapperscentral om förslaget till ändringar i tillsynen av Värdepapperscentralens självreglering 9.4
- till finansministeriet om upphävning av de förlustdelningsförbindelser som getts vid inrättandet av Finlands Värdepapperscentral 24.4
- till finansministeriet om ändring av stadgarna för Ersättningsfonden för investerarskydd 6.6
- till justitieministeriet om ändring av lagstiftningen om dröjsmålsräntor 11.6
- till finansministeriet om ändring av lagstiftningen om värdepappersmarknaden 18.6
- till finansministeriet om de sammanlagda garantiavgifter som 2001 skall betalas in till Ersättningsfonden för investerarskydd 21.6
- till finansministeriet om ändring av lagstiftningen om tillsyn av självreglering och disciplinära förfaranden 4.7
- till finansministeriet om ändring av beredskapslagstiftningen avseende finansmarknaden 16.8
- till finansministeriet om en promemoria av arbetsgruppen för utredning av tillsynen över finans- och försäkringsgrupper 17.8
- till Finansinspektionen om inspektionens ställningstaganden avseende olika bestämmelser i värdepappersmarknadslagen 24.8
- till finansministeriet om en promemoria av den arbetsgrupp som behandlat verksamheten på finansmarknaden under undantagsförhållanden 3.9
- till finansministeriet om fastställande av ändringar i reglerna för Finlands Värdepapperscentral 5.9
- till HEX, Helsingfors Värdepapper- och derivativbörs, clearingbolag om uppfyllande av det krav på minimikapital i Finlands Värdepapperscentralers fond som föreskrivs i fondens stadgar 14.9
- till finansministeriet om upphävning av fastställandet av Finlands Värdepapperscentralers förlustdelningsförbindelser 6.11

Andra remissyttranden

Yttrande

- till finansministeriet om jubileumsmyntet med anledning av VM-tävlingarna i skidåkning i Lahtis 17.1
- till utrikesministeriet om en utredning om utmaningarna för Finlands utrikesförvaltning i början av 2000-talet 10.4
- till finansministeriet om jubileumsmyntet för att hedra Aino Ackté och operan 28.4
- till finansministeriet om jubileumsmynten med valören 1 mark 6.9
- till utrikesministeriet om den internationella konventionen om bekämpande av finansiering av terrorism 23.10
- till forskningsetiska delegationen om forskningsetiska anvisningar 31.10
- till justitieministeriet om ändring av förvaltningslagstiftningen 9.11
- till undervisningsministeriet om ändring av statsrådets förordning avseende lagen om studiestöd 28.11

Tabeller

På grund av avrundning stämmer summorna inte alltid.

0 uppgiften mindre än hälften av den använda enheten

. logiskt omöjlig

.. uppgift inte tillgänglig

– noll

– seriens innehåll förändrat

Tabell 1.
Finlands Banks balansräkning månadsvis, miljoner euro

Tillgångar		I	II	III
1	Guld och guldfordringar	462	462	463
2	Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande utanför euroområdet	8 450	8 484	8 497
2.1	Fordringar på Internationella valutafonden	655	700	711
2.2	Banktillgodohavanden, värdepapper, lån och andra tillgångar	7 794	7 783	7 785
3	Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande i euroområdet	802	729	814
4	Fordringar i euro på hemmahörande utanför euroområdet	0	0	0
4.1	Banktillgodohavanden, värdepapper och lån	0	0	0
4.2	Fordringar som uppkommit inom kreditfaciliteten inom ERM II	-	-	-
5	Fordringar i euro på kreditinstitut i euroområdet relaterade till penningpolitiska transaktioner	517	2 050	1 288
5.1	Huvudsakliga refinansieringstransaktioner	117	1 650	888
5.2	Långfristiga refinansieringstransaktioner	400	400	400
5.3	Finjusterande repotransaktioner	-	-	-
5.4	Strukturella repotransaktioner	-	-	-
5.5	Utlåningsfacilitet	-	-	-
5.6	Fordringar avseende tilläggssäkerheter	-	-	-
6	Övriga fordringar i euro på kreditinstitut i euroområdet	4	4	4
7	Värdepapper i euro utgivna av hemmahörande i euroområdet	-	-	-
8	Fordringar i euro på den offentliga sektorn	-	-	-
9	Fordringar inom Eurosystemet	769	768	768
9.1	Andel i ECB	70	70	70
9.2	Fordringar motsvarande överföring av valutareserver	699	699	699
9.3	Fordringar avseende emission av ECB:s skuldcertifikat	-	-	-
9.4	Fordringar avseende TARGET och korrespondentbankskonton (netto)	-	-	-
9.5	Övriga fordringar inom Eurosystemet	1	-	-
10	Övriga tillgångar	586	593	632
Summa tillgångar		11 590	13 090	12 465

Källa: Finlands Bank.

På grund av avrundning stämmer summorna inte alltid.

IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
463	463	502	502	502	502	502	502	497
8 585 696	8 638 780	9 108 841	8 834 840	9 136 837	8 759 764	8 697 745	8 735 717	8 871 899
7 889	7 858	8 266	7 995	8 300	7 996	7 953	8 019	7 972
769	856	885	897	786	743	819	798	794
0 0 -	0 0 -	0 0 -	0 0 -	0 0 -	0 0 -	0 0 -	0 0 -	0 0 -
300 100 200 - - - -	501 301 200 - - - -	2 183 1 489 694 - - - -	1 192 595 597 - - 24 -	1 971 1 250 697 - - 24 -	936 585 351 - - - -	1 430 1 083 348 - - - -	1 147 899 248 - - - -	1 294 988 306 - - - -
4	4	4	4	4	4	4	4	2
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
768 70 699 - - -	768 70 699 - - -	768 70 699 - - -	768 70 699 - - -	768 70 699 - - -	768 70 699 - - -	768 70 699 - - -	768 70 699 - - -	769 70 699 - - 0
616	560	593	571	572	680	678	639	1 093
11 505	11 789	14 043	12 768	13 739	12 392	12 900	12 594	13 319

Tabell 1. (fortsätter)

Skulder		I	II	III
1	Utelöpande sedlar	2 636	2 598	2 585
2	Skulder i euro till kreditinstitut i euroområdet relaterade till penningpolitiska transaktioner	1 552	1 643	3 022
2.1	RTGS-konton (inklusive kassakrav)	1 552	1 520	3 022
2.2	Inlåningsfacilitet	–	122	–
2.3	Inlåning med fast löptid	–	–	–
2.4	Finjusterande repotransaktioner	–	–	–
2.5	Skulder avseende tilläggssäkerheter	–	–	–
3	Övriga skulder i euro till kreditinstitut i euroområdet	–	–	–
4	Skulder i euro till övriga hemmahörande i euroområdet	1	1	1
4.1	Offentliga sektorn	–	–	–
4.2	Övriga skulder	1	1	1
5	Skulder i euro till hemmahörande utanför euroområdet	83	24	92
6	Skulder i utländsk valuta till hemmahörande i euroområdet	–	–	–
7	Skulder i utländsk valuta till hemmahörande utanför euroområdet	199	122	87
7.1	Inlåning och övriga skulder	199	122	87
7.2	Skulder som uppkommit inom kreditfaciliteten inom ERM II	–	–	–
8	Motpost till särskilda dragningsrätter som tilldelats av IMF	200	201	204
9	Skulder inom Eurosystemet	1 608	3 137	1 065
9.1	Skulder avseende emission av ECB:s skuldcertifikat	–	–	–
9.2	Skulder avseende TARGET och korrespondentbankskonton (netto)	1 608	3 137	1 065
9.3	Övriga skulder inom Eurosystemet	–	–	–
10	Övriga skulder	36	89	204
11	Värderegleringskonto	1 070	1 070	1 129
12	Avsättningar och eget kapital	4 205	4 205	4 076
Summa skulder		11 590	13 090	12 465

Källa: Finlands Bank.

På grund av avrundning stämmer summorna inte alltid.

IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
2 663	2 688	2 721	2 717	2 632	2 578	2 467	2 361	2 374
1 703	1 953	1 822	2 021	2 017	2 342	2 542	2 745	3 840
1 703	1 953	1 822	2 021	2 017	2 342	2 542	2 745	3 840
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	271
1	1	1	0	1	1	0	1	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	1	1	0	1	1	0	1	1
131	153	189	255	1	0	0	1	2
-	-	-	-	-	-	-	-2	-
110	137	395	105	267	115	117	85	108
110	137	395	105	267	115	117	85	108
-	-	-	-	-	-	-	-	-
204	206	210	210	210	201	201	201	203
1 274	1 183	2 996	1 755	2 888	1 605	2 024	1 623	891
-	-	-	-	-	-	-	-	-
1 274	1 183	2 996	1 755	2 888	1 605	2 024	1 623	891
-	-	-	-	-	-	-	-	-
213	264	307	302	321	404	400	433	32
1 129	1 129	1 326	1 326	1 326	1 070	1 070	1 070	1 053
4 076	4 076	4 076	4 076	4 076	4 076	4 076	4 076	4 543
11 505	11 789	14 043	12 768	13 739	12 392	12 900	12 594	13 319

Tabell 2.
Eurosystemets huvudsakliga refinansieringstransaktioner

Avvecklingsdag	Bud, milj. euro	Tilldelning, milj. euro	Varav finländska kredit- instituts andel, milj. euro	Antal deltagande kreditinstitut inom euroområdet
	1	2	3	4
2001				
3.1	136 434	101 000	40	488
10.1	95 841	95 000	0	457
17.1	137 641	101 000	40	591
24.1	118 546	104 000	77	527
31.1	137 610	84 000	311	544
7.2	104 384	100 000	0	471
14.2	65 307	65 307	150	401
21.2	200 526	155 000	1 500	658
26.2	109 632	27 000	0	496
7.3	189 927	143 000	191	582
14.3	130 260	51 000	48	537
21.3	182 057	135 000	574	576
28.3	57 526	50 000	314	351
4.4	129 101	118 000	312	422
11.4	24 949	24 949	0	240
19.4	257 706	172 000	100	607
25.4	83 303	5 000	0	429
30.4	147 324	80 000	200	466
7.5	164 985	79 000	577	463
15.5	160 715	72 000	301	475
23.5	157 987	90 000	0	520
30.5	159 877	77 000	393	492
6.6	120 631	88 000	0	435
13.6	135 442	67 000	182	411
20.6	148 877	91 000	997	476
27.6	155 894	85 000	491	452
4.7	104 399	81 000	300	414
11.7	141 842	73 000	372	391
18.7	136 104	79 000	79	439
25.7	126 040	94 000	516	401
1.8	100 746	71 000	200	374
8.8	132 809	91 000	638	347
15.8	111 157	70 000	509	345
22.8	142 012	83 000	575	355
29.8	72 907	70 000	675	295
5.9	132 696	82 000	284	341
12.9	118 708	61 000	918	337
19.9	110 778	71 000	0	329
26.9	111 927	81 000	585	347
3.10	76 444	56 000	116	266
10.10	60 510	60 510	750	248
17.10	143 828	82 000	324	372
24.10	73 932	61 000	759	333
31.10	99 611	66 000	394	254
7.11	38 368	38 368	400	201
14.11	174 732	116 000	100	401
21.11	63 173	17 000	499	286
28.11	95 578	71 000	400	318
5.12	106 643	68 000	774	308
12.12	109 662	66 000	449	292
19.12	140 810	57 000	600	451
28.12	105 649	85 000	388	331

Källor: Europeiska centralbanken och Finlands Bank.

Avvecklingsdag	Anbud till rörlig ränta			Transaktionens löptid, dagar
	Lägsta anbudsränta, %	Marginalränta, %	Vägd genomsnittlig ränta på tilldelningen, %	
2001	5	6	7	8
3.1	4,75	4,76	4,78	14
10.1	4,75	4,75	4,75	14
17.1	4,75	4,75	4,77	14
24.1	4,75	4,75	4,76	14
31.1	4,75	4,76	4,77	14
7.2	4,75	4,75	4,75	14
14.2	4,75	4,75	4,75	12
21.2	4,75	4,78	4,83	14
26.2	4,75	4,78	4,79	16
7.3	4,75	4,76	4,77	14
14.3	4,75	4,77	4,78	14
21.3	4,75	4,77	4,78	14
28.3	4,75	4,75	4,75	14
4.4	4,75	4,75	4,75	15
11.4	4,75	4,75	4,75	14
19.4	4,75	4,86	4,91	11
25.4	4,75	4,78	4,80	12
30.4	4,75	4,77	4,78	15
7.5	4,75	4,78	4,78	16
15.5	4,50	4,54	4,56	15
23.5	4,50	4,53	4,54	14
30.5	4,50	4,55	4,55	14
6.6	4,50	4,51	4,53	14
13.6	4,50	4,51	4,52	14
20.6	4,50	4,51	4,52	14
27.6	4,50	4,54	4,55	14
4.7	4,50	4,50	4,51	14
11.7	4,50	4,51	4,52	14
18.7	4,50	4,51	4,52	14
25.7	4,50	4,51	4,52	14
1.8	4,50	4,50	4,51	14
8.8	4,50	4,50	4,51	14
15.8	4,50	4,50	4,51	14
22.8	4,50	4,50	4,51	14
29.8	4,50	4,50	4,50	14
5.9	4,25	4,27	4,28	14
12.9	4,25	4,26	4,27	14
19.9	3,75	3,76	3,77	14
26.9	3,75	3,76	3,77	14
3.10	3,75	3,75	3,76	14
10.10	3,75	3,75	3,75	14
17.10	3,75	3,78	3,79	14
24.10	3,75	3,75	3,76	14
31.10	3,75	3,75	3,76	14
7.11	3,75	3,75	3,75	14
14.11	3,25	3,37	3,40	14
21.11	3,25	3,26	3,27	14
28.11	3,25	3,27	3,29	14
5.12	3,25	3,27	3,27	14
12.12	3,25	3,27	3,27	16
19.12	3,25	3,43	3,46	14
28.12	3,25	3,45	3,52	12

Tabell 3.
Eurosystemets långfristiga refinansieringstransaktioner

Avvecklingsdag	Bud, milj. euro	Tilldelning, milj. euro	Varav finländska kredit- institutets andel, milj. euro	Antal deltagare	Marginal- ränta, %	Vägd genomsnittlig ränta, %	Transaktionens löptid, dagar
	1	2	3	4	5	6	7
2001							
25.1	31 905	20 000	400	199	4,66	4,69	90
1.3	45 755	20 000	0	254	4,69	4,72	91
29.3	39 068	20 000	0	234	4,47	4,50	91
25.4	43 416	20 000	200	228	4,67	4,70	92
31.5	46 448	20 000	0	268	4,49	4,51	91
28.6	44 243	20 000	494	250	4,36	4,39	91
26.7	39 369	20 000	103	224	4,39	4,42	91
30.8	37 855	20 000	100	214	4,20	4,23	91
27.9	28 269	20 000	148	195	3,55	3,58	85
25.10	42 308	20 000	100	200	3,50	3,52	98
29.11	49 135	20 000	0	221	3,32	3,34	91
21.12	38 178	20 000	206	215	3,29	3,31	97

Källa: Europeiska centralbanken.

Tabell 4.
Andra anbudstransaktioner

Avvecklingsdag	Transaktionsart	Anbud, milj. euro	Tilldelning, milj. euro	Fast- ränte- anbud Fast ränta, %	Anbud till rörlig ränta		
					Marginal- ränta, %	Vägd genom- snittlig ränta, %	Transaktionens löptid, dagar
	1	2	3	4	5	6	7
2001							
30.4	Reverserad transaktion	105 377	73 000	–	4,77	4,79	7
12.9	Reverserad transaktion	69 281	69 281	4,25	–	–	1
13.9	Reverserad transaktion	40 495	40 495	4,25	–	–	1
28.11	Reverserad transaktion	73 096	53 000	–	3,28	3,29	7

Källa: Europeiska centralbanken.

Tabell 5.
Eurosystemets viktigaste styrräntor

Fastränteanbud			Anbud till rörlig ränta		
Ränta på huvudsakliga refinansieringstransaktioner			Lägsta anbudsränta		
Beslut	Gäller fr.o.m.	%	Beslut	Gäller fr.o.m.	%
22.12.1998	1.1.1999	3,00	8.6.2000	28.6.2000	4,25
8.4.1999	14.4.1999	2,50	31.8.2000	6.9.2000	4,50
4.11.1999	10.11.1999	3,00	5.10.2000	11.10.2000	4,75
3.2.2000	9.2.2000	3,25	10.5.2001	15.5.2001	4,50
16.3.2000	22.3.2000	3,50	30.8.2001	5.9.2001	4,25
27.4.2000	4.5.2000	3,75	17.9.2001	19.9.2001	3,75
8.6.2000	15.6.2000	4,25	8.11.2001	14.11.2001	3,25
Stående faciliteter					
Ränta på inlåningsfaciliteten			Ränta på utlåningsfaciliteten		
Beslut	Gäller fr.o.m.	%	Beslut	Gäller fr.o.m.	%
22.12.1998	1.1.1999	2,00	22.12.1998	1.1.1999	4,50
22.12.1998	4.1.1999	2,75	22.12.1998	4.1.1999	3,25
21.1.1999	22.1.1999	2,00	21.1.1999	22.1.1999	4,50
8.4.1999	9.4.1999	1,50	8.4.1999	9.4.1999	3,50
4.11.1999	5.11.1999	2,00	4.11.1999	5.11.1999	4,00
3.2.2000	4.2.2000	2,25	3.2.2000	4.2.2000	4,25
16.3.2000	17.3.2000	2,50	16.3.2000	17.3.2000	4,50
27.4.2000	28.4.2000	2,75	27.4.2000	28.4.2000	4,75
8.6.2000	9.6.2000	3,25	8.6.2000	9.6.2000	5,25
31.8.2000	1.9.2000	3,50	31.8.2000	1.9.2000	5,50
5.10.2000	6.10.2000	3,75	5.10.2000	6.10.2000	5,75
10.5.2001	11.5.2001	3,50	10.5.2001	11.5.2001	5,50
30.8.2001	31.8.2001	3,25	30.8.2001	31.8.2001	5,25
17.9.2001	18.9.2001	2,75	17.9.2001	18.9.2001	4,75
8.11.2001	9.11.2001	2,25	8.11.2001	9.11.2001	4,25

Källa: Europeiska centralbanken.

Tabell 6.

Likviditetsställning för banksystemet i euroområdet, periodgenomsnitt av dagliga balanser, mrd. euro

Uppfylldperiod som slutar ¹	Tillförsel av likviditet						Indragning av likviditet				Kreditinstituten aviska-konton	Monetär bas
	Eurosysteemets penningpolitiska transaktioner						Ute-löpande sedlar	Inlåning från staten i Euro-systemet	Övriga faktorer, netto			
	Euro-systemets nettotillgångar i guld och utländsk valuta	Huvudsakliga refinansierings-transaktioner	Långfristiga refinansierings-transaktioner	Utlåningsfacilitet	Övriga likvidiserande transaktioner	Inlåningsfacilitet				Övriga likviditetsin-dragande transaktioner		
2000	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
December	394,4	210,4	45,0	0,4	0,0	0,2	0,0	360,4	61,1	111,1	117,4	478,0
2001												
Januari	383,7	205,3	45,0	0,5	0,0	0,6	0,0	368,3	52,2	94,2	119,1	488,0
Februari	377,9	188,9	49,8	2,6	0,0	0,4	0,0	354,8	57,0	86,3	120,7	476,0
Mars	375,6	185,2	54,1	0,4	0,0	0,5	0,0	353,0	53,0	87,7	121,0	474,5
April	382,1	172,4	58,4	2,2	0,0	0,5	0,0	354,6	49,5	89,1	121,4	476,4
Maj	384,4	144,0	59,1	0,4	17,0	0,6	0,0	352,7	39,4	87,5	124,8	478,1
Juni	385,0	161,7	59,1	0,2	0,0	0,4	0,0	351,1	41,3	87,5	125,7	477,3
Juli	397,6	161,9	59,9	0,2	0,0	0,4	0,0	350,8	42,5	98,8	127,1	478,3
Augusti	402,1	164,0	60,0	0,1	0,0	0,2	0,0	347,6	48,8	101,8	127,8	475,6
September	401,3	147,1	60,0	0,5	3,5	0,4	0,0	335,4	45,2	105,4	126,1	461,9
Oktober	389,9	136,7	60,0	1,1	0,0	0,1	0,0	325,2	43,6	93,6	125,1	450,4
November	385,0	132,3	60,0	0,2	0,0	0,3	0,0	311,3	46,1	93,1	126,7	438,3
December	383,7	122,5	60,0	0,5	12,4	0,8	0,0	298,0	43,5	109,3	127,4	426,2
2002												
Januari	385,2	118,5	60,0	0,4	3,7	0,6	0,0	344,3	38,3	54,2	130,4	475,2

Källa: Europeiska centralbanken.

¹ Uppfylldperioden börjar den 24 kalenderdagen i månaden och slutar den 23 kalenderdagen påföljande månad.

Likviditetsställning för banksystemet i Finland, periodgenomsnitt av dagliga balanser, milj. euro

Uppfylle- periode som slutar ¹	Tillförsel av likviditet						Indragning av likviditet				Kredit- institutens check- konton 1 + 2 + 3 + 4 + 5 - 6 - 7 - 8 - 9 - 10	Monetär bas 6 + 8 + 11
	Eurosysteemets penningpolitiska transaktioner						Ute- löpande sedlar ²	Inlåning från staten i Euro- systemet	Övriga faktorer, netto			
	Euro- systemets nettotill- gångar i guld och utländsk valuta	Huvud- sakliga refinan- sierings- trans- aktioner	Lång- fristiga refinan- sierings- trans- aktioner	Utlånings- facilitet	Övriga likvidise- rande trans- aktioner	Inlånings- facilitet				Övriga likviditets- in- dragande trans- aktioner		
2000	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
December	9 879,5	367,4	60,6	2,1	0,0	7,1	0,0	2 845,1	0,0	5 828,7	1 628,8	4 481,0
2001												
Januari	9 560,7	154,2	60,6	0,0	0,0	7,6	0,0	2 809,8	0,0	5 290,9	1 667,1	4 484,5
Februari	9 529,8	377,9	389,1	0,0	0,0	4,0	0,0	2 604,8	0,0	5 976,2	1 711,8	4 320,6
Mars	9 584,6	774,2	400,0	1,4	0,0	12,2	0,0	2 581,6	0,0	6 490,1	1 676,4	4 270,2
April	9 691,2	518,5	400,0	2,8	0,0	0,0	0,0	2 611,8	0,0	6 308,0	1 692,8	4 304,5
Maj	9 741,7	518,0	206,7	7,6	0,0	1,5	0,0	2 635,1	0,0	6 070,1	1 767,3	4 403,8
Juni	9 855,7	428,7	200,0	4,5	0,0	4,5	0,0	2 692,3	0,0	5 994,1	1 798,1	4 494,8
Juli	10 077,7	897,0	628,4	2,3	0,0	0,0	0,0	2 721,1	0,0	7 004,4	1 880,0	4 601,0
Augusti	10 139,1	828,5	603,4	0,0	0,0	6,9	0,0	2 677,2	0,0	7 062,5	1 824,4	4 508,5
September	10 164,3	1 093,0	677,8	12,5	29,0	10,1	0,0	2 603,8	0,0	7 515,6	1 847,0	4 460,9
Oktober	9 938,1	814,2	385,2	19,0	0,0	3,0	0,0	2 525,4	0,0	6 858,7	1 769,5	4 297,9
November	9 917,7	854,9	347,8	1,1	0,0	5,8	0,0	2 411,2	0,0	6 779,4	1 925,0	4 342,1
December	9 981,3	1 023,6	270,2	0,0	0,0	2,8	0,0	2 443,8	0,0	6 820,7	2 007,7	4 454,3
2002												
Januari	10 057,1	658,4	306,1	0,1	13,4	27,5	0,0	3 136,9	0,0	5 853,5	2 017,2	5 181,6

Källa: Europeiska centralbanken.

¹ Uppfylleperioden börjar den 24 kalenderdagen i månaden och slutar den 23 kalenderdagen påföljande månad.

² Beloppet ökade i januari 2002 på grund av att de förhandstilldelade eurosedlarna redovisades från 2.1.2002.

Tabell 7.

Kassakravsbas i kassakravspflichtiga kreditinstitut i euroområdet, mrd. euro

Kassakravsbas	Totalt	Skulder med 2 % kassakravssats			Skulder med 0 % kassakravssats		
		Inlåning (dagslån, avtalad löptid och uppsägningstid upp till 2 år)	Skuldför- bindelser upp till 2 år	Penning- marknads- instrument	Inlåning (avtalad löptid och uppsägningstid över 2 år)	Repor	Skuldför- bindelser över 2 år
	1	2	3	4	5	6	7
2000							
December	10 071,5	5 711,3	136,7	187,2	1 273,6	528,3	2 234,3
2001							
Januari	10 164,2	5 712,6	139,2	196,7	1 275,6	574,6	2 265,6
Februari	10 247,4	5 724,4	145,3	201,2	1 284,7	597,8	2 294,0
Mars	10 503,6	5 883,5	151,1	203,4	1 292,6	654,7	2 318,3
April	10 554,6	5 924,3	154,5	202,8	1 292,1	657,7	2 323,2
Maj	10 687,3	5 984,7	166,6	198,9	1 307,5	693,2	2 336,4
Juni	10 705,3	6 015,6	175,7	198,7	1 314,2	656,6	2 344,5
Juli	10 590,4	5 912,2	183,4	199,1	1 312,5	636,2	2 346,9
Augusti	10 551,6	5 872,7	187,8	190,2	1 309,3	654,1	2 337,6
September	10 627,3	5 956,0	188,2	191,3	1 315,7	631,6	2 344,6
Oktober	10 687,8	5 962,3	190,8	196,5	1 313,7	672,4	2 352,2
November	10 798,1	6 073,4	199,0	191,3	1 300,9	656,5	2 376,9
December	10 895,8	6 225,5	204,2	184,1	1 316,6	602,5	2 362,9

Källa: Europeiska centralbanken.

Tabell 8.

Kassakravsmedel i kassakravspflichtiga kreditinstitut i euroområdet, mrd. euro

Uppfyllandeperiod som slutar ¹	Kassakrav	Faktisk behållning	Kassaöverskott	Kassaunderskott	Ränta på kassa- kravsmedel, %
	1	2	3	4	5
2000					
December	116,6	117,2	0,6	0,0	4,78
2001					
Januari	118,5	119,0	0,5	0,0	4,77
Februari	120,1	120,6	0,5	0,0	4,76
Mars	120,4	120,9	0,5	0,0	4,77
April	120,8	121,3	0,5	0,0	4,77
Maj	124,2	124,8	0,7	0,0	4,71
Juni	125,0	125,6	0,6	0,0	4,52
Juli	126,4	127,0	0,6	0,0	4,51
Augusti	127,2	127,7	0,5	0,0	4,50
September	125,3	126,0	0,7	0,0	4,27
Oktober	124,4	125,0	0,6	0,0	3,76
November	126,1	126,6	0,5	0,0	3,62
December	126,4	127,3	0,9	0,0	3,30
2002					
Januari	128,7	130,1	1,4	0,0	3,34

Källa: Europeiska centralbanken.

¹ Uppfyllandeperioden börjar den 24 kalenderdagen i månaden och slutar den 23 kalenderdagen påföljande månad.

Kassakravsbas i kassakravspflichtiga kreditinstitut i Finland, milj. euro

Kassakravsbas	Totalt	Skulder med 2 % kassakravssats			Skulder med 0 % kassakravssats		
		Inlåning (dagslån, avtalad löptid och uppsägningstid upp till 2 år)	Skuldför- bindelser upp till 2 år	Penning- marknads- instrument	Inlåning (avtalad löptid och uppsägningstid över 2 år)	Repor	Skuldför- bindelser över 2 år
	1	2	3	4	5	6	7
2000							
December	101 278	76 915	1 409	9 110	4 210	920	8 716
2001							
Januari	102 185	73 078	1 759	10 654	4 505	996	11 193
Februari	102 656	73 758	1 928	10 525	4 509	991	10 946
Mars	106 469	77 358	1 891	10 803	4 318	1 086	11 015
April	108 658	79 731	2 082	9 919	4 906	946	11 075
Maj	111 017	81 263	2 489	11 279	5 023	642	10 322
Juni	108 978	80 886	2 278	9 770	4 868	534	10 643
Juli	107 469	80 106	2 171	9 769	4 880	442	10 101
Augusti	105 098	78 001	2 057	10 069	4 801	179	9 991
September	112 099	85 886	2 319	9 770	4 191	247	9 686
Oktober	115 130	88 984	2 275	9 730	4 449	135	9 557
November	116 284	90 250	2 626	9 255	4 436	131	9 587
December	117 932	92 686	2 276	8 963	4 500	86	9 421

Källa: Finlands Bank.

Kassakravsmedel i kassakravspflichtiga kreditinstitut i Finland, milj. euro

Uppfylldperiod som slutar ¹	Kassakrav	Faktisk behållning	Kassaöverskott	Kassaunderskott	Ränta på kassa- kravsmedel, %
	1	2	3	4	5
2000					
December	1 623	1 628	5,1	0,0	4,78
2001					
Januari	1 667	1 667	0,0	0,0	4,77
Februari	1 711	1 711	0,0	0,0	4,76
Mars	1 676	1 676	0,0	0,0	4,77
April	1 690	1 691	0,9	0,0	4,77
Maj	1 767	1 767	0,3	0,0	4,71
Juni	1 799	1 804	4,8	0,0	4,52
Juli	1 865	1 873	7,5	0,0	4,51
Augusti	1 823	1 824	0,7	0,0	4,50
September	1 806	1 846	40,7	0,0	4,27
Oktober	1 767	1 769	2,1	0,0	3,76
November	1 924	1 925	0,7	0,0	3,62
December	1 984	2 005	20,1	0,0	3,30
2002					
Januari	2 007	2 009	2,0	0,0	3,34

Källa: Finlands Bank.

¹ Uppfylldperioden börjar den 24 kalenderdagen i månaden och slutar den 23 kalenderdagen påföljande månad.

Tabell 9.Euroområdet penningmängdsmått M3 och motsvarande poster för finländska monetära finansinstitut (MFI)¹

	Euroområdets penningmängd M3			Varav MFI-inlåning i Finland		
	Stock, mrd. euro	12 mån. förändring ^{2, 3} , %	3 mån. glidande medeltal av 12 mån. förändring ^{2, 3} , %	Stock, mrd. euro	12 mån. förändring ² , %	3 mån. glidande medeltal av 12 mån. förändring ² , %
	1	2	3	4	5	6
1997	4 265,6	4,2	..	69,5	7,0	..
1998	4 463,9	5,0	..	66,5	2,6	..
1999	4 701,2	5,8	5,4	70,9	7,0	5,9
2000	4 898,9	4,1	4,0	68,5	-3,5	-3,1
2001	5 424,6	8,0	8,0	71,4	6,1	8,0
2001						
Januari	5 010,0	3,9	3,9	69,0	-3,1	-4,2
Februari	5 033,8	3,8	3,8	68,6	-6,0	-3,9
Mars	5 077,2	3,8	3,9	69,6	-2,7	-3,9
April	5 122,8	4,0	4,0	69,6	-3,1	-1,5
Maj	5 159,3	4,4	4,6	71,5	1,4	-0,3
Juni	5 201,8	5,5	5,2	71,8	0,7	0,9
Juli	5 196,0	5,8	5,7	71,2	0,5	-0,2
Augusti	5 196,2	6,0	6,2	70,7	-1,9	1,4
September	5 246,9	6,8	6,8	72,3	5,7	3,3
Oktober	5 274,2	7,5	7,4	71,4	6,2	7,0
November	5 327,7	8,0	7,8	72,1	9,1	7,1
December	5 424,6	8,0	8,0	71,4	6,1	8,0

Källor: Europeiska centralbanken och Finlands Bank.

¹ Exklusive innehavet hos staten och hemmahörande utanför euroområdet av omsättningbara instrument.² Beräknat utifrån månatliga avvikelser justerade för omklassificeringar, andra omvärderingar, växelkursförändringar och andra förändringar som inte orsakats av transaktioner.³ Säsongrensat och korrigerat för kalendereffekter.**Tabell 10.**

Viktiga marknadsräntor

	Eonia	Euribor (faktiska dagar/360)						Finska statsobligationsräntor	
		1 mån.	2 mån.	3 mån.	6 mån.	9 mån.	12 mån.	5 år	10 år
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
2001	4,39	4,335	4,297	4,267	4,159	4,101	4,086	4,54	5,04
2001									
Januari	4,76	4,805	4,788	4,771	4,675	4,603	4,574	4,70	5,02
Februari	4,99	4,800	4,775	4,756	4,667	4,607	4,591	4,71	5,02
Mars	4,78	4,776	4,738	4,709	4,577	4,489	4,471	4,60	4,94
April	5,06	4,780	4,715	4,682	4,566	4,504	4,481	4,73	5,10
Maj	4,64	4,663	4,652	4,637	4,558	4,534	4,520	4,88	5,29
Juni	4,54	4,530	4,486	4,454	4,353	4,325	4,312	4,76	5,26
Juli	4,51	4,525	4,495	4,467	4,387	4,334	4,311	4,76	5,27
Augusti	4,49	4,465	4,405	4,354	4,225	4,142	4,108	4,55	5,06
September	3,99	4,051	4,012	3,983	3,876	3,800	3,770	4,38	5,06
Oktober	3,97	3,719	3,637	3,600	3,459	3,390	3,369	4,12	4,83
November	3,51	3,427	3,428	3,386	3,262	3,201	3,198	4,02	4,69
December	3,34	3,418	3,378	3,345	3,256	3,245	3,298	4,34	4,98

Källor: Europeiska centralbanken, Reuters och Bloomberg.

Tabell 11.
Finlands nominella konkurrenskraftsindikator och eurons effektiva växelkurs beräknad av ECB

	Snäv indikator ¹	Snäv indikator inklusive euro-länderna ¹	Bred indikator ¹	Effektiv växelkurs för euron, snäv ländergrupp ¹	Finlands Banks gamla valuta-index ^{2,3}
	Januari-mars 1999 = 100				1982 = 100
	1	2	3	4	5
1997	99,8	100,4	94,0	99,1	118,5
1998	101,1	100,6	96,5	101,5	118,9
1999	96,0	97,8	97,9	95,7	121,2
2000	87,0	92,8	92,8	85,7	126,6
2001	89,4	94,4	94,1	87,3	124,7
2001					
Januari	90,6	95,0	94,9	89,2	124,1
Februari	89,9	94,6	94,3	88,3	124,4
Mars	90,2	94,8	94,5	88,4	124,3
April	89,5	94,4	93,9	87,6	124,8
Maj	88,0	93,6	93,0	85,9	125,8
Juni	87,1	93,1	92,4	84,7	126,2
Juli	87,8	93,5	92,9	85,4	125,6
Augusti	89,8	94,6	94,3	87,7	124,2
September	90,5	95,1	94,8	88,0	123,6
Oktober	90,4	95,0	95,0	88,0	123,8
November	89,2	94,3	94,4	86,8	124,7
December	90,0	94,8	94,8	87,7	124,3

Källor: Europeiska centralbanken och Finlands Bank.

¹ En starkare euro ger ett högre poängtal. I den snäva indikatorn ingår 12 länder från början av 2001, i den snäva inklusive euroländerna 23 länder och i den breda 32 länder.

² Tidigare Finlands Banks valutaindex.

³ Indexet sjunker när euron (före 1999 marken) förstärks.

Tabell 12.
Harmoniserat konsumentprisindex för euroområdet och Finland, årtlig procentuell förändring

	Euroområdet	Finland
	1	2
1997	1,6	1,2
1998	1,1	1,4
1999	1,1	1,3
2000	2,3	3,0
2001	2,6	2,7
2001		
Januari	2,3	2,9
Februari	2,3	2,7
Mars	2,5	2,5
April	2,9	2,8
Maj	3,4	3,3
Juni	3,0	3,0
Juli	2,6	2,6
Augusti	2,4	2,7
September	2,3	2,6
Oktober	2,4	2,4
November	2,1	2,1
December	2,0	2,3

Källor: Eurostat och Statistikcentralen.

Tabell 13.
Offentliga sektorns finansiella ställning och skuld i procent av BNP

Land	Överskott (+) / underskott (-)				Skuld vid årets slut	
	2000	2000 ¹	2001	2001 ¹	2000	2001
	1	2	3	4	5	6
Belgien	0,1	.	-0,2	0,0	110,3	107,0
Tyskland	-1,3	1,2	-2,5	.	60,3	60,0
Grekland	-1,1	.	-0,4	0,0	102,7	99,8
Spanien	-0,4	-0,3	0,1	.	60,7	58,0
Frankrike	-1,4	.	-1,6	-1,5	57,6	57,1
Irland	4,5	.	2,4	.	38,6	34,3
Italien	-1,5	-0,3	-1,2	.	110,5	108,2
Luxemburg	6,1	.	4,4	.	5,3	5,3
Nederländer	1,5	2,2	1,3	.	56,1	51,8
Österrike	-1,5	-1,1	-0,2	.	63,1	62,3
Portugal	-1,8	-1,5	-2	.	53,7	53,5
Finland	6,9	.	4,8	.	44,0	42,7
Euroområdet	-0,8	0,3	-1,1	-1,1	70,2	68,8

Källa: Europeiska kommissionen.

¹ Inkl. intäkter från försäljning av UMTS-licenser.

Tabell 14.
Oåterkalleliga omräkningskurser mot euron fr.o.m. 1.1.1999

Land	Valuta	Värdet av 1 euro i respektive valutaenhet	Värdet av 1 valutaenhet i mark
Österrike	schilling	13,7603	0,432093
Belgien	franc	40,3399	0,147391
Tyskland	mark	1,95583	3,04000
Spanien	peseta	166,386	0,0357346
Finland	mark	5,94573	
Frankrike	franc	6,55957	0,906421
Irland	pund	0,787564	7,54952
Italien	lira	1936,27	0,00307071
Luxemburg	franc	40,3399	0,147391
Nederländer	gulden	2,20371	2,69805
Portugal	escudo	200,482	0,0296572
Grekland	drakma	340,750	0,0174490

Källa: Europeiska unionen.

Tabell 15a.
Viktiga eurokurser¹

	US-dollar			Japanska yen		
	Lägst	Medel-tal	Högst	Lägst	Medel-tal	Högst
	1	2	3	4	5	6
1999	1,0015	1,0658	1,1790	102,48	121,32	134,40
2000	0,8252	0,9236	1,0388	89,30	99,47	111,88
2001	0,8384	0,8956	0,9545	100,62	108,68	115,90
2001						
Januari	0,9146	0,9383	0,9545	107,15	109,57	112,35
Februari	0,9056	0,9217	0,9425	104,86	107,08	109,22
Mars	0,8832	0,9095	0,9363	107,81	110,33	111,71
April	0,8772	0,8920	0,9032	107,49	110,36	113,52
Maj	0,8480	0,8742	0,8939	101,00	106,50	109,26
Juni	0,8465	0,8532	0,8662	100,62	104,30	107,05
Juli	0,8384	0,8607	0,8793	105,16	107,21	109,45
Augusti	0,8763	0,9005	0,9216	107,94	109,34	110,39
September	0,8855	0,9111	0,9269	106,93	108,20	109,75
Oktober	0,8887	0,9059	0,9214	109,03	109,86	111,54
November	0,8778	0,8883	0,9097	107,14	108,68	110,72
December	0,8798	0,8924	0,9049	110,21	113,38	115,90

Källa: Europeiska centralbanken.
¹ Värdet av en euro i respektive valuta.

Tabell 15b.
Viktiga markkurser¹

	US-dollar			Japanska yen		
	Lägst	Medel-tal	Högst	Lägst	Medel-tal	Högst
	1	2	3	4	5	6
1990	3,5320	3,8233	4,0890	0,0247	0,0265	0,0287
1991	3,5390	4,0457	4,5550	0,0268	0,0301	0,0351
1992	3,8400	4,4835	5,2750	0,0310	0,0355	0,0423
1993	5,2940	5,7189	6,0614	0,0426	0,0517	0,0583
1994	4,5345	5,2184	5,7999	0,0467	0,0511	0,0544
1995	4,1839	4,3658	4,8071	0,0411	0,0466	0,0522
1996	4,3311	4,5905	4,8487	0,0396	0,0423	0,0464
1997	4,6290	5,1944	5,6120	0,0396	0,0430	0,0480
1998	4,8383	5,3415	5,6275	0,0368	0,0409	0,0448
1999	5,0430	5,5787	5,9368	0,0442	0,0490	0,0580
2000	5,7237	6,4376	7,2052	0,0531	0,0598	0,0666
2001	6,2292	6,6388	7,0918	0,0513	0,0547	0,0591

Källa: Finlands Bank.
¹ Värdet av en enhet av respektive valuta i mark.

	Brittiska pund			Svenska kronor		
	Lägst	Medel-tal	Högst	Lägst	Medel-tal	Högst
	7	8	9	10	11	12
1999	0,62150	0,65874	0,71220	8,5500	8,8075	9,4696
2000	0,57110	0,60948	0,64020	8,0550	8,4452	8,8600
2001	0,59730	0,62187	0,64080	8,8395	9,2551	9,9631
2001						
Januari	0,62980	0,63480	0,64080	8,8395	8,9055	8,9590
Februari	0,62650	0,63400	0,63980	8,8795	8,9770	9,0818
Mars	0,61480	0,62915	0,63920	9,0347	9,1264	9,2393
April	0,61310	0,62168	0,62890	9,0010	9,1120	9,2270
Maj	0,59730	0,61328	0,62260	8,9695	9,0576	9,1478
Juni	0,59780	0,60890	0,62030	9,0719	9,2106	9,3229
Juli	0,59800	0,60857	0,61570	9,2032	9,2637	9,3472
Augusti	0,61450	0,62672	0,63440	9,1509	9,3107	9,5345
September	0,61090	0,62291	0,63230	9,4520	9,6744	9,9631
Oktober	0,61740	0,62393	0,62860	9,4315	9,5780	9,7785
November	0,61250	0,61838	0,62380	9,3340	9,4166	9,5850
December	0,60850	0,62012	0,62750	9,3012	9,4359	9,5736

	Brittiska pund			Svenska kronor		
	Lägst	Medel-tal	Högst	Lägst	Medel-tal	Högst
	7	8	9	10	11	12
1990	6,4310	6,8083	7,2000	0,6369	0,6459	0,6545
1991	6,8630	7,1308	8,0730	0,6430	0,6684	0,7623
1992	7,5720	7,8748	9,0230	0,7369	0,7714	0,8845
1993	8,0390	8,5819	8,9630	0,6826	0,7350	0,8106
1994	7,3630	7,9821	8,5960	0,6339	0,6758	0,7076
1995	6,5150	6,8907	7,5560	0,5713	0,6123	0,6576
1996	6,7110	7,1642	7,8690	0,6483	0,6847	0,7154
1997	7,7950	8,5058	9,0930	0,6533	0,6799	0,7016
1998	8,3100	8,8470	9,4010	0,6188	0,6721	0,7096
1999	8,3484	9,0259	9,5667	0,6279	0,6751	0,6954
2000	9,2873	9,7554	10,4110	0,6711	0,7040	0,7381
2001	9,2786	9,5610	9,9543	0,5968	0,6424	0,6726

Tabell 16a.
Andra eurokurser, medelkurs

	Grekiska drakmer	Danska kronor	Schweiziska franc	Isländska kronor	Norska kronor	Bulgariska lev	Cypriotiska pund
	1	2	3	4	5	6	7
1999	325,7625	7,4355	1,6003	77,177	8,3104	..	0,57884
2000	336,63	7,4538	1,5579	72,585	8,1129	..	0,57392
2001	..	7,4521	1,5105	87,42	8,0484	1,9482	0,57589
2001							
Januari	..	7,4642	1,5291	79,86	8,2355	1,9553	0,57754
Februari	..	7,4630	1,5358	79,27	8,2125	1,9516	0,57935
Mars	..	7,4643	1,5355	79,72	8,1600	1,9496	0,57892
April	..	7,4633	1,5287	83,29	8,1146	1,9474	0,57859
Maj	..	7,4612	1,5334	88,12	7,9927	1,9468	0,57771
Juni	..	7,4539	1,5225	89,36	7,9360	1,9470	0,57516
Juli	..	7,4447	1,5135	87,89	7,9714	1,9465	0,57403
Augusti	..	7,4450	1,5144	88,70	8,0552	1,9472	0,57364
September	..	7,4413	1,4913	91,16	7,9985	1,9467	0,57326
Oktober	..	7,4367	1,4793	92,84	7,9970	1,9469	0,57429
November	..	7,4452	1,4663	95,32	7,9224	1,9466	0,57376
December	..	7,4431	1,4749	93,37	7,9911	1,9465	0,57486
	Polska zloty	Rumänska leu	Slovenska tolar	Slovakiska koruny	Turkiska lire	Australiska dollar	Kanadensiska dollar
	14	15	16	17	18	19	20
1999	4,2274	..	194,4737	1,6523	1,5840
2000	4,0082	..	206,6127	1,5889	1,3706
2001	3,6721	26004	217,9797	43,300	1102425	1,7319	1,3864
2001							
Januari	3,8591	24591	214,4049	43,701	630116	1,6891	1,4098
Februari	3,7671	24703	215,5474	43,710	719242	1,7236	1,4027
Mars	3,6945	24825	216,0526	43,707	884732	1,8072	1,4167
April	3,5904	24870	216,3876	43,457	1088386	1,7847	1,3903
Maj	3,4842	24918	217,3480	43,156	996257	1,6813	1,3473
Juni	3,3876	24705	217,9232	42,778	1038115	1,6469	1,3016
Juli	3,6171	25273	218,8028	42,625	1142682	1,6890	1,3153
Augusti	3,8243	26846	219,5067	43,119	1265762	1,7169	1,3857
September	3,8468	27556	219,8310	43,545	1351150	1,8036	1,4260
Oktober	3,7465	27889	220,2144	43,594	1459174	1,7955	1,4224
November	3,6348	27797	220,1049	43,134	1350364	1,7172	1,4153
December	3,5881	28150	219,4587	43,090	1297972	1,7348	1,4075

Källor: Europeiska centralbanken och Finlands Bank.

	Tjeckiska koruny	Estniska kronor	Ungerska forint	Litauiska litas	Lettska lats	Maltesiska lire
	8	9	10	11	12	13
1999	36,8862	15,6466	252,7672
2000	35,599	15,6466	260,04
2001	34,068	15,6466	256,59	3,5823	0,5601	0,4030
2001						
Januari	35,128	15,6466	265,00	3,7540	0,5791	0,4098
Februari	34,640	15,6466	265,69	3,6871	0,5709	0,4078
Mars	34,590	15,6466	266,47	3,6383	0,5678	0,4057
April	34,555	15,6466	266,99	3,5676	0,5615	0,4027
Maj	34,375	15,6466	258,29	3,4970	0,5515	0,3992
Juni	33,954	15,6466	247,25	3,4125	0,5415	0,3961
Juli	33,868	15,6466	248,94	3,4429	0,5462	0,3969
Augusti	34,050	15,6466	251,02	3,6017	0,5625	0,4043
September	34,157	15,6466	255,94	3,6436	0,5646	0,4050
Oktober	33,549	15,6466	255,23	3,6223	0,5616	0,4046
November	33,291	15,6466	251,36	3,5520	0,5549	0,4017
December	32,532	15,6466	247,31	3,5687	0,5592	0,4025

	Hongkong-dollar	Ny-zeeländska dollar	Singaporianska dollar	Syd-koreanska won	Syd-afrikanska rand	Särskilda dragningsrätter i IMF
	21	22	23	24	25	26
1999	..	2,0145	..	1267,24	..	0,779666
2000	..	2,0288	..	1043,41	..	0,699799
2001	6,9855	2,1300	1,6039	1154,83	7,6873	0,703237
2001						
Januari	7,3182	2,1103	1,6302	1194,92	7,2985	0,720594
Februari	7,1889	2,1184	1,6067	1153,81	7,2018	0,712515
Mars	7,0939	2,1753	1,6114	1173,40	7,1709	0,710521
April	6,9568	2,1975	1,6165	1183,45	7,2107	0,703513
Maj	6,8182	2,0723	1,5855	1133,74	6,9660	0,692713
Juni	6,6542	2,0589	1,5497	1104,12	6,8718	0,682374
Juli	6,7130	2,1074	1,5691	1120,28	7,0580	0,687799
Augusti	7,0236	2,0895	1,5855	1153,99	7,4823	0,706221
September	7,1063	2,1781	1,5929	1178,27	7,8878	0,708465
Oktober	7,0655	2,1863	1,6397	1178,62	8,4130	0,708330
November	6,9284	2,1322	1,6254	1137,48	8,6467	0,700396
December	6,9595	2,1456	1,6389	1146,99	10,3783	0,705937

Tabell 16b.
Andra markkurser, medelkurs

	Schweiziska franc	Danska kronor	Norska kronor	Grekiska drakmer	Australiska dollar	Ny-zeeländska dollar	Kanadensiska dollar	Cypriotiska pund
	1	2	3	4	5	6	7	8
1990	2,7576	0,6181	0,6110	..	2,9881	..	3,2773	..
1991	2,8208	0,6322	0,6236	..	3,1520	..	3,5335	..
1992	3,2000	0,7444	0,7222	0,0235	3,2891	..	3,7057	..
1993	3,8706	0,8822	0,8059	0,0250	3,8854	..	4,4340	..
1994	3,8179	0,8207	0,7393	0,0215	3,8142	..	3,8235	..
1995	3,6941	0,7790	0,6889	0,0189	3,2379	2,8742	3,1809	..
1996	3,7211	0,7921	0,7111	0,0191	3,5930	3,1659	3,3666	..
1997	3,5785	0,7859	0,7339	0,0190	3,8590	3,4366	3,7528	..
1998	3,6880	0,7977	0,7078	0,0181	3,3629	2,8659	3,6075	..
1999	3,7154	0,7996	0,7155	0,0183	3,5985	2,9515	3,7536	10,2718
2000	3,8165	0,7977	0,7329	0,0177	3,7420	2,9307	4,3380	10,3599
2001	3,9363	0,7979	0,7387	..	3,4331	2,7914	4,2886	10,3244

Källa: Finlands Bank.

	Tjeckiska koruny	Estniska kronor	Ungerska forint	Polska zloty	Slovenska tolar	Isländska kronor	Syd-koreanska won	Särskilda dragningsrätter i IMF
	9	10	11	12	13	14	15	16
1990	0,0656	..	5,18322
1991	0,0684	..	5,52733
1992	0,0778	..	6,31546
1993	..	0,4323	0,0846	..	7,98671
1994	..	0,4021	0,0745	..	7,46629
1995	..	0,3809	0,0674	..	6,61879
1996	..	0,3816	0,0689	..	6,66357
1997	..	0,3742	..	1,5845	..	0,0732	..	7,14420
1998	..	0,3798	..	1,5307	..	0,0751	0,00385	7,24306
1999	0,1612	0,3800	0,0235	1,4065	0,0306	0,0770	0,00469	7,62600
2000	0,1670	0,3800	0,0229	1,4834	0,0288	0,0819	0,00570	8,49634
2001	0,1745	0,3800	0,0232	1,6192	0,0273	0,0680	0,00515	8,45480

Tabell 17.
Utelöpande sedlar och mynt vid slutet av året, milj. mk

	1997	1998	1999	2000	2001
Sedlar					
1000 mk	5 579,9	5 635,7	6 544,9	6 363,4	4 094,5
500 "	2 596,9	2 541,8	2 937,8	2 761,0	2 020,9
100 "	6 430,2	6 256,2	7 194,3	7 321,9	6 931,1
50 "	615,7	608,9	626,3	611,1	544,2
20 "	423,1	428,2	449,0	463,0	431,0
10 "	42,9	41,2	40,4	39,6	38,2
Inlösta ¹			-132,3	-48,6	-160,0
Summa	15 688,7	15 512,0	17 660,4	17 511,4	13 899,9
Upphört att gälla som lagliga betalningsmedel 1.1.1994 ²	234,1	228,0	223,2	220,5	217,2
Mynt					
Bruksmynt					
10 mk	415,3	439,5	475,5	508,8	439,0
5 "	440,1	367,9	377,5	384,4	326,5
1 "	428,7	322,8	343,9	359,6	293,6
50 p	97,1	100,5	107,0	110,7	86,7
10 "	112,7	119,1	127,4	133,1	111,0
Summa	1 493,9	1 349,8	1 431,3	1 496,6	1 256,8
Jubileumsmynt					
2000 mk	13,8	13,8	13,8	13,8	13,8
1000 "	55,0	55,0	63,0	62,9	62,9
100 "	110,2	117,0	119,7	124,6	129,0
50 "	69,7	-	-	-	-
25 "	22,0	2,5	2,5	2,5	5,0
10 "	38,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1 "	-	-	-	-	0,6
Summa	308,7	188,3	199,0	203,8	211,3
Summa mynt	1 802,6	1 538,1	1 630,3	1 700,4	1 468,1
Upphört att gälla som lagliga betalningsmedel 1.1.1994 och 1.1.1998 ²	91,5	411,1	405,0	400,3	391,3

Källa: Finlands Bank.

¹ Värdet av de sedlar som har krediterats av Finlands Bank men fortfarande innehas av andra centralbanker i euroområdet. Centralbankerna i euroområdet har överenskommit att den inlösende centralbanken krediteras för de inlösta sedlarna av utgivarbanken mot meddelande om inlösensumman utan valörspecifikation. Specifikationen får utgivarbanken först när sedlarna levererats.

² Exkl. före myntreformen (1.1.1963) utgivna (sedlar 9,4 milj. mk, mynt 15,7 milj. mk).

Tabell 18.
Sedel- och myntleveranser, milj. mk

	1997	1998	1999	2000	2001
Sedlar levererade av Setec					
1000 mk	–	–	–	–	–
500 ”	–	–	–	–	–
100 ”	1 625,0	65,0	–	–	–
50 ”	–	–	510,0	–	–
20 ”	736,0	1 191,0	69,0	–	–
Summa	2 361,0	1 256,0	579,0	–	–
milj. st.	53,1	60,2	13,7	–	–
Sedelmakulering, milj. st.	79,9	30,2	35,4	31,4	49,2
Mynt levererade av Myntverket i Finland					
Bruksmynt					
10 mk	33,0	8,0	41,0	30,0	18,0
5 ”	29,0	4,0	2,5	2,5	1,0
1 ”	24,1	34,0	6,0	15,0	9,9
50 p	4,0	6,0	2,5	5,0	7,5
10 ”	7,0	9,5	4,0	7,5	5,1
Jubileumsmynt					
2000 mk	–	–	–	–	–
1000 ”	20,0	–	8,0	–	–
100 ”	5,2	8,1	3,3	5,4	4,5
25 ”	2,5	–	–	–	2,5
10 ”	–	–	0,0	–	–
1 ”	–	–	–	–	0,6
Summa	124,8	69,6	67,3	65,4	49,1
Myntmakulering, milj. st.					
Bruksmynt	22,8	16,7	12,2	10,6	63,9
Jubileumsmynt	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Källa: Finlands Bank.

Tabell 19.
Sedelsorteringen i Finlands Bank, milj. st.

	1997	1998	1999	2000	2001
1000 mk	4,7	3,8	3,8	5,1	7,3
500 ”	9,5	8,2	10,6	10,5	14,9
100 ”	488,8	401,2	545,6	531,6	548,4
50 ”	54,8	59,5	50,7	52,7	51,3
20 ”	58,7	59,3	57,5	59,1	80,7
10 ”	–	–	–	–	–
Summa	616,5	532,0	668,2	659,0	702,6

Källa: Finlands Bank.

Tabell 20.
Transaktionerna i Finlands Banks checkkontosystem

	Kontohavare, antal	Inhemskabetalningar, antal, 1 000 st.	Värde, mrd. euro	Utgående TARGETbetalningar, antal, 1 000 st.	Värde, mrd. euro	Transaktioner					
						Inkommande TARGETbetalningar, antal, 1 000 st.	Värde, mrd. euro	TARGETbetalningar totalt, antal, 1 000 st.	TARGETbetalningar totalt, värde, mrd. euro	Transaktioner totalt i checkkontosystemet, antal, 1 000 st.	Transaktioner totalt i checkkontosystemet, värde, mrd. euro
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1997	19	100,9	1 515,9							100,9	1 515,9
1998	18	181,3	1 935,5							181,3	1 935,5
1999	14	223,4	1 308,7	87,3	1 502,9	105,8	1 504,0	193,0	3 006,9	416,4	4 315,6
2000	14	215,6	1 552,4	93,2	1 561,5	105,3	1 559,6	198,4	3 121,2	414,1	4 673,6
2001	15	186,6	1 289,2	104,4	1 270,3	109,1	1 269,6	213,5	2 540,0	400,1	3 829,2
2001											
Januari	14	17,7	128,0	8,5	134,9	8,7	133,2	17,3	268,1	35,0	396,1
Februari	14	15,5	101,4	7,6	102,2	8,1	100,5	15,7	202,7	31,2	304,1
Mars	14	17,6	125,2	9,2	125,5	9,2	128,1	18,4	253,7	36,0	378,9
April	14	15,1	103,7	8,7	104,3	8,2	104,2	16,8	208,5	32,0	312,2
Maj	14	16,9	129,1	9,0	110,0	8,9	109,8	17,8	219,7	34,7	348,8
Juni	14	15,5	107,6	8,9	107,6	9,0	106,0	17,9	213,5	33,4	321,1
Juli	14	15,5	99,5	8,0	88,8	8,6	89,5	16,5	178,3	32,0	277,8
Augusti	14	15,6	81,5	8,8	90,1	8,8	89,6	17,6	179,8	33,2	261,2
September	15	15,2	110,5	8,3	101,0	8,5	102,2	16,8	203,2	32,0	313,7
Oktober	15	16,5	100,9	9,8	100,4	10,7	98,5	20,5	199,0	36,9	299,9
November	15	14,6	108,4	9,6	112,9	11,1	114,8	20,7	227,6	35,3	336,0
December	15	10,9	93,5	8,1	92,6	9,4	93,4	17,5	186,0	28,5	279,4

Källa: Finlands Bank.

Tabell 21.
Bankernas checkkontolimitern under dagen

Vid periodens slut	Limiter totalt, milj. euro	Maximal utnyttjandegrad ¹ , %	Utnyttjandegrad i genomsnitt ² , %	Checkkontosaldon vid dagens slut ³ , milj. euro
	1	2	3	4
1997	2 793	89	10	944
1998	3 227	44	6	951
1999	6 500	52	4	1 588
2000	4 700	39	0	1 614
2001	3 385	40	0	1 811
2001				
Januari	3 577	22	0	1 631
Februari	3 611	10	0	1 713
Mars	4 021	13	0	1 775
April	3 978	15	0	1 653
Maj	4 041	40	0	1 802
Juni	3 959	20	1	1 783
Juli	4 602	17	0	1 856
Augusti	3 880	21	0	1 885
September	5 020	35	1	1 831
Oktober	4 605	30	1	1 766
November	4 445	31	0	1 959
December	3 435	17	0	2 083

Källa: Finlands Bank.

¹ Den maximala utnyttjandegraden är lika med förhållandet mellan det största sammanräknade debetsaldot på bankernas checkkonton och de totala limiterna under perioden, %. Den maximala utnyttjandegraden har beräknats från början av 1997.

² Den genomsnittliga utnyttjandegraden är lika med förhållandet mellan det genomsnittliga debetsaldot på bankernas checkkonton och de totala limiterna under perioden, %.

³ Medeltal för perioden.

Tabell 22.
Betalningsclearing i Finland

	Debiteringar		Krediteringar		Transaktioner totalt	
	Antal, milj. st.	Värde, mrd. euro	Antal, milj. st.	Värde, mrd. euro	Antal, milj. st.	Värde, mrd. euro
	1	2	3	4	5	6
1997	131,2	123,7	146,2	243,6	277,4	367,2
1998	158,2	47,4	163,6	154,8	321,8	202,2
1999	164,9	8,1	167,8	124,5	332,0	132,6
2000	181,3	8,8	174,2	138,5	355,1	147,3
2001	210,6	9,6	188,9	159,9	399,4	169,5
2001						
Januari	15,9	0,5	16,0	12,4	31,9	12,9
Februari	15,4	0,7	16,1	12,6	31,4	13,3
Mars	15,9	0,7	16,1	13,1	32,0	13,8
April	16,6	0,9	15,1	12,8	31,7	13,7
Maj	17,8	0,8	16,4	14,3	34,2	15,1
Juni	17,5	0,8	15,7	13,9	33,1	14,7
Juli	20,0	0,9	15,1	13,1	35,2	14,0
Augusti	18,1	0,8	14,9	12,5	33,1	13,3
September	15,9	0,7	14,9	13,0	30,8	13,7
Oktober	19,5	1,0	16,8	13,9	36,3	14,9
November	18,2	1,0	16,1	14,1	34,3	15,1
December	19,8	0,9	15,5	14,2	35,3	15,1

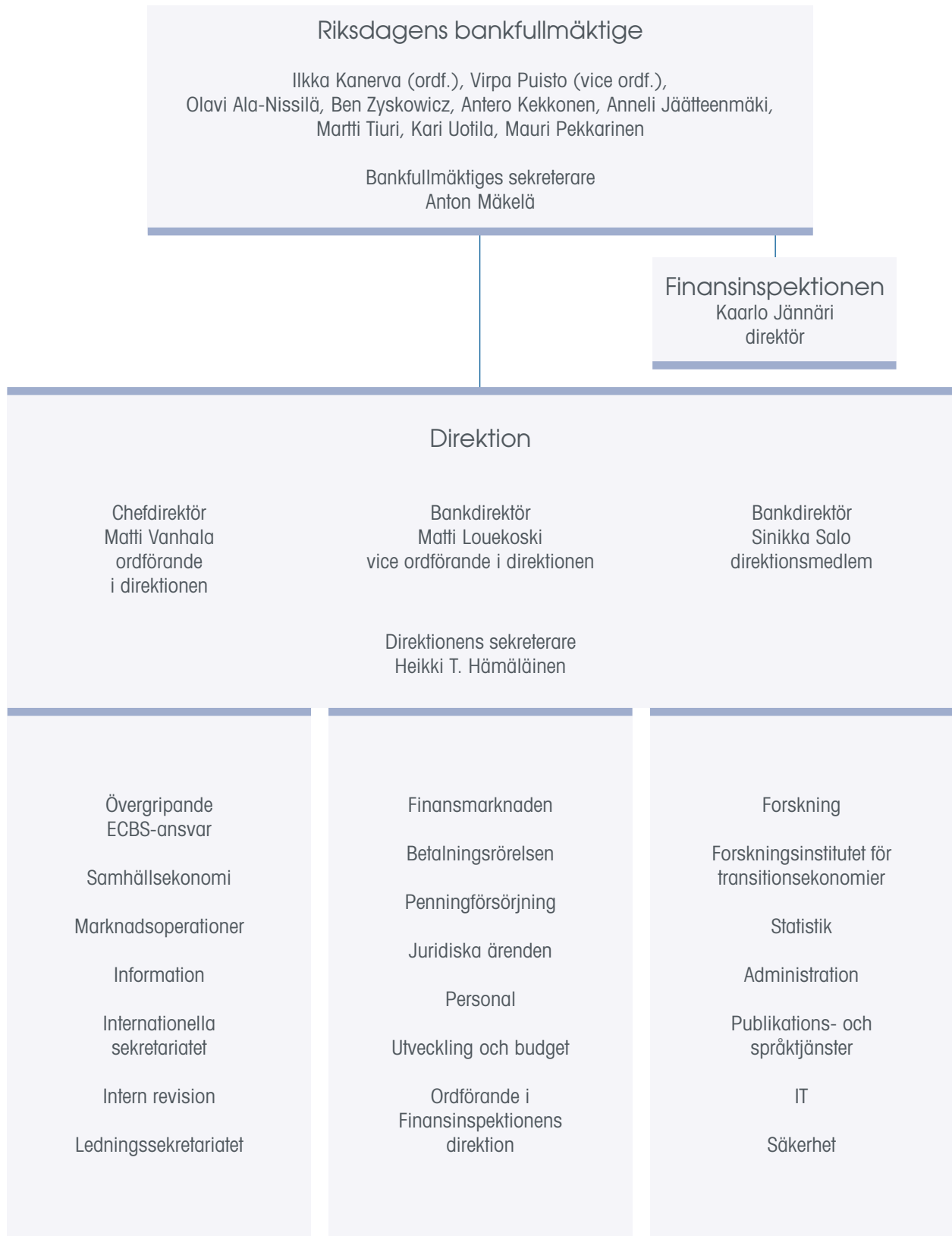
Källa: Finlands Bank.

Finlands Banks publikationer 2001

Euro & talous	Kvartalstidskrift.
Bank of Finland Bulletin	Kvartalstidskrift.
Årsberättelse	Separat på finska, svenska och engelska.
Forskningspublikationer	
Serie E, doktorsavhandlingar och analytiska undersökningar	E:21 JIAN-GUANG SHEN Models of Currency Crises with Banking Sector and Imperfectly Competitive Labor Markets. Doktorsavhandling. E:22 KARI TAKALA Studies in Time Series Analysis of Consumption, Asset Prices and Forecasting. Doktorsavhandling.
Diskussionsunderlag	I serien publicerades 26 undersökningar och utredningar som gjorts vid olika avdelningar i banken.
Statistikmeddelanden	Finansmarknaden, utkommer en gång i månaden (på finska, svenska och engelska). Finlands betalningsbalans, utkommer en gång i månaden (på finska, svenska och engelska). Finlands betalningsbalans, årsstatistik (på finska, svenska och engelska). Betalningsbalans och utlandsställning, utkommer kvartalsvis (på finska, svenska och engelska). Direktinvesteringar i Finlands betalningsbalans, utkommer en gång per år (på finska, svenska och engelska). Finländska masskuldebrevslån, utkommer en gång per år (på finska, svenska och engelska).
Publikationer utgivna av Forskningsinstitutet för transitionsekonomier	I serien BOFIT Discussion Papers utkom 17 undersökningar (på engelska). I serien BOFIT Online utkom 17 publikationer (på finska eller engelska). Idäntalouksien viikko (Russian and Baltic Economies – The Week in Review). Veckorapport. Russian Economy – The Month in Review. Månadsrapport. Baltic Economies – The Quarter in Review. Kvartalsrapport.
Beställningar	Finlands Banks årsberättelse och forskningspublikationer finns i bokhandlarna. För officiellt bruk och för forskningsändamål kan publikationer beställas direkt från Finlands Bank: Finlands Bank, adressregistret, PB 160, 00101 Helsingfors, tfn 09-1831, fax 09-174 872, e-post: publications@bof.fi. Bulletinen, tidskriften Euro & talous, diskussionsunderlagen, de statistiska meddelandena (de sistnämnda i huvudsak avgiftsbelagda), publikationerna från Forskningsinstitutet för transitionsekonomier och en förteckning över Finlands Banks publikationer kan beställas från samma adress.

Finlands Banks organisation

vid slutet av 2001

Avdelningar, byråer, regionbyråer och avdelningskontor

Administrativa avdelningen Esa Ojanen	Bokföringsbyrå Tuula Colliander	Byrå för administrativa tjänster Merja Rikkonen	Fastighetsbyrå Harri Brandt
Avdelningen för betalningsrörelser Mauri Lehtinen ff.	Byrå för finansiella tjänster Mauri Lehtinen	Byrå för korrespondentbanker Jyrki Varstala	Systembyrå Hannu Wiksten
Avdelningen för marknadsoperationer Pentti Pikkarainen	Operationsbyrå Harri Lahdenperä	Investeringsbyrå Risto Peltokangas	Riskhanteringsbyrå Anneli Isopuro
Betalningsmedelsavdelningen Urpo Levo	Huvudvalv och penningförsörjningssystem Kenneth Sainio	Penninghanteringsteknik Kyösti Norhomaa	
Regionbyråer och avdelningskontor	Helsingfors-Vanda Kari Lottanen	Kuopio Pekka Konttinen	Tammerfors Martti Hagman
	Uleåborg Renne Kurth	Åbo Timo Tervakko	
Ekonomiska avdelningen Antti Suvanto	Byrå för dataadministration Ilkka Lyytikäinen	Byrå för ekonomisk politik Tapio Peura ff.	Byrå för ekonomisk utveckling Veli-Matti Mattila
	Prognosbyrå Jarmo Kontulainen		
Finansmarknadsavdelningen Heikki Koskenkylä Harry Leinonen*	Byrå för betalningssystem Marianne Palva	Strukturbyrå Kimmo Virolainen	
Forskningsavdelningen Juha Tarkka David Mayes*	Bibliotek Merja Alakulppi		
IT-avdelningen Armi Westin	Banktjänster Seija Lomma	Datacenter Kari Helander	PC-och telekommunikationstjänster Kari T. Sipilä
	Stödteam Kari T. Sipilä**	Uppföljningstjänster Matti Ahrenberg	
Personalavdelningen Arno Lindgren ff. Anton Mäkelä*	Byrå för personalärenden Sirpa Ahrenberg		
Publikations- och språktjänster Antero Arimo	Publikationsbyrå Antero Arimo**	Språktjänster Carita Gabrán	
Statistikavdelningen Martti Lehtonen	Betalningsbalansbyrå Harri Kuussaari	Byrå för dataadministration Jorma Hilpinen	Byrå för finansiell statistik Laura Vajanne

Specialenheter

Information Antti Juusela	Internationella sekretariatet Kjell Peter Söderlund	Juridiska ärenden Hannu Karppinen ff.	Ledningssekretariatet Heikki T. Hämäläinen
Revisionsenheten Taina Kivelä	Säkerhet Jyrki Ahvonen	Utvecklingsenheten Terhi Kivilahti	
Forskningsinstitutet för transitionsekonomier Pekka Sutela			

* direktionsens rådgivare

** vid sidan av egen tjänst

FINLANDS BANK
PB 160
00101 HELSINGFORS

Finlands Banks årsberättelse: prenumeration, avbeställning eller adressändring

Telefon: 09-1831
Fax: 09-174 872
E-post: publications@bof.fi

Gammal adress

Företag
.
Namn
.
Adress
.

Ny adress

Företag
.
Namn
.
Adress
.

Ny prenumeration Avbeställning Antal ex.

